MBurg. sculp.

MBurg. sculp.

ARISTEÆ
HISTORIA
LXXII INTERPRETUM.

ACCESSERE

VETERUM TESTIMONIA

De Eorum Verſione.

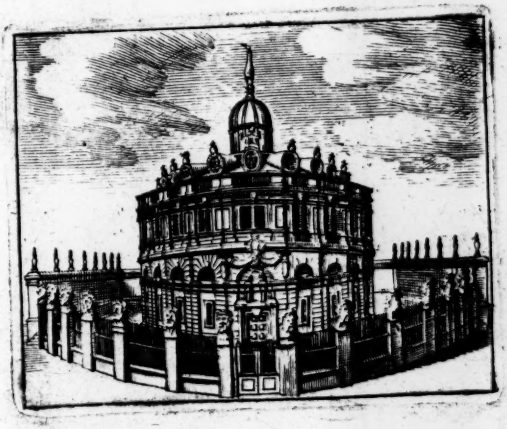

OXONII,

E THEATRO SHELDONIANO,

An. Dom. MDCXCII.

Imprimatur,

JONATH. EDWARDS,

Vice-Can. Oxon.

Jan. 1. 1692.

Lectori S.

CUm tam male cecidiſſent res noſtræ, ut neceſſe eſſet edendi Xenophontis curam aliquantiſper ſaltem deponere; opportune me admonuit Vir eximius Dr. Edoardus Bernard, *bonis omnibus literis promovendis, & ornandis natus, rariſſima eſſe* Græci hujus Ariſteæ *quem Tibi nunc damus exemplaria; & à viris doctis valde deſiderari, intereſſe denique rei literariæ ut denuo recudatur. Ego vero conſilium tam benignum libenti gratoque animo ſum amplexus: ſive enim vera, ſive falſa ſit hæc hiſtoria, (quam quidem Controverſiam Ego nullo modo meam facio) Theologiæ ſtudioſis videtur omnino neceſſaria; cum de Quæſtione illa qua nulla eſt hoc ſeculo celebrior nempe,* Quanti habenda ſit verſio LXXII Interpretum, *fruſtra alios Scriptores conſulturus ſit, qui ab hoc non ſumet initium. Idem autem eſſe Exemplar quo & Nos utimur, & Joſephus olim utebatur, ſi utrumque contulerit, nemo ſerio*

ſerio dubitabit. Græcum igitur & Latinum Ariſteam bonis Viris doctiſque commendavimus, ex impreſſo olim codice Tibi Lector fideliter exhibendum; eoſque cum induſtriam tum fidem ſuam probaturos Tibi confido. In Textu Græco nihil mutavere; utrum enim Typographi incuriæ, an fidei debeantur errores, manuſcripto codice carentibus non conſtabat. In Latina verſione paulo amplius licere ſibi arbitrati ſunt; eam igitur invenies ubi opus videbatur, correctam.

Addenda quoque cenſuit Vir ſummus quæ in fine adjecimus Teſtimonia; *eademque ſpoliis Orientis, magnam partem ineditis locupletavit. His Tu Lector ad Dei gloriam & Eccleſiæ commodum uteris; Viroque optimo cujus ea beneficio conſequutus es, gratias quantum potes maximas habebis.*

A P I-

ΑΡΙΣΤΕΑΣ
ΦΙΛΟΚΡΑΤΕΙ.

ΑΞΙΟΛΟΓΟΥ διηγήσεως, ὦ Φιλόκρατες, περὶ τ γενηθείσης ἡμῖν ἐντυχίας πρὸς Ελεάζαρον τ τῶν Ιουδαίων ἀρχιερέα σπουδαμοῦς, ἀφ' ὃ σε περὶ πολλῶν πεποιῆσθαι, πρὶν ἔκαστα ἐπομνημονεύσαι, σπουδάσαι περὶ ὧν ἀπεστάλημεν, ἢ διὰ τί· πεπείσμαι σαφῶς ἐκθέσθαι σοι, καταλιπὼν ἣν ἔχεις φιλομαθῆ διάθεσιν, ὅσῳ μέγιόν ἐστιν ἀνθρώπῳ, περισσὰ μανθάνειν ἀεί τι, ἢ περιλαμβάνειν, ἤτοι τὰ ἀπὸ τ ἱστορίας, ἢ ἐκ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα πεπειραμένων. ὅτω δ καθασκευάζεται ψυχῆς καθαρὰ διάθεσις, ἀναλαβοῦσα τὰ κάλλιστα· καὶ περὶ ὃ πάντων κυριώτατον νενόμικα, τὸν

ARISTEAS
PHILOCRATI.

CUM, ô Philocrates, noſtra ad Eleazarum ſummum Judæorum Sacerdotẽ profectio, & quæ apud ipſum agenda erant, memoratu ſint digna, tuque magni hoc feceris, quia contigiſſet me præſentem ſigillatim quæque cognoſcere: ego dedi operam, ut de quibus & ob quam cauſam miſſi fuiſſemus, plane exponerem tibi, qui ſemper ſano animi tui judicio & propoſito addiſcere & aſſumere aliquid ſtudes, vel ex hiſtoriis, vel ex negotiis & rebus ipſis vitæ. Ita enim informatur animus ad purum habitum, cum colligit optima, & in pietatem, rem omnium præſtantiſſimam intentus,

τὴν εὐσέβειαν, ἁπλανεῖ κεχρημένη γνώμῃ, διοικεῖ τὴν προαίρεσιν.

Ἐχοντες ἡμεῖς πρὸς τὸ προθύμως τὰ θεῖα καταμαθεῖν, ἑαυτοὺς ἐπεδώκαμεν εἰς τὴν προηιρημένου ἄνδρα θεωρίαν, καλοκἀγαθίᾳ καὶ δόξῃ προτετιμημένον, ὑπό τε τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ἄλλων· καὶ κατεκτημένον μεγίστην ὠφέλειαν τοῖς σὺν ἑαυτῷ, καὶ τοῖς κατὰ τὰς ἄλλας τόπους πολίταις, πρὸς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ θείου νόμου· διὰ τὸ γεγράφθαι παρ' αὐτοῖς ἐν διφθέραις ἑβραϊκοῖς γράμμασιν. ἣν δὴ καὶ ἐποιησάμεθα ἡμεῖς σπουδήν, λαβόντες καιρὸν πρὸς τὸν βασιλέα περὶ τῶν μεθισταμένων εἰς Αἴγυπτον ἐκ τῆς Ἰουδαίας ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ βασιλέως, πρώτως κεκτημένου τὴν τε πόλιν, καὶ τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον προειληφότος.

Ἀξιόν ἐστι καὶ ταῦτά σοι δηλῶσαι. πέπεισμαι γὰρ, σὲ μᾶλλον ἔχοντα προσκλίσιν πρὸς τὴν σεμνότητα, καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων διάθεσιν, τὴν κατὰ τὴν σεμνὴν νομοθεσίαν διεξαγόντων, περὶ ὧν προαιρούμεθα· δηλοῦντες

μὲν

ea ut regula minime fallaci utitur in conſiliis & actionibus ſuis gubernandis.

Cum ergo eſſem animo prono ad res divinas accuratius cognoſcendas, obtuli me legatum ad virum modo nominatum, virtute & fama præ aliis celebrem, & apud ſuos cives & apud alios homines, quique apud ſe haberet rem valde utilem ſuis & aliarum terrarum civibus, quæ faceret ad interpretationem legis divinæ: propterea quod illa Hebraicis literis perſcripta in membranis, apud ipſos Judæos extaret. Atque hanc quidem legationem ſtudioſe obivimus, ita ut inde acciperemus occaſionem agendi cum rege de illis, qui ex Judæa in Ægyptum traducti erant à patre regis, qui primum & civitate potitus eſt, & Ægyptum occupavit.

Sunt quidem & hæc digna quæ tibi exponam, licet perſuaſum habeam magis invitare nos ad gravitatem & mores exponendos illorum hominum, qui ſecundum ſanctas degunt leges: id quod eſt præcipue inſtituti noſtri,

ita

μὴ ὥστε ἀγνόεσθαι, περιφάτως ἀφικνεῖσθαι ἐκ τῆς νήσου πρὸς ἡμᾶς, καὶ βουλόμενον ὑπακούειν ὅσα πρὸς ἐπισκευὴν ψυχῆς ὑπάρχει. καὶ πρότερον δὲ διεπεμψάμην σοι, περὶ ὧν ἐνόμιζον ἀξιομνημονεύτων εἶναι τινὰ ἀναγραφήν. ἵνα μετειλήφωμεν παρὰ τῶν κατὰ τὸν λογιωτάτην Αἴγυπτον, λογιωτάτων ἀρχιερέων παρὰ τοῦ γένους τῶν Ἰουδαίων. φιλομαθῶς γὰρ ἔχοντί σοι περὶ τῶν δυναμένων ὠφελῆσαι διάνοιαν δέον μεταδιδόναι, μάλιστα μὲν πᾶσι τοῖς ὁμοίοις, πολλῷ δὲ μᾶλλον γνησίῳ ἔχοντί σοι τὸν αἵρεσιν, ὃ μόνον κατὰ σὲ συγγενὲς ἀδελφῷ κεχρῆσθαι τὸ τρόπον, ἀλλὰ καὶ τῇ περὶ σὲ καλὸν ὁρμῇ τὸν αὐτὸν ὄντα ἡμῖν. χρυσᾶ γὰρ χάρις, ἢ κατασκευή τις ἄλλη τῶν τετιμημένων παρὰ τοῖς κενοδόξοις, ὠφέλειαν οὐκ ἔχει τὴν αὐτὴν, ὅσον ἡ παιδείας ἀγωγὴ, καὶ ἡ περὶ τούτων φροντίς. ἵνα δὲ μὴ περὶ τῶν προλεγομένων μηκυνόντες ἀδόλεσχόν τι ποιῶμεν, ὅπῃ σὺν εἰρμῷ τὴν διηγήσεως ἐπανήξομεν.

Καθ-

ita tibi exponere, ut rem totam cognoscas: quoniam nuper ex insula ideò veniſti ad nos ut ſcires omnia quæ eſſent utilia ad informationem animi. Miſi autem & ante ad te illorum, quæ putarem ſcitu digna, commentarios, quos conſecuti ſumus in Ægypto literatiſſima ab eruditiſſimis inter Judæos ſacerdotibus. Cum enim tu magno tenearis ſtudio eorum quæ menti prodeſſe poſſint, æquum eſt talia communicare valde quidem omnibus tui ſimilibus, maxime autem tibi ingenuo, qui non ſolum ſanguine & moribus es frater, ſed etiam par virtutis æſtimator. Neque enim auri gratia, neque decus illarum rerum quæ magni fiunt ab illis qui vana gloria ducuntur, tantum afferunt utilitatis, quantum doctrinæ & eruditionis cultura, & quæ in hæc confertur cura & opera. Sed ne protrahendo præfationem, incidamus in vitium garrulitatis, accedere volumus ad perſequendam commemorationem ſuſceptam.

Καταστὰς ὁ τῆς βασιλέως βιβλιοθήκης Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς, ἐχρημάτιζε πολλὰ διάφορα, πρὸς τὸ συναγαγεῖν, εἰ δυνατὸν, ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην βιβλία· καὶ ποιούμενος ἀγορασμοὺς καὶ μεταγραφὰς, ὅπερ τέλος ἤγαγεν ὅσον ἐφ' ἑαυτοῦ, τῇ τοῦ βασιλέως προθέσει. πρόσθεν γάρ ἡμῶν ἐρωτηθεὶς, πόσαι τινὲς μυριάδες τυγχάνουσι βίβλων; εἶπεν, ὑπὲρ τὰς εἴκοσι, βασιλεῦ. πληρώσω δὲ οὖν ὀλίγῳ χρόνῳ πρὸς τὸ πληρωθῆναι πεντήκοντα μυριάδας τὰ λοιπά. προσαγγέλλεται δέ μοι, καὶ τῶν Ιουδαίων νόμιμα μεταγραφῆς ἄξια, ἃ τῆς παρά σοι βιβλιοθήκης εἶναι. τί τὸ κωλύον οὖν, εἶπεν, ὅτι, σὲ τοῦτο ποιῆσαι; πάντα γὰρ ὑποτέτακταί σοι τὰ πρὸς τὴν χρείαν. ὁ δὲ Δημήτριος εἶπεν· ἑρμηνείας προσδεῖται. χαρακτῆρσι γὰρ ἰδίοις κατὰ τὴν Ιουδαίαν χρῶνται, καθάπερ Αἰγύπτιοι τῇ τῶν γραμμάτων θέσει, καθὸ καὶ φωνὴν ἰδίαν ἔχουσιν. ὑπολαμβάνονται

Συριακῇ

Demetrius ille Phalereus, cum eſſet præfectus regiæ Bibliothecæ, diligenri ſtudio multa & varia impendit, ad colligendos, ſi quo modo fieri poſſet, omnes in mundo libros: nam & emptionibus & deſcriptionibus librorum à ſe procuratis ſtuduit, quantum in ſe eſſet, regis perficere voluntatem. Ex quo præſentibus nobis interrogatus, quot jam myriades librorum adeſſent, reſpondit: Adſunt, rex, ultra viginti: ſed brevi efficiam, ut reliquis adimpleantur myriades quinquaginta. Nam narratur mihi, Judæorum etiam leges dignas eſſe quæ deſcribantur, & in tuam Bibliothecam ſeponantur. Tum rex: Quid ergo eſt, inquit, quod te prohibet facere hoc? nam tibi omnia quæ ad hujus rei procurationem faciunt, ſunt commiſſa. Ad hæc Demetrius reſpondit: Indigent interpretatione leges illæ. Nam Judæi in ſua regione, perinde ut Ægyptii literarum diſpoſitione, ita illi characteribus propriis utuntur juxta pronuntiationem quam propriam habent. Putatur à nonnullis illa

eſſe

Συείαχῆ χρῆσθαι· τὸ δὲ ὄνομα ἔστιν, ἀλλὰ ἕτερος τρόπος. Μεταλαβὼν δὲ ἔγραψε ὁ βασιλεὺς, εἶπε, γράψαι πρὸς τὸν ἀρχιέρεα τῶν Ἰουδαίων, ὅπως τὰ προῃρημένα τελείωσιν λάβωσι.

Νομίσας δὲ ἐγὼ καιρὸν εἶναι, δεῖ ὧν πολλάκις ἠξίωκειν Σωσίβιόν τε τὸν Ταραντῖνον, καὶ Ἀνδρέαν, τοὺς ἀρχισωματοφύλακας, δεῖ δὲ ἀπολυθῶσαι τῆς μετηγμένων ἐκ τῆς Ἰουδαίας ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ βασιλέως. ἐκεῖνος δὲ ἐπελθὼν τὰ κατὰ κοίλην Συρίαν καὶ Φοινίκην ἅπαντα, συγχρώμενος εὐημερίᾳ μὲν ἀνδρείας, τοὺς μὲν μετῴκισεν, τοὺς δὲ ἠχμαλώτιζε, φόβῳ ἅπαντα ὑποχείρια ποιούμενος· ὡς ὅσῳ καὶ πρὸς δέκα μυριάδας ἐκ τῆς τῶν Ἰουδαίων χώρας εἰς Αἴγυπτον μετήγαγεν· ἀφ' ὧν ὡσεὶ τρεῖς μυριάδας καθοπλίσας ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν, εἰς πλῆθος χώραν κατῴκισεν ἐν τοῖς φρουρίοις. ἤδη μὲν καὶ πρότερον ἱκανῶν εἰσεληλυθότων σὺν τῇ Γέρσῃ, καὶ πρὸ τούτων ἑτέρων συμμαχῶν ἐξαπεσταλμένων πρὸς τὸν τῶν Αἰθιόπων βασιλέα μάχεσθαι σὺν Ψαμμητίχῳ· ἀλλὰ

esse Syriaca, quod non ita est: verum est ejus alia ratio & forma. Rex his acceptis, dixit se scripturum ad summum Judæorum sacerdotem, ut quæ exposita essent, perficerentur.

Hic ego sum ratus adesse tempus agendi illa, de quibus sæpe ante Sosibium Tarentinum & Andream, primores regis custodes, allo cutus fueram, ut liberarentur illi, qui à patre regis traducti ex Judæa fuerant. Nam ille adortus partes cavæ Syriæ & Phœniciæ, cum & viribus præstaret, & ubique fortunam haberet faventem, alios in colonias traducebat, alios captos abducebat: passimque terrore injecto ita subegerat omnia, ut ad decem myriades ex Judæa in Ægyptum traduceret: ex quibus circiter tres myriades electos & armis instructos viros assumpsit in regionem, ut in præsidiis ipsius degerent. Sed ante quoque satis multi pervenerant in regionem cum rege Persarum, & ante hos alii ut auxiliarii missi erant ad Psametychum, quo cum pugnaret adversus regem Æthiopum:

ἀλλὰ γε τοσοῦτοι πλήθει προεγένηθησαν, ὅσους Πτολεμαῖος ὁ τοῦ Λάγου μετήγαγε.

Καλῶς δὲ ποιήσομεν, ὑπολέξας τοὺς ἀρίστους ταῖς ἡλικίαις, καὶ ῥώμῃ διαφέροντας, καθώπλισεν. Ὃ δὲ λοιπὸν χῦμα πρεσβυτέρων καὶ νεωτέρων, ἔτι δὲ γαναικῶν, εἴασεν εἰς τὴν οἰκείαν, οὐχ ὅτως τῇ προαιρέσει χρησάμενος ψυχικῇ ἔχων, ὡς καταπρατόμενος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, διὰ ἃς ἐπεποίηντο χρείας ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσιν. ἡμεῖς δὲ ἐπεί πινα πρεύρεσιν εἰς τὴν ἄπλυσιν αὐτῶν ἀπελάβομεν, καθὼς προδεδήλωται, τοιούτοις ἐχρησάμεθα λόγοις πρὸς τὸν βασιλέα.

Μήποτε ἄλογον ἦ, ἐλέγχεσθαι ὑπ' αὐτῶν τῶν προγεγραμμένων, ὦ βασιλεῦ. ἐν δὲ νομοθεσίας χειμῶνι πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις, ἵνα ἡμεῖς οὐ μόνον μεταγράψαι ὑπονοῶμεν, ἀλλὰ καὶ διερμηνεῦσαι· πίνα λόγον ἔξομεν πρὸς ἀπολύσιν ἐν οἰκετείαις ὑπαρχόντων ἐν τῇ σῇ βασιλείᾳ πλειόνων ἱκανῶν; ἀλλὰ τελείᾳ καὶ πλουσίᾳ ψυχῇ ἀπόλυσον τοὺς συνεχομένους ἐν ταλαιπωρίαις, κατευθύοντός σου τὴν βασιλείαν

verum illi non tot multitudine erant, quot ſecum adduxerat Ptolemæus ille Lagi filius.

Quemadmodum autem prius diximus, electos præſtantiſſimos, qui & ætate & robore præſtarent, armis inſtruxit: reliquam vero turbam ſeniorum & juniorum, ac mulierum etiam, conceſſit militibus in ſervitutem, non tam ſponte & conſilio ſuo, quam exoratus ab illis, ad uſus & neceſſaria in belli rebus miniſteria. Nos ergo poſtquam nacti eſſemus quandam anſam ad liberandos eos, talibus uſi ſumus verbis ad regem.

Vide ne ſit abſurdum, te (Rex) redargui ex rebus ipſis. Nam cum ad omnes Judæos pertineant leges illæ, quas cupimus non ſolum deſcribere, ſed & interpretari: quam rationem habebimus mittendi ad illos, legatos, dum tam multi Judæorum ſervituti obnoxii ſunt in regno tuo? Quin age, animi voluntate perfecta & generoſa libera eos, qui in ærumnis detinentur: præſertim cum idem Deus,

σιλεύσῃ ὃς τεθεικότος αὐτοῖς θεὸς τὸν νόμον, καθὼς ἐφιείργασμαι. τὸ δὲ πάντων ἐποπτεύειν καὶ κτίσιν θεὸν εἶναι σέβονται, ὃν καὶ πάντες, ἡμεῖς δὲ μάλιστα, προσαγορεύομεν ἑτέρως ΖΗΝΑ. καὶ διὰ τοῦτο δὲ οὐκ ἀνοικείως ἂν φαίνοιτο διεσήμαναν, δι' ὃν ζωοποιεῖται τὰ πάντα, καὶ γίνεται, ὃς τῶν ἁπάντων ἡγεῖσθαί τε καὶ κυβερνᾶν. ἐπόρρησε δὲ σύμπασαν ἀνθρώπους τῇ λαμπρότητι τῆς ψυχῆς, ἀπολύσιν ποίησαι τῶν ἐνεχομένων ταῖς οἰκετείαις.

Οὐδὲ πολὺν χρόνον ὑπισχνῶν, καὶ ἡμῶν ἐν ψυχῇ πρὸς τὸν θεὸν εὐχομένων, τὴν διάνοιαν αὐτοῦ κατασπεύσαι πρὸς τὸ τοὺς ἅπαντας ἀπολυθῆναι. κτίσμα γὰρ ὂν θεοῦ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, καὶ μεταλλοιοῦται καὶ τρέπεται πάλιν ὑπ' αὐτοῦ. διὸ πολλαχῶς καὶ ποικίλως ἐπεκαλούμεθα τὸν κυβερνῶντα κατὰ καρδίαν, ἵνα συναναγκασθῇ, καθὼς ἠξίουν, ὑπερτελέσαι. μεγάλην γὰρ εἶχον ἐλπίδα περὶ σωτηρίας ἀνθρώπων, προθέμην

Deus, qui ipſis legem dedit, te tuumque regnum feliciter gubernet, quemadmodum hoc ego diligenter perpendi. Nam illi Deum omnium inſpectorem & creatorem colunt, quem etiam alii omnes homines, & nos in primis: ſed nominantes aliter, vocamus ζῆνα: qua & ipſa voce majores non incommoqe ſignificarunt, eum eſſe omnium gubernatorem & Dominum, per quem omnia vivificarentur & fierent. Tu ergo, qui omnes homines ſuperas magnificentia & ſplendore animi, libera eos qui detinentur in ſervitute.

Nec vero ille ita diu ſuſpenſus manſit, cum nos etiam in animo ad Deum preces funderemus, ut mentem ipſius præpararet ad liberandos univerſos illos. Cum enim genus humanum ſit Dei creatura, nimirum id pro voluntate ipſius & transformatur & flectitur. Itaque multis & variis precibus in corde meo invocabam Deum omnia adminiſtrantem, ut permoveretur rex ad perficienda illa quæ petieram. Ac conceperam de ſalute illorum hominum magnam

θέμενον λόγον, ὅπι τὴν ἐπιτέλειαν ὁ θεὸς ποιήσῃ τῶν ἀξιουμένων· ὃ γὰρ πρὸς δικαιοσύνην καὶ καλῶν ἔργων ἐπιμέλειαν ἐν ὁσιότητι νομίζουσιν ἄνθρωποι ποιεῖν, καθηγεμονεύει τὰς πράξεις καὶ τὰς ἐπιβολὰς ὁ κυβερνῶν ἁπάντων θεός.

Ο δὲ ἀναπηδήσας, καὶ προσβλέψας ἱλαρῷ τῷ προσώπῳ, πόσας ἐπιλαμβάνει ἐτέρας μυριάδας; ἔφη. πρεσβὺς δὲ Ανδρέας ἀπεφήνατο. βραχὺ πλεῖον μυριάδων δέκα. ὁ δέ, μικρόν γε, εἶπεν, Αριστέας ἡμᾶς ἀξιοῖ χαρίσμα. Σωσίβιος δὲ, καὶ τῶν πρόντων τινὲς, τοῦτο εἶπον· καὶ γὰρ ἄξιόν ἐστι τῆς σῆς μεγαλοψυχίας, ὅπως χαριστήριον ἀναθῇ τῷ μεγίστῳ θεῷ, τὴν τούτων ἀπόλυσιν. μείζως γὰρ τετιμημένος ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος τὰ πάντα, καὶ δεδοξασμένος ὑπὲρ τοὺς προγόνους, εἰ καὶ μέγιστα ποιήσῃς χαριστήρια, καθῆκόν ἐστί σοι.

Διαχυθεὶς δὲ εὖ μάλα τοῖς ὀψωνίοις, εἶπε προσθεῖναι, ὃ

magnam ſpem, ex hac ratione perſuaſionis meæ de voluntate Dei ad perficienda vota mea: quia quæ homines conſtituant in ſanctitate animi facere ad juſtitiæ & bonorum operum induſtriam & procurationem, ad ea Deus omnia gubernans, actiones & conatus ipſorum feliciter dirigat atque promoveat.

Tum ergo ille erecto capite & hilari vultu me aſpexit, & dixit: Quot putas fore myriades? Ibi Andreas, qui prope adſtabat, reſpondit, paulo plus fore quam decem myriades. Tum ille: rem paruam, inquit, à nobis petit Ariſteas. Tum Soſibius & nonnulli alii qui aderant, dicebant: At dignum eſt tua magnanimitate, ut ſummo Deo offeras iſtorum liberationem, munus animi pii & grati. Nam cum à Deo omnium gubernatore ad maximos ſis evectus honores, & gloria inſignis ſupra majores tuos: convenit tibi, ut etiam maxima exhibeas munera, ad declarationem gratitudinis tuæ.

Hinc ille ſub menſa, cum bene eſſet exhilaratus convivio, dixit

καὶ σώματος ἑκάστου κομίζεσθαι δραχμὰς εἴκοσι, καὶ περὶ τούτων ἐκθεῖναι πρόσταγμα· τὰς δὲ ἀπογραφὰς ποιεῖσθαι πρὸ αὐτοῦ μεγαλείως χρησαμένου τῇ προθυμίᾳ, τοῦ θεοῦ τοῦ πᾶσαν ἐπιτελέσαντος ἡμῶν προαίρεσιν, καὶ συναναγκάσαντος αὐτὸν ἀπολυτρῶσαι μὴ μόνον τοὺς συνεληλυθότας τῷ πατρίδι τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ καὶ εἴ τινες προῆσαν, ἢ μετὰ ταῦτα προήχθησαν εἰς τοῦ βασιλείου. Ὑπὲρ τῶν πεντακοσίων, τάλαντα τοῦ δόσιν ἀπέφαινον εἶναι. καὶ τὸ προστάγματος δὲ τὸ ἀπόγραφον οὐκ ἄχρηστον, οἶμαι, καταχέωσιν. πολλῷ γὰρ ἡ μεγαλομέρεια φανερωτέρα καὶ εὐδηλοτέρα ἔσται τοῦ βασιλέως, τοῦ θεοῦ καταρχύοντος αὐτὸν, εἰς ὃ σωτηρίαν φρέσθαι πλήθεσιν ἱκανοῖς. ἵνα δὲ τοῦτο τὸ βασιλέως προτάξαντος.

Ὅσοι τῶν συνεστρατευμένων τῶν πατρὶ ἡμῶν εἰς τοὺς κατὰ Συρίαν καὶ Φοινίκην τόπους, ἐπελθόντες τῇ τῶν Ἰουδαίων χώρᾳ, ἐγκρατεῖς ἐγένοντο σωμάτων Ἰουδαϊκῶν,

καὶ

dixit se hoc etiam velle adjicere, ut pro singulis corporibus, illi qui ea habeant, viginti accipiant drachmas: & hac de re promulgetur edictum, idque statim fiat, & simul perscripta omnia diligenter annotentur. Ita insigni usus est animi promptitudine, Deo omnia quæ cupiebamus peragente, & impellente ipsum ad redimendos non illos tantum qui cum patris exercitu advenerant, sed illos etiam si qui ante aderant, aut postea in regnum fuerant adducti. Expensas autem referebant factas ultra QUADRINGENTA TALENTA. Ipsius etiam edicti exemplum non incommode, ut puto, est à me seperatim expositum. Nam ita regis magnificentia fiet multo splendidior & illustrior ad quam Deus confirmabat & impellebat ipsum, ad hoc ut contingeret salus multis hominum cœtibus. Tale autem erat edictum ex mandato regis conscriptum.

Quicunque militantes cum patre nostro in regionibus Syriæ & Phœniciæ, adorti terram Judæam obtinuerunt corpora Judaica,

καὶ ταῦτα ἀφικεκομίκασιν ἐς τε τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν, ἢ καὶ πεπράκασιν ἑτέροις, ὁμοίως δὲ καὶ εἴ τινες προῆσαν, ἢ καὶ μὴ ταῦτα εἰσὶν εἰσηγμένοι, τῶν τοιούτων ἀπολύειν ἀδίκημα τοὺς ἔχοντας, κομιζομένους αὐτίκα ἑκάστου σώματος τοὺς ἔχοντας δραχμὰς εἴκοσι, τοὺς μὲν στρατιώτας τῇ τῶν ὀψωνίων δόσῃ, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπὸ τῆς βασιλικῆς τραπέζης. νομίζομεν γὰρ καὶ ἀδίκημα τὴν τοῦ παλεῖν ἡμᾶς βάλησιν, καὶ ἀδίκημα ὃ καλῶς ἔχον, ἡ χαλεπωτάτη τούτων. ἀφῆκε δὲ τῶν στρατιωτικῶν προπέτειαν, τήν τε χώραν αὐτῶν καταφθάρῃ, καὶ τῶν Ἰουδαίων μεταγωγὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον γενομένην. ἱκανὴ γὰρ ἦν ἡ ἀδίκημα ὃ πεδίον γενομένη οὐκ ἂν στρατιωτῶν ὠφέλημα. διὸ παντελῶς ἀνεπιεικὴς ἐστὶ καὶ ἡ τῶν ἀνθρώπων καταδυναστεία. πᾶσιν ἦν ἀνθρώποις ὃ δίκαιον ἀπονέμειν ὁμολογούμενοι, πολλῷ δὲ μᾶλλον τοῖς ἀλόγως καταδυναστευομένοις· καὶ κατὰ πάντα οὐκ ζητοῦντες ὃ καλῶς ἔχον, πρός τε ὃ δίκαιον καὶ τὴν κατὰ πάντων εὐσέβειαν· προστάξαμεν, ὅσα τῶν Ἰουδαϊκῶν ἐστὶ σωμάτων

& ea ſecum perduxerunt huc in civitatem aut regionem, aut etiam aliis vendiderunt: ſimiliter ſi qui vel ante aderant, vel poſtea ſunt huc adducti ex Judæis, volumus, ut qui eos habent, illico dimittant à ſe liberos, & accipiant ſtatim pro ſingulis corporibus drachmas viginti, milites quidem in diſtributione ſtipendiorum, alii vero de menſa regia. Nam arbitramur illos neque ex patris noſtri voluntate, neque ut decet & æquum eſt captos fuiſſe: ſed ex militari impetu & regionem vaſtatam, & Judæorum in Ægyptum traductionem factam. Nam quod commodi contigit ex auxilio militum regionis, hoc ſatis magnum fuit: quia vero homines etiam ipſi ſunt captivi ab ducti, hoc eſt omnino iniquum. Cum ergo conſtitutum habeamus reddere omnibus hominibus jus ſuum, & multo magis illis qui ſine ratione ſunt ſub imperio alieno: cumque ubique & in omni negotio eligamus quod rectum ſit ratione & juſtitiæ & pietatis: ideo mandavimus, ut quotquot cuique Judæorum corpora

σωμάτων ἐν οἰκετείαις, παντὶ, ᾧ καθ' ὃν πὺ ὄῦν τρόπον ἐν τῇ βασιλείᾳ, κομιζομένους τοὺς ἔχοντας, τὸ προκείμενον κεφάλαιον ἀπολύειν, ᾗ μηδένα κακοχόλως φέρειν τούτων μηδὲν οἰκονομεῖν· τὰς δὲ ἀπογραφὰς ἐν ἡμέραις τισὶν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐκκεῖται τὸ πρόσταγμα, ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς καταλελειμμένους φέρειν τούτων καταδεικνύντας, εὐθὺ ᾗ τὰ σώματα. διειλήφαμεν γὰρ, ἡμῖν συμφέρειν, ᾗ τοῖς πράγμασι τούτων, ὑπαρχέσθαι. τὸ δὲ βυλόμενον προσαγγέλλειν περὶ τῶν ἀπειθησάντων, ἔφη τοῦ φανέντος ἐπέχειν τὴν κυρίαν ἔξειν· τὰ δὲ ὑπάρχοντα τῶν τοιούτων, εἰς τὸ βασιλικὸν ἀναληφθήσεσθαι.

Εἰσδοθέντος δὲ τοῦ προστάγματος, ὅπως ἐπαναγνωσθῇ τῷ βασιλεῖ, τὰ ἄλλα πάντα ἔχοντος, πλὴν ᾗ εἴ τινες περῆσαν, ἢ ᾗ μὴ ταῦτα εἰσὶν εἰσηγμένοι τῷ τοιούτων· αὐτὸ τοῦτο ὁ βασιλεὺς προσέθηκε, μεγαλομερείᾳ ᾗ μεγαλοψυχίᾳ χρησάμενος, ἐκέλευσέ τε τὴν διαφορὰν δοθῆναι ἀφεθεῖσαν ὑπομερείσαι τοῖς ὑπηρέταις τῶν προσταγμάτων,

ᾗ

pora ſint obnoxia ſervituti, aut quocunque alio modo in regno detineantur noſtro, qui habeant illa apud ſe, pro pretio à nobis inſtituto ea dimittant libera, neque quiſquam hic callide aliquam fraudem uſurpet. Intra triduum vero poſt hoc edictum publicatum, omnes profiteantur numerum ſuorum apud præfectos huic negotio, & ſimul ſtatim exhibeant corpora ipſa. Nam ut hæc ita fierent, in noſtra conſiderata deliberatione invenimus & nobis & negotio ipſi conducere. Qui autem volet aliquem ex contumacibus deferre, ille in deprehenſum jus & poteſtatem habebit plenam, bona vero talium recipientur in fiſcum regium.

Oblato hoc edicto, ut regi prælegeretur, cum id omnia complecteretur, hoc excepto, ET SI QUI VEL ANTE ADERANT, VEL POSTEA SUNT ADDUCTI EX JUDÆA: hoc rex, ex ſua munificentia & magnanimitate adjecit: juſſitque ſolutionem, ut quæ multiplex & cumulata eſſet futura, partiri & diſtribuere inter miniſtros mandatorum

καὶ βασιλικοῖς τραπεζίταις. ὅτω δοχθὲν ἐκεκύρωτο ἐν ἡμέραις ἑπτά· πλείων δὲ παλάντων ἑξακοσίων ἑξήκοντα ἡ δόσις ἐγεγόνει. πολλὰ γὰρ καὶ τῶν ὀπισθίων τέκνων, σὺν ταῖς μητράσιν ἠλευθεροῦτο. προσανενεχθὲν δὲ, εἰ καὶ περὶ τούτων εἴκοσι δραχμία δοθήσετ· καὶ τοῦτ' ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς ποιῆν, ὁλοκλερῶς περὶ ὧν δόξαι τὰ πάντα ὀπιτελῶν.

Ὡς δὲ κατεπεφάχθη ταῦτα, τὸ Δημήτριον ἐκέλευσεν εἰσδοῦναι περὶ τῆς Ιουδαϊκῶν βιβλίων ἀντιγραφῆς. πάντα γὰρ ἀφ' ὑπερβολῶν καὶ μεγάλης ἀσφαλείας τοῖς βασιλεῦσι τούτοις διῳκεῖτο, οὐδὲν ἀπερρίμμενος, οὐδὲ εἰκῆ. διόπερ καὶ τὰ τῆς εἰσδόσεως, καὶ τὰ τῶν ὀπισθολῶν ἀντίγραφα καταχεχώρικα, καὶ τὸ τῶν ἀπεσταλμένων πλῆθος, καὶ τὴν ἑκάστου καλασκευήν, ἀφ' ὧν μεγαλομερείας καὶ τέχνης ἀφαφέρειν ἕκαστον αὐτῶν. τῆς δὲ εἰσδόσεως ὄστιν ἀντίγραφον τόδε βασιλῆ μεγάλῳ παρὰ Δημητρίου.

Περγά-

torum & regios numularios. Atque ita hoc negotium decretum, intra ſeptem dies fuit confirmatum & abſolutum, authoritate regia. Summa autem muneris erat ultra SEXCENTA ET SEXAGINTA TALENTA. Nam multi etiam lactantes pueri, una cum matribus redimebantur. De quo & ipſo cum eſſet ad regem delatum, num & pro iſtis eſſent viginti drachmæ pendendæ: Rex hoc etiam facere juſſit, cum plene & integre omnia in re decreta perficere ſtuderet.

His peractis, Demetrium juſſit ſcripto comprehenſo ſententiam ſuam offerre, de libris Judæorum deſcribendis. Nam nihil in conſiderate & temere, ſed omnia ex mandato & cum magna diligentia adminiſtrantur apud hos reges. Ex quo mihi viſum fuit ſeparatim exponere & eorum quæ fuerunt regi exhibita, & epiſtolarũ exempla: ad hæc, & numerũ & apparatũ eorũ quæ fuerunt dono miſſa Eleazaro, propterea quod eorum quodque excellebat & munificentia & arte. Ad hunc autẽ modum Demetrius ſententiam ſuam regi expoſuit.

Cum

Παραξάντος σου, βασιλεῦ, περὶ τῶν ἀπολιπόντων εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς βιβλιοθήκης βιβλίων, ὅπως ὑπαρχθῇ, καὶ τὰ ἀμελεπλωκότα τύχῃ τῆς παρούσης ἐπισκευῆς· πεποιημένῳ δὲ πέρ ἀρχὰς τὴν ἐν τούτοις ἐπιμέλειαν, παραναφέρω σοὶ τάδε· τοὺς νόμους τῶν Ιουδαίων βιβλία σὺν ἑτέροις ὀλίγοις ποιῶν ἀπολείπει. τυγχάνῃ δὲ Εβραϊκοῖς γράμμασι καὶ φωνῇ λεγόμενα· ἀμελέστερον δέ, καὶ οὐχ ὡς ὑπάρχῃ, σεσήμανται), καθὼς ἔστω τῶν εἰδότων παραναφέρει), παρούσας δὲ βασιλικῆς ἐπέτευχε. δέον δέ ἐστι, καὶ ταῦτα ὑπάρχειν σοὶ διηκριβωμένα, διὰ τὸ καὶ φιλοσοφωτέραν εἶναι), καὶ ἀνέγκλιτον τὴν νομοθεσίαν ταύτην, ὡς ἂν οὖσαν θείαν. διὸ πόρρω γεγόνασιν οἵ τε συγγραφεῖς καὶ ποιηταί, καὶ τὸ τῶν Ιουδαϊκῶν πλῆθος, τῶν ἐπιμνήστεως τῶν παρημένων βιβλίων, καὶ τῶν κατ' αὐτὰ πεπολιτευμένων καὶ πολιτευομένων ἀνδρῶν, διὰ τὸ ἀγνὴν τινα καὶ σεμνὴν εἶναι· τὴν δὲ τούτοις θεωρίαν, ὥς φησιν Εκαταῖος ὁ Αβδηρίτης. Εαὶ οὖν

Cum Rex mandaveris mihi, ut qui deeſſent Bibliothecæ tuæ libri, eos curarem ad eam complendam conquiſitos colligi: & ſimul ſi quid detrimenti cepiſſent, illos ad modum convenientem reficerem: hactenus non ſegnem in hac re operam navans de his ad te refero. Legum Judaicarum libri cum paucis quibuſdam aliis deſunt. Conſtant enim literis Hebraicis; ſed negligentius, nec ita ut ſe habent (ut ab intelligentibus perhibetur) conſcripti, quia non contigit illis regii animi cura. Rectum autem fuerit, & hos libros accurate elaboratos extare inter tuos: quia hæ leges & ſapientiores & ſanctiores ſunt aliis, ut quæ ſunt divinæ. Hinc enim cum alii Scriptores & Poetæ, tum Hiſtorici omnes abſtinuerunt à mentione & librorum iſtorum, & virorum illorum qui ſecundum leges has adminiſtrarunt & adminiſtrant Rempublicam: quia, ut Hecatæus Abderites aſſerit, plane ſanctam quandam & venerandam contineant in ſe ſententiam & contemplationem. Si

οὖν φανῆται, βασιλεῦ, γεγραφήσεται πρὸς τὸν ἀρχιερέα τὸν Ιεροσολύμοις, ἀποσταλῆναι τοὺς μάλιστα καλοὺς βεβιωκότας καὶ πρεσβυτέρους ἄνδρας, ἐμπείρους τοῦ νόμου τῶν ἑαυτῶν, ἀφ' ἑκάστης φυλῆς ἓξ, ὅπως ὁ σύμφωνον ἐκ τῶν πλείόνων ἐξετάσαντες, καὶ λαβόντες τὸ κυρ τῆς ἑρμηνείας ἀκριβὲς, ἀξίως καὶ τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς σῆς προαιρέσεως ἡμῖν εὐσήμως. εὐτύχει διὰ παντὸς.

Τῆς δὲ εἰσόδου ταύτης γενομένης, ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς γραφῆναι πρὸς τὸν Ελεάζαρον περὶ τούτων, σημαίνων καὶ τὸν γενομένων ἀπολύτρωσιν τῶν αἰχμαλώτων· ἔδωκε δὲ καὶ εἰς κατασκευὴν κρατήρων, καὶ φιαλῶν, καὶ τραπέζης, καὶ ἀποσδείων, χρυσίου μὲν ὁλκῆς τάλαντα πεντήκοντα, καὶ ἀργυρίου τάλαντα ἑβδομήκοντα, καὶ λίθων ἱκανὸν τι πλῆθος. ἐκέλευσε δὲ, τοὺς βιοσκοφύλακας τοῖς τεχνίταις, ὧν αὐ προαιρῶνται τὸν ἐκλογὴν διδόναι, καὶ νομίσματος εἰς θυσίας καὶ ἄλλα πρὸς τάλαντα ἑκατόν. δηλώσομεν δέ σοι περὶ τῆς κατασκευῆς, ὡς

ergo viſum fuerit tibi Rex, ſcribetur ad principem ſacerdotum Hieroſolymis, ut mittat ad te ex quaque tribu ſex viros maxime honeſtate vitæ, ſenio & prudentia legum ſuarum præſtantes: ut ita ex pluribus per diligentem examinationem nacti conſentientem & accuratam interpretationem, hos libros præclare, ut & rei ipſius & tuæ voluntatis dignitas poſtulat, recondamus. Sis felix perpetuo.

Facto hoc initio, Rex juſſit ad Eleazarum iſtis de rebus ſcribi, & indicari redemptionem captivorum factam. Ac exhibuit ad confectionem craterarum, phialarum, menſæ & vaſorum libationum, de auro quinquaginta pondo talentorum, de argento autem ſeptuaginta, & lapidum precioſorum ingentem numerum. Juſſit præterea, fiſci præfectos facere artificibus copiam eligendi quæ vellent, & de pecunia expendere ad ſacrificia & res alias ad talenta centum. Sed exponemus tibi etiam, quomodo ſingula fuerunt confecta,

ὡς αὖ τὰ τ' ὑπηρολῶν αὐτίχαφα διέλθωμεν. ἰῶ δὲ ἡ ϐ βασιλέως ὑπηρολὴ τ τύπον ἔχουσα ὕτον.

Βασιλεὺς Πτολεμαῖος Ελιαζάρῳ ἀρχιερεῖ χαίρειν καὶ ἐρρῶσθαι.

Ἐπεὶ συμϐαίνει, πλείονας τ Ιϐδαίων εἰς τ ἡμετέραν χώραν κατοικεῖσθαι, γενηθέντας αἰχμαλώτους ὑπ τ Ιεροσολύμων ὑπὸ Περσῶν, καθ' ὃν ἐπεκράτουν χρόνον· ἔτι δὲ ἡ σωμελληλυθέναι τῷ πατρὶ ἡμῶν εἰς τ Αἴγυπτον αἰχμαλώτους, ἀφ' ὧν πλείονας εἰς τὸ φραπωτικὸν σύνταγμα κατεχώρισεν ὑπομείζοσι μισθοφορίαις· ὁμοίως δὲ ἡ τοὺς τεθόντας κρίνας πλείστους, φρόνεια κτῆσας ἀπέδωκεν αὐτοῖς, ὅπως τὸ τ Αἰγυπτίων ἔθνος φόϐον μὴ ἔχῃ διὰ τούτων· ἡ ἡμεῖς δὲ παραλαϐόντες τ βασιλείαν, φιλανθρωπότερον ἀπαντῶμεν τοῖς πᾶσι, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖς σοῖς πολίταις· ὧν ὑπὲρ δέκα μυριάδας αἰχμαλώτων ἠλευθερώκαμεν, ἀποδόντες τοῖς κρατοῦσι τ κατ' ἀξίαν ἀργυρικὴν τιμήν, διορθώ-

fecta, ubi epiſtolam regiam percurrerimus, quæ ad hunc modum conſcripta ſunt.

Rex Ptolemæus Eleazaro ſummo ſacerdotum gaudium & ſalutem precatur.

QUoniam evenit, ut multi ex Judæis incolerent regionem noſtram, quorum alii Hieroſolymis abducti ſunt à Perſis tum temporis, cum illi potirentur rerum: alii cum patre noſtro capti in regionem noſtram pervenerunt, ex quibus ille multos ſelectos in exercitum & ad militiæ uſum ſtipendiis amplioribus recepit: & quia illos priores judicabat plurimos eſſe, his loca ad præſidia munita commiſit, ne Ægypti populus ſibi ab illis timeret: Nos etiam conſecuti regni adminiſtrationem, cum aliis omnibus exhibemus nos humaniores, tum vero præcipue civibus tuis, quorum captivos ultra decem myriades liberavimus, perſoluto ſingulis dominis pecuniæ pretio digno:

&

διορθώμενοι, καὶ εἴ τι κακῶς ἐπεφέρετο διὰ τὰς τῶν ὄχλων ὁρμάς· διειλημότες εὐσεβῶς οὕτω πρᾶξαι, καὶ τῷ μεγίστῳ θεῷ χαριστικὸν ἀναπέμποντες, ὃς ἡμῖν τὴν βασιλείαν ἐν εἰρήνῃ καὶ δόξῃ κεκτῆσθαι παρ' ὅλην τὴν οἰκουμένην διατετήρηκεν· εἰς τε τὸ στράτευμα τοὺς ἀκμαιοτάτους τῇ ἡλικίᾳ τεταγμένους· τοὺς δὲ δυναμένους καὶ πρεσβεύειν ἡμᾶς ἐᾷ, τὴν περὶ τὴν αὐλὴν πίστεως ἀξίους ὑπειλήφαμεν. βουλομένων δὲ ἡμῶν καὶ τούτοις χαρίζεσθαι, καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην Ἰουδαίοις, καὶ τοῖς μετέπειτα, προσηρήμεθα τὸν νόμον ὑμῶν μεθερμηνευθῆναι γράμμασιν ἑλληνικοῖς, ἐκ τῶν παρ' ὑμῶν λεγομένων Ἑβραϊκῶν γραμμάτων, ἵνα ὑπάρχῃ καὶ ταῦτα παρ' ἡμῖν ἐν βιβλιοθήκῃ σὺν τοῖς ἄλλοις βασιλικοῖς βιβλίοις. καλῶς οὖν ποιήσεις καὶ τὴν μετέρασιν σπουδῆς ἀξίως, ὑπολεξάμενος ἄνδρας καλοὺς βεβιωκότας, πρεσβυτέρους, ἐμπείρους ἔχοντας τὸν νόμον, καὶ δυνατοὺς ἑρμηνεύσαι, ἀφ' ἑκάστης φυλῆς ἓξ; ὅπως ἐκ τῶν πλείονων τὸ σύμφωνον εὑρεθῇ, διὰ τὸ περὶ

& simul etiam corrigimus, si quæ ex impetu multitudinis perperam sunt acta. In quo persuasum habemus, nos pie agere, & offerre munus animi grati Deo maximo, qui nobis regnum conservavit in pace & gloria, quæ præstet in toto terrarum orbe. Præterea ætate & viribus præstantes in exercitum recepimus: qui vero idonei essent ut circa nos versarentur, illos dignos judicavimus, quibus negotia aulæ committeremus. Sed cum non solum his cupiamus gratificari, sed & omnibus aliis Judæis in orbe terrarum, illis etiam qui sunt in posterum futuri: constituimus, legem vestram ex Hebraica lingua interpretatione traducere in Græcam, ut hæ leges vestræ in nostra Bibliotheca extent, cum aliis regiis libris. Præclare ergo & pro dignitate instituti nostri feceris, si ad nos miseris electos ex quaque tribu sex viros seniores: qui & honeste vitam peregerunt suam, & in legum peritia sunt exercitati, & interpretandi facultate pollent, ut in studio & tractatione rei magnæ germana & consentiens ejus veritas

περὶ μειζόνων ἢ τῶν σεσῳσμένων. οἰόμεθα γὰρ, ὑπερτελεθέντος τούτου, μεγάλην ἐπίσεσθαι δόξαν. ἀπεστάλκαμεν δὲ πρὸς τούτους Ανδρέαν, καὶ ἀρχισωματοφύλακα, καὶ Αριστέαν, τιμωμένους παρ' ἡμῖν, ἀγαπητοὺς ὄντας σοι, καὶ κομίσοντας ἀπαρχὰς εἰς τὸ ἱερὸν ἀναθημάτων, καὶ εἰς θυσίας, καὶ τἆλλα, ἀργυρίου τάλαντα ἑκατόν. γράφων δὲ καὶ σὺ περὶ ἡμῶν περὶ ὧν ἂν βούλῃ, καὶ χαρισάμενος ἔσῃ, καὶ φιλίας ἄξιόν τι ποιήσεις· ὡς ὑπερτελεθησομένων τῇ ταχίστην, περὶ ὧν αἰτῇ. ἐρρῶσο. πρὸς ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἀντιγραψεν ὑποδεχομένως ὁ Ελεάζαρος ταῦτα.

Ελεάζαρος ἀρχιερεὺς βασιλεῖ Πτολεμαίῳ φίλῳ γνησίῳ χαίρειν.

ΑΥτός τε ἔρρωσο, καὶ ἡ βασίλισσα Αρσινόη ἡ ἀδελφὴ, καὶ τὰ τέκνα καλῶς ἂν ἔχοι, καὶ ὡς βουλόμεθα· καὶ αὐτοὶ δὲ ὑγιαίνομεν. λαβόντες τὴν παρὰ σοῦ ἐπιστολὴν, μεγάλως ἐχάρημεν διὰ τὴν προαίρεσίν σου, καὶ τὴν καλὴν βουλήν·

tas à pluribus eruta deprehendatur. Nam nos quidem ex hoc negotio peracto, arbitramur nobis magnam acceſſuram gloriam. Ablegavimus autem ad te Andream, præcipuum corporis noſtri cuſtodem, & Ariſteam: viros apud nos magno in honore conſtitutos, qui tecum hac de re agant, & afferant tibi ſecum & in templum primitias noſtræ dedicationis, & ad ſacra alioſque uſus pecuniæ talenta centum. Si autem & tu ad nos ſcripſeris de quibus placuerit, rem & nobis gratam, & amicitia tua erga nos dignam facies. Nam nos ſtatim effecta curabimus, de quibus nos voluntatem tuam cognoverimus. Vale. Ad hanc epiſtolam Eleazarus hæc benigne reſcripſit.

Eleazarus ſummus ſacerdos regi Ptolemæo amico ſincero Salutem.

VAleas & tu, & regina Arſinoe ſoror tua: liberi etiam bene, &, ut cupimus, habeantur: valemus autem & nos. Accepta epiſtola tua, valde gavisi ſumus, ob inſtitutum & conſilium tuum tam

βυλήν· καὶ σωναγάγοντες ὅ πᾶν πλῆθος, ἀνέγνωμεν αὐτοῖς, ἵνα ἴδωσιν ἣν ἔχεις πρὸς θεὸν ἡμῶν εὐσέβειαν. ἐπεδείξαμεν δὲ καὶ τὰς φιάλας, ἃς ἀπέστειλας, χρυσᾶς εἴκοσι, καὶ ἀργυρᾶς τριάκοντα· κρατῆρας πέντε· καὶ τράπεζαν εἰς ἀνάθεσιν, καὶ εἰς προσαγωγὴν θυσιῶν, καὶ εἰς ὀπισθυὰς, ὧν ἂν δέηται ὁ ἱερὸν, ἀργυρίου τάλαντα ἑκατόν· ἄνδρ ἐκόμιζον Ανδρέας τ πεπιμιένων σοῦ σοι, καὶ Αριστέας ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοὶ, καὶ παιδεία διαφέροντες, καὶ τ σῆς ἀγωγῆς καὶ δικαιοσύνης ἄξιοι κτ πάντα· οἳ καὶ μετέδωκεν ἡμῖν τὰ παρὰ σου, πρὸς ἃ καὶ πρ' ἡμῶν ἀκηκόασιν ἁρμόζοντα τοῖς σοῖς γράμμασι. πάντα γ, ὅσα σοι συμφέρει, καὶ εἰ παρὰ φύσιν ἐστὶν, ὑπακουσόμεθα· ὅτο γ φιλίας καὶ ἀγαπήσεως σημεῖόν ἐστι. μεγάλα γ καὶ σὺ, καὶ ἀνεπίληκτα τοὺς πολίτας ἡμῶν κτ πολλοὺς εὐηργέτηκας. εὐθέως οὖν προσηγάγομεν ὑπέρ σου θυσίας, καὶ τῆς ἀδελφῆς, καὶ τῶν τέκνων, καὶ τῶν φίλων· καὶ ἤυξατο πᾶν ὁ πλῆθος,

præclarum: ac congregata univerſa multitudine perlegimus, ut cognoſcerent tuam erga noſtrum Deum piam voluntatem. Quibus monſtravimus etiam phialas, quas aureas viginti, & argenteas triginta miſiſti: crateras item quinque, & menſam ſuper quam fierent oblationes, & ſacra peragerentur: tum talenta centum pecuniæ, ad conficienda alia quibus templum indigeret. Quæ quidem attulerunt Andreas tibi chariſſimus, & Ariſteas, viri honeſti & boni, ac doctrina præſtantes, tuaque conſuetudine ac juſtitia per omnia digni: qui etiam expoſuerunt nobis omnia ſibi abs te commiſſa: & à nobis viciſſim cognoverunt, quæ ad literas tuas reſpondenda fuerunt. Nam in omnibus quæ tibi proderunt, etiamſi illa naturam noſtram ſuperent, obtemperabimus tibi: id quod eſt argumentum amicitiæ & dilectionis. Quoniam & tu magnis & memorabilibus beneficiis cives noſtros, & eos permultos, affeciſti. Atque ideo ſtatim pro te, ſorore tua, liberis & amicis ſacra exhibuimus, in quibus ſimul univerſa multitudo

πλῆθος, ἵνα σοὶ γένηϑ, καθὼς προῃρῆ, ἀφ' παντός· ϗ ἀφαιρῶσῃ ϛι τ βασιλείαν σὺ εἰρήνῃ μϛ δόξης ὁ κυριεύων ἁπάντων ϑεός· ϗ ὅπως γένηται ϛι συμφερόντως ϗ μϛ ἀσφαλείας ἡ σ ἁγία νόμα μεταγραφή. πρόντων δὲ πάντων, ἐπελεξάμεϑα ἄνδρας κακὸς ϗ ἀγαθοὺς προσβυτέρους, ἀφ' ἑκάστης φυλῆς ἓξ, σ καὶ ἀπεστείλαμεν ἔχοντας ϖ νόμον. καλῶς οὖν ποιήσῃς βασιλεῦ δίκαιε, προστάξας, ὡς ἂν ἡ μεταγραφὴ γένηται τ βιβλίων, ἵνα πάλιν ἀποκατασταϑῶσι πρὸς ἡμᾶς ἀσφαλῶς ὦ ἄνδρες. ἔρρωσο.

Εἰσὶ δὲ προφτης φυλῆς· Ἰώσηφ, Ἐζεκίας, Ζαχαρίας, Ἰωάννης, Ἐζεκίας, Ἐλισαῖ.

Δευτέρας· Ἰούδας, Σίμων, Σομόηλ, Ἀδαΐ, Ματταθίας, Εσχλεμίας.

Τρίτης· Νεεμίας, Ἰώσηφ, Θεοδόσι, Βασῆ, Ορνίας, Δάκης.

Τετάρτης·

multitudo vota fecit, ut tibi omnia & perpetuo, quemadmodum cupias, succederent: & Deus, qui omnia administrat, gubernatione sua conservaret regnum tuum in pace, una cum gloria: utque tibi salutariter, & ex animi sententia, descriptio legis procederet. Atque in præsentia omnium, elegimus honestos & bonos viros ex singulis tribubus sex seniores, quos etiam misimus ad te, una cum lege. Tu vero Rex juste & præclare facies, si post absolutam ex mandato tuo descriptionem librorum, curabis ut isti viri rursus nobis tuto restituantur. Vale.

Ex prima autem tribu hi sunt: *Josephus, Ezekias, Zacharias, Joannes, Ezekias, Eliseus.*

Ex secunda tribu: *Judas, Simon, Somoelus, Adæus, Mattathias, Eschlemias.*

Ex tertia tribu: *Neemias, Josephus, Theodosius, Basæus, Ornias, Daces.*

βυλήν· καὶ συναγόντες ὃ πᾶν πλῆθος, ἀνέγνωμεν αὐτοῖς, ἵνα ἴδωσιν ἣν ἔχεις πρὸς ϑεὸν ἡμῶν εὐσέβειαν. ἐπεδείξαμεν δὲ καὶ τὰς φιάλας, ἃς ἀπέστειλας, χρυσᾶς εἴκοσι, καὶ ἀργυρᾶς τριάκοντα· κρατῆρας πέντε· καὶ τράπεζαν εἰς ἀνάθεσιν, καὶ εἰς παραχωὴν θυσιῶν, καὶ εἰς ἐπισκευὰς, ὧν ἂν δέηται ὁ ἱερὸν, ἀργυρίου τάλαντα ἑκατόν· ἃ δὴ ἐκόμιζον Ανδρέας τ̃ πεπιμημένων σοὶ, καὶ Αριστέας ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοὶ, καὶ παιδεία διαφέροντες, καὶ τ̃ σ̃ς ἀγωγ̃ς καὶ δικαιοσύνης ἄξιοι κρί̃νειν πάντα· οἳ καὶ μετέδωκαν ἡμῖν τὰ σοὶ, περὶ ὧν καὶ πρὸ ἡμῶν ἀκηκόασιν ἁρμόζοντα τοῖς σοῖς γράμμασι. πάντα γὰρ, ὅσα σοι συμφέρει, καὶ εἰ σοὶ φύσιν ἔχει, ἐπακουσόμεθα· ἔστο γὰρ φιλίας καὶ ἀγαπήσεως σημεῖόν ἐστι. μεγάλα γὰρ καὶ σὺ, καὶ ἀνεπίληστα τοὺς πολίτας ἡμῶν κρί̃νειν πολλοὺς εὐηργέτηκας. εὐθέως οὖν προσηγάγομεν ἐπὶ σέ σου θυσίας, καὶ τ̃ς ἀδελφ̃ς, καὶ τ̃ν τέκνων, καὶ τ̃ν φίλων· καὶ ἤυξατο πᾶν ὃ πλῆθος,

præclarum: ac congregata universa multitudine perlegimus, ut cognoscerent tuam erga nostrum Deum piam voluntatem. Quibus monstravimus etiam phialas, quas aureas viginti, & argenteas triginta misisti: crateras item quinque, & mensam super quam fierent oblationes, & sacra peragerentur: tum talenta centum pecuniæ, ad conficienda alia quibus templum indigeret. Quæ quidem attulerunt Andreas tibi charissimus, & Aristeas, viri honesti & boni, ac doctrina præstantes, tuaque consuetudine ac justitia per omnia digni: qui etiam exposuerunt nobis omnia sibi abs te commissa: & à nobis vicissim cognoverunt, quæ ad literas tuas respondenda fuerunt. Nam in omnibus quæ tibi proderunt, etiamsi illa naturam nostram superent, obtemperabimus tibi: id quod est argumentum amicitiæ & dilectionis. Quoniam & tu magnis & memorabilibus beneficiis cives nostros, & eos permultos, affecisti. Atque ideo statim pro te, sororo tua, liberis & amicis sacra exhibuimus, in quibus simul universa multitudo

πλῆθος, ἵνα σοὶ γένῃ, καθὼς προῃρῆ, ἀφ' παντός· ᾗ ἀφασώσῃ σοι τ βασιλείαν σὺ εἰρήνῃ μὴ δόξης ὁ κυ-ειεύων ἁπάντων θεός· ᾗ ὅπως γένηται σοι συμφερόντως ᾗ μὴ ἀσφαλείας ἡ σ ἁγία νόμυ μεταγραφή. πρόντων δὲ πάντων, ἐπελεξάμεθα ἄνδρας καλὺς ᾗ ἀγαθοὺς πρεσ-βυτέρυς, ἀφ' ἑκάστης φυλῆς ἓξ, ὓς καὶ ἀπεστείλαμεν ἔχοντας ⓜ νόμον. καλῶς οὖν ποιήσῃς βασιλεῦ δίκαιε, προστάξας, ὡς ἂν ἡ μεταγραφὴ γένηται τῶν βιβλίων, ἵνα πάλιν ἀποκαταστα θῶσι πρὸς ἡμᾶς ἀσφαλῶς ⓐ ἄνδρες. ἔρρωσο.

Εἰσὶ δὲ προφτης φυλῆς· Ἰώσηφ ⓒ, Ἐζεκίας, Ζαχα-είας, Ἰωάννης, Ἐζεκίας, Ἐλιοναῒ ⓒ.

Δευτέρας· Ἰούδας, Σίμων, Σομόηλ ⓒ, Ἀδαῒ ⓒ, Ματθαΐας, Ἐσχλεμίας.

Τείτης· Νεεμίας, Ἰώσηφ ⓒ, Θεοδόσι ⓒ, Βασαῒ ⓒ, Ορνίας, Δάκης.

Τετάρτης·

multitudo vota fecit, ut tibi omnia & perpetuo, quemadmodum cupias, succederent: & Deus, qui omnia administrat, gubernatione sua conservaret regnum tuum in pace, una cum gloria: utque tibi salutariter, & ex animi sententia, descriptio legis procederet. Atque in præsentia omnium, elegimus honestos & bonos viros ex singulis tribubus sex seniores, quos etiam misimus ad te, una cum lege. Tu vero Rex juste & præclare facies, si post absolutam ex mandato tuo descriptionem librorum, curabis ut isti viri rursus nobis tuto restituantur. Vale.

Ex prima autem tribu hi sunt: *Josephus, Ezekias, Zacharias, Joannes, Ezekias, Eliseus.*

Ex secunda tribu: *Judas, Simon, Somoelus, Adæus, Mattathias, Eschlemias.*

Ex tertia tribu: *Neemias, Josephus, Theodosius, Basæus, Ornias, Daces.*

Τετάρτης· Ιωνάθας, Αβρᾶ͂Θ, Ελιασᾶ͂Θ, Ανανίας, Χαβείας, Σάτυς.

Πέμπτης· Ισακος, Ιάκοβ͂Θ, Ιησῦς, Σαββαταῖ͂Θ, Σίμων, Λευΐς.

Εκτης· Ιούδας, Ιώσηφ͂Θ, Σίμωι, Ζαχαείας, Σομόηλ͂Θ, Σελεμίας.

Εβδόμης· Σαββαταῖ͂Θ, Σεδεκίας, Ιάκωβ͂Θ, Ισαχος, Ιεισίας, Ναθθαῖ͂Θ.

Ογδόης· ΘεοδόσῖΘ, Ιάσων, Ιησῦς, Θεόδοτος, Ιωάννης, Ιωνάθας.

Ενάτης· Θεόφιλ͂Θ, Αβεσαμος, Αρσαμος, Ενδεμίας, Ιάσων, Δανίηλος.

Δεκάτης· Ιερεμίας, Αρσαμος, Ιάσων, Ενδεμίας, Ελεάζαρ͂Θ, Δαθαῖ͂Θ.

Ενδεκάτης· Σαμούηλος, Ιώσηφ͂Θ, Ιούδας, Ιωνάθας, Χαβεῦ, Δοσίθε͂Θ.

Δωδε-

Ex quarta:
Jonathas, Abræus, Eliſæus, Ananias, Chabrias, Satus.

Ex quinta:
Iſacus, Jacobus, Jeſus, Sabbatæus, Simon, Leuis.

Ex ſexta:
Judas, Joſephus, Simon, Zacharias, Simoelus, Selemias.

Ex ſeptima:
Sabbatæus, Zedekias, Jacobus, Iſachus, Iſias, Natthæus.

Ex octava:
Theodoſius, Jaſon, Jeſus, Theodotus, Joannes, Jonathas.

Ex nona:
Theophilus, Abramus, Araſmus, Endemias, Jaſon, Danielus.

Ex decima:
Hieremias, Arſamus, Jaſon, Endemias, Eleazarus, Dathæus,

Ex undecima:
Samuelus, Joſephus, Judas, Jonathæ, Chabeu, Doſitheus.

Ex

Δωδεκάτης· Ισάηλος, Ιωάννης, Θεοδόσιος, Αρσαμος, Αβιήτης, Εζεκίηλος. οἱ πάντες, ἑβδομήκοντα δύο.

Καὶ τὰ μὲ περὶς τὴν τοῦ βασιλέως ὑπόθεσιν τοιαύτης ἐτύγχανεν ἀντιγεγραφῆς ὑπὸ τῶν περὶ Ελεάζαρον.

Ως δὲ ἐπηγγειλάμην καὶ τὰ τῶν κατασκευασμάτων ἀφσαφῆσαι, ποιήσω. πολυτεχνίᾳ γὰρ ἀφφέσθαι συνετελέσθη, ὃ βασιλέως πολλὴν ὑπόθεσιν ποιουμένου, καὶ πρὸ ἕκαστον ὑπεωρῶντος τὰς τεχνίδας. διὸ παρελθεῖν ἁπλῶς οὐκ ἠδύναντο, οὐδὲ εἰκῇ συνετέλουν. πρῶτον δὲ τὰ περὶ τὴν παράθεσιν ἐξηγήσομαι.

Προεθυμεῖτο μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ὑπερβολόν τι ποιῆσαι τοῖς μέτροις ὃ κατασκεύασμα. προσέταξε δὲ πυθέσθαι τὸν ἀνὰ τὸν τόπον, πηλίκη τις ἡ προοῦσα καὶ κειμένη κατ' Ιερὸν ἐν Ιεροσολύμοις; Ως δὲ ἀπεφήναντο τὰ μέγα· προσεπρώτησεν, εἰ κἀλασκευάσαι μείζονα· τινὲς μὲν οὖν

Ex duodecima:

Iſaelus, Joannes, Theodoſius, Arſamus, Abietes, Ezekielus.

Hi omnes fuerunt numero duo & ſeptuaginta. Atque hæc quidem ad epiſtolam Regis ſunt ita ab Eleazaro reſcripta.

Porro, ut promiſi, explicabo etiam ornamenta & elaborationem munerum, quæ varia & præſtanti ſolertia artificii fuerunt confecta. Cum enim rex & ſuppeditaret omnia largiter, & artifices in conficiendis ſingulis obſervaret, non potuit fieri ut illi per negligentiam aliquid vel omitterent, vel temere & perperam conficerent. Primum autem menſæ confectionem exponam.

Hanc rex mole quidem valde magnam volebat extruere: ſed cum juſſiſſet interrogare illos qui Hieroſolymis fuiſſent, quanta illa prior ibi foret, & illi indicaſſent modum, ipſeque rurſus quæſiviſſet an majorem conficere deberet? Ac quidem tum nonnulli

οὖν ὑ τῶν ἱερέων, ὑ τῶν ἄλλων ἔλεγον, μηδὲν ὀπι-
κωλύειν. ὁ δὲ εἶπε, βέλεσθαι καὶ πενταπλοῦν τοῖς με-
γέθεσι ποιῆσαι· διεράζειν δὲ, μή ποτε ἄχρηστος γένηται
πρὸς τὰς λειτουργίας. ὑ γὰρ αἱρεῖσθαι τὸ κεῖσθαι μόνον
ἐν τῷ τόπῳ τῷ αὐτοῦ· πολὺ δὲ μᾶλλον χάριν
ἔξειν, ἐὰν βλέπουσας λειτουργίας ὑπὲρ ὑπ' αὐ-
τοῦ κατεσκευασμένων, οἷς κεῖται, ποιοῦντας, δέοντος.
οὐ γὰρ ἕνεκα φανέως χρυσοῦ τὰ πρεπόντως ἐσμῶσα
βραχύμετρα καθέστηκεν· ἀλλὰ φαίνεται πρός τινα λό-
γον, εἰπεῖν, οὕτω συνεστηκέναι τοῖς μέτροις. εἰ γὰρ ὑπὲ
τὸ τῆς ὕσης ὑδὲν ἂν ἐπαύξοι, διόπερ ὑ προσβατέον,
οὐδὲ ὑφαιρετέον τὸ καλῶς ἔχοντα. τῇ μὲν οὖν ποι-
κιλίᾳ τῶν τεχνῶν ἐκέλευσεν ὅτι μάλιστα χρήσασθαι,
σεμνῶς ἅπαντα μιμουμένῳ, καὶ φύσιν ἔχων ἀγα-
θὴν εἰς τὸ συνιδεῖν περὶ γμάτων ἔμφασιν. ὅσα δὲ ἂν
ἦ ἔγγλυφα, πρὸς κάλλιον ἐκέλευσε ποιεῖν· ὅσα δὲ
δι' ἀγραφίων, μέτρα αὐτοῖς προσκολουθῆσαι. δύο

γὰρ

ex ſacerdotibus & aliis dixiſſent, nihil obſtare: ipſe dixit ſe paratum eſſe ad extruendam vel quintuplo majorem, ſed vereri ne ad miniſteria inutilis fiat. Nam ſe non hoc reſpicere, ut tantum à ſe oblata in templo perſiſtat: ſed judicare multo plus gratiæ conſecuturum, ſi miniſteria & ſacra ſolita rite, quibus conveniat, eſſent peracturi ſupra illa opera quæ à ſe eſſent confecta. Neque enim ob penuriam auri, priorem menſam ita paruam factam: ſed ſibi videri eam, cum ſatis auri habeat, certa de cauſa & ratione iſta magnitudine conſtare: propterea non velle, neque debere eam, cum juſta & commoda ſit, tranſgredi & tranſmutare. Porro ſecum omnia diligentiſſime perpendens, ut erat ingenio ad formas & imagines rerum contemplandas ſatis acri, juſſit, ut quamplurimum in eam ingenii artiumq; varietatis conferretur. Et quidé quæ cœlata debebant eſſe, illa jubebat facere quam ſpecioſiſſime: quæ vero plana & nullo cœlo exornata, illis modú ſuú convenientem præcipiebat adhibere.

Hinc

γὰρ πήχεων τὸ μῆκος, τὸ δὲ ὕψος πήχεως καὶ ἡμίσους συνετέλουν, χρυσίου δοκίμου περιὰν πάντοθεν τῇ ποιήσει ἐργασάμενοι. λέγω δὲ, οὐ περί τι περιεπλεγμένῳ τοῦ χρυσοῦ, ἀλλ' ὃ δὲ ἐλασμὸν αὐτὸν ὑπεδεδέσθαι. περιέκειτο δὲ ἐποίησαν παλαιστιαῖον κυκλόθεν· τὰ δὲ κυμάτια τρεπτὰ, τῇ ἀναγλυφὴν ἔχοντα ροιῶν ἔκτυπον, τῇ τορείᾳ θαυμαστῶς ἔχουσαν ἐκ τῆς περιῶν μερῶν. ἦν γὰρ περιωνία· καὶ καθ' ἕκαστον μέρος ἡ ἀπατύπωσις τῆς ἐνεργείας τῇ αὐτῇ ἀφέσει εἶχεν· ὥστε καθ' ὃ ἂν μέρος τρέφοιτο, τὸ πρόσωπον εἰς τὸν αὐτὸν κείμενον δὲ καὶ τὸ περάτης, τὸ μὲν εἰς τὸν αὐτὸν τετράπεδον ἐπίκλιμα τῇ ἀπατύπωσιν ἔχειν τὸ ὠφελιότητος. τὸ δὲ ἐκτὸς κλίμα πρὸς τὸν τοῦ προσιόντος εἶναι δοκεῖν. διὸ τὴν εὐπρέπειαν ὀξεῖαν εἰς τὰ δύο κλιμάτων συνέβαινε, μετέωρον ὑπακειμένων, ὡς προειρήκαμεν· περιόντος κατεσκευασμένης, καθ' ὃ ἂν μέρος τρέφοιτο. λίθων τε πολυτελῶν ἐν αὐτῶν ἀπα-

Hinc longitudine duorum cubitorum, altitudine autem unius & ſemis, eam extruebat, undique ex auro probato ſolidam, non foliaceo extrinſecus circumvoluto obductam. Coronam autem palmarem circumdederunt. Plegmata vero & reticula circum labia & extremitates erant contorta ad modum funiculorum, in quibus ſupra modum mirabile artificium torni ex tribus lateribus erat. Nam figura triangulari erant, & à quaque parte formata ad eundem effectum diſpoſitionis ſuæ, ut in quamcunque partem verterentur, eandem aſpicienti faciem præberent: à parte quidem juxta coronam, tractus ille, qui in menſam tendebat, formam decentem habebat: ſed ille qui foras ſpectabat, decentiorem, ut qui accommodatus eſſet ad contemplationem accedentium. Quia autem, ut diximus, forma triangularis erat operis in quamcunque partem verſi, hinc utriuſque hujus tractus pars in ſummo acuta & elevata erat. In hoc etiam altero tractu erant pretioſi

ἀφθέσεις ὑπῆρχον, ἀνὰ μέσον τῶν γοννιδῶν· ἕτερον ἐπ' ἕτερον πλοκὴν εἶχον ἀμίμητον τῇ ποιήσει. πάντες δὲ ἦσαν ἀφ' ἑνὸς σήματος κατηλημμένοι, χρυσᾶς περόνας πρὸς τὴν ἀσφάλειαν. ὅπου δὲ τῶν γωνιῶν αἱ καταλήξεις συνέσφιγγον πρὸς τὸν συνοχήν· ἐκ πλαγίων δὲ τῷ περάτῳ κυκλόθεν τὰ πρὸς τὴν ἄνω πρόσοψιν ὠοθεσία κατεσκεύαστο ἀφ' ὅλου λίθου, ἐκτύπωσιν ἔχουσα περιοχῆς συνεχέσιν ἀναβλυφαῖς ῥαβδωταῖς, πυκνὴν ἐχούσας τὴν πρὸς ἄλληλα θέσιν περὶ ὅλην τὴν τράπεζαν. ὑπὸ δὲ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν λίθων τὴν ὠοθεσίας, φέραιον ἐποίησαν ὁ τεχνίτης πάγκαρπον, ἐν ὑπορροῇ περιβλήτου ἐχοντα βοτρύων καὶ ταχύων, ἔτι δὲ φοινίκων καὶ μήλων, ἐλαίας τε καὶ ῥοῶν, καὶ τῶν ἄλλων πλησίον. τοὺς δὲ λίθους ἐργασάμενοι πρὸς τὴν τῶν περιμθύων καρπῶν ἀφατύπωσιν, ἔχοντας ἑκάστου γένους τὴν χροάν, ἀνέδησαν τῶν χρυσῷ κύκλῳ περὶ ὅλην τὴν τραπέζης κατασκευὴν κατὰ κέρατον. μετὰ δὲ τὴν τοῦ φέρατος ἀφέσιν, ὁμοίως κατὰ τὴν ὠοθεσίας διασκευὴν, ἣν κατε-

pretiosi & varii lapides, in medio plegmatum funalium situ contiguo per vices inserti ad inimitabilem connexionis formam: omnes etiam per foramina fibulis aureis, ut firmi inessent, comprehensi. Angulorum junctura clausuræ constringebant. Circa partes autem coronæ ad aspectum eminentes, per obliquum in circuitu erat ex lapidibus preciosis confecta quædam ovorum fácies, cum effigie extante, & virgulis exculptis, ad formam continui & densi inter se situs, quæ ambibat totam mensam. Sub hac lapidea ovorum effigie, artifices fecerant coronam feracem omnium frugum, ita ut illi fructus extarent, & conspicui essent: ut botri, spicæ, palmæ, poma, olivæ, punica mala, & id genus alii fructus: quos singulos lapides non tantum ad formam, sed & colorem fructuum elaboratos in circuitu totius mensæ alligarant ad summum orbis aurei. Post coronam ita exornatam extabat in opere similiter & ovicularis illa facies, & illa reliqua

κατεσκευάσο ϗ τὰ λοιπὰ τ ῥαβδώσεως ϗ διαγλυφῆς, ϗ κατ' ἀμφότερα τὰ μέρη τ τραπέζης πρὸς τ ἀρξῆσιν πεποιῆσθαι, καθ' ὃ ἂν μέρος αἴρωνται. ὥστε ϗ τ τ κυμάτων φέσιν, ϗ τὸν τ φανὸν τ, εἰ καὶ τὸ τ ποδῶν μέρος. ἔλασμα γὰρ ἐποίησαν καθ' ὅλης τ πλάτυς τ τραπέζης φερεὸν, δακτύλων τεσσάρων. ὥστε τοὺς πόδας ἐνίεσθαι εἰς ἕτο, φρόνας κατάκλισιν ἐχούσας, ἐσφίγχθαι κ τ φανίῳ· ἵνα καθ' ὃν ἂν αἴρωνται μέρος, ἡ ἀρξῆσις ᾖ. ἕτο δὲ κατ' ὀπφάνσαν θεωρεῖται ἀμφοτεροδεξίῳ τ κατασκευῆς ὕσης. ὑπ' αὐτῆς δὲ τ τραπέζης μάανδρον ἔκτυπον ἐποίησαν, ἐν ὑφοχῇ λίθυς ἐχούσα κ μέσον πολυτελεῖς, τ πυλιάδων, ἀνθράκων τε ϗ σμαράγδων, ἔτι δὲ ϗ ὄνυχος, ϗ τ ἄλλων ζώων τ ἀφαφερόντων ἐν ὡραιότητι. μῆ δὲ τ ὅλ μαάνδρου ἀφάψεσιν ἐπέκειτο χλιὴ πλοκὴ, θαυμασίως ἔχουσα, ῥομβοτίδ ἀποτελοῦσα τ ἀνὰ μέσον θωείαν· ἐφ' ᾗ κρυσάλλυ λίθυ, ϗ ὃ λεγόμενον ἤλεκτρον ἐνετετύπωτο, ἀμίμητον θωείαν ἀποτελοῦν τοῖς θεωροῦσι.

τοὺς

reliqua virgularum & cœlaturæ forma, ut cum menſa eſſet ad uſum ab utraque parte confecta, ad utram eam erexeris, ab illa uſque ad ima pedum eandem & plegmatum & coronæ ſpeciem referret. Nam laminam menſæ, quam lata ea erat, adjunxerant ſolidam, & latitudine quatuor digitorum, ad pedes in eam inſerendos, qui fibularum clauſuris aſtringerentur, ut in utramvis partem erecta menſa, apta eſſet uſui. Atque hæc quidem in externa ſuperficie menſæ utrobique ad uſum accommodatæ cernebantur. Supra ipſam autem conſpicuum meandrum fecerant, qui in medio haberet extantes lapides pretioſos, ut pyliades, carbunculos, ſmaragdos, ad hæc onyches, & alios qui ſpeciei fulgore præſtarent. Juxta meandrum erat patens quædam textura miro artificio confecta, in medio exprimens ſublongam & rotundam figuram rhombo ſimilem, quæ cryſtallum, & quod vocant electrum, ita affabre figurata habebat inſerta, ut contemplantibus videretur opus inimitabile.

τοὺς δὲ πόδας ἐποίησαν τὰς κεφαλίδας ἔχοντας, κρινωτὰς, ἀνάκλασιν κείνων ὑπὸ τὴν τραπέζαν λαμβανόντων. τὰ δὲ ὑπὸ τὸ ὀκτὸς περισόφεως ὀρθιὰ ἔχοντα τὰ πετάλωσιν. ἡ δὲ ἀπ' ἐδάφους ἔρεισις τῶν ποδῶν, ἄνθρακος λίθου πάντοθεν παλαιστιαία, χρηπῖδος ἔχουσα τάξιν χειρὸς περίσοφον, ὀκτὼ δὲ δακτύλων τὸ πλάτος ἔχουσα· ἐφ' ὃν ὑπόκειται τὸ πρέλασμα τῶν ποδῶν. κατεσκεύασε δὲ ὀκφύοντα κιονὸν ἀκάνθῳ πλεκόμενον ὀκ τοῦ λίθου, σὺν ἀμπέλῳ περιελιγμένον κυκλόθεν τῷ ποδὶ σὺν τοῖς βότρυσιν ἃ λιθουργεῖς ἦσαν μέχρι τῆς κεφαλῆς. ἡ δὲ αὐτὴ ἀφάθεσις ἐπὶ τῶν τεσσάρων ποδῶν πάντα ἐργῶς πεποιημένα καὶ περισπλωμένα, τῆς ἐμπειρίας καὶ τέχνης τὰς ὑπεροχὰς ἀπαραλλάκτως ἐχούσας πρὸς ἀλήθειαν, ὥστε καὶ ῥιπίζοντος τοῦ πνεύματος τοῦ κατὰ τὸν ἀέρα, κίνησιν ὑποδέχεσθαι τῶν φύλλων θέσιν, πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας ἀφάθεσιν τετυπωμένων ἁπάντων. ἐποίησαν δὲ τριμερὲς τὸ σῶμα τῆς βαπέζης, οἱονεὶ τρίπτυχον, πτελεκίνοις συναρμεζόμενον γομφωτοῖς πρὸς ἑαυτὰ κατὰ τὸ πάχος

Pedes vero ita erant parati, ut haberent lilia, & ea repanſa in ſummo qua incumberet menſa. Subtus autem folia quæ ſub aſpectum venirent, eſſent erecta. Pars autem ima pedis cujuſque, qua innitebatur pavimento, conſtabat carbunculo ex omni parte palmari, latitudine digitorum octo: quia erat loco fundamenti, cui pedi reliqua moles tota incumbebat. Ex eo etiam artificioſe exculpta prodibat hedera acantho implexa & viti, quæ circumvoluta toti pedi botros haberet ad ſummum uſque ex lapidibus preciosis confectos. Atque hæc eadem forma erat pedum quatuor, in quibus omnia erant ita elaborata affabre, & coaptata, ut peritiæ & artis præſtantia non ſolum nihil diſcreparent à veritate, ſed etiam vento per aerem flante moverentur eorum folia omnia, & ſitu & habitu ad nativam imaginem ſculpta. Labia autem menſæ conſtabant ex tribus partibus, & erant veluti triplicata, ac clavibus ſubtilibus ita inter ſe per craſſitudinem operis coagmentata,

τ καλασκευῆς ἀθέατον ὑ ἀνεύρετον τιὼ τ ἁρμοδ κατασκευάσαντες συμβολιὼ. ἠμιπηχὺ δὲ οὐκ ἔλασσον ἦ τὸ πάχος τ ὅλης βαπέζης, ὥστε πολλῶν ἂν ταλάντων ὁ ὅλιω ἀφασκευιὼ. ἐπιδὴ γὰρ ἠ ἀφῃρητο τοῖς μεγέθεσιν ἀδὲν ἀφοθεῖναι ὁ βασιλεὺς, ὅσον ἔδει δαπανηθῆναι καταασκευαζομένων μείζόνων, ταῦτα ἀπέδωκε πλείονα· ὑ κτ τιὼ ἀφαίρεσιν αὐτοῦ πάντα ἐπετελέοθη θαυμασίως καὶ ἀξιολόγως ἔχοντα, ὑ τ τέχνιω ἀμίμητα, ὑ τῇ καλλονῇ ἀφαρεπῆ.

Τῶν δὲ κρατήρων δύο μὲ ἦσαν, ὁ κατασκευιὼ φολιδωτιὼ ἔχοντες, ἀπὸ τ βάσεως μέχρι ὀ μέσω· ὁ ἀφασκευιὼ τῇ τορείᾳ, ὑ ὁ τ λίθων ἀνὰ μέσον τ φολίδων συνάδεσιν πολυτέχνως ἔχοντες. εἶτα μαίανδρῳ ἐπέκειτο πηχυαίῳ ὕψ. ὁ δὲ ἐκτύπωσιν εἰσπῆρχε ἀφὸ λιθώσεως ποικίλης, ἐμφαῖνον σιὼ ὠφελιότητι τὸ τ τέχνης φιλόπονον. ἐπὶ δὲ τότῳ ῥάβδωσις, ἐφ᾽ ἧ διαπλοκὴ ῥόμβων, δικτυωτιὼ ἔχουσα ὁ μέσο μίν ἕως ἐπὶ ὄ χόμα.

ὄ

mentata, ut neque cerni neque inveniri poſſet, quia juncturæ coirent. Craſſitudo autem menſæ totius non minor erat ſemicubito: unde ſumptus ad multa millia protrahebantur. Nam quia Rex ſemel conſtituerat, non eſſe magnitudine ampliorem faciendam, quæ inſumenda fuiſſent in eam, illa, atque ad eo plura, contulit in craſſitudinem, omniaque ſunt ex ipſius ſententia perfecta ad ornatum excellentem & viſu mirabilem, in quo & artificium ſuperaret omnem imitationem, & ſpeciei decor eſſet valde conſpicuus.

Crateres autem duo erant ornatu ſquammoſo, ab imo uſque ad medium perquam artificiole torno exculpti, in medio ſquammarum interſertis lapidibus precioſis. Hinc ſequebatur meander altitudine cubitali, ita ex lapidibus variis figuratus, ut in eo præter ſpeciem pulchritudinis, artis etiam inſignis induſtria eluceret. Poſt hunc erat virgularum ſeries, ſuper quam uſque ad labia rhombi ad ſimilitudinem retis complicati.

ὃ δὲ ἀνὰ μέσον ἀσπιδίσκοι λίθων ἑτέρων πρὸς ἑτέρους, τοῖς γένεσι διαλλαγὴν ἐχόντων, πεντεδακτύλων οὐκ ἐλάττον, ἀνεπλήρουν τὸ τῆς καλλονῆς ἀναργές. ὑπὲρ δὲ τὴν περιφάνειαν τοῦ στόματος κείνων τύπωσις, σὺν ἀνθεμίοις καὶ βοτρύων εἰρεσίῳ διαπλοκοι διετυποῦντο κυκλόθεν. ἃ μὲν οὖν διὰ τοῦ χρυσοῦ τοιαύτην εἶχον τὴν κατασκευήν, χωρὶς ὄντες ὑπὲρ δύο μέζονάς. ἃ δὲ ἀργυρᾶ λίαν εἶχον τὴν διασκευὴν ἔνοπτον δὴ γενομένην, ὡς αὐτὸ τοῦτο θαυμασίως ἔχουσαν, ὥστε πᾶν ὃ ποιήσαιτο ἀπαγορεύεσθαι σαφέστερον μᾶλλον, ἢ ἐν τοῖς κατόπτροις. οὐκ ἐφικτὸν δὲ ἐστὶν ἐξηγήσασθαι τὰ ποικιλτευθέντα διὰ τὴν τῆς ἀληθείας ἔμφασιν. ὡς γὰρ ἐπετελέσθη, τεθέντων τῶν κατασκευασμάτων ἑτέρου πρὸ ἕτερον, λέγω δὲ πρῶτον ἀργοῦ κρατῆρα, εἶτα χρυσοῦ, πάλιν ἀργοῦ καὶ χρυσοῦ, παντελῶς ἀνεξήγητος ἐγένετο τῆς ποικίλης ἡ διάθεσις· καὶ τὸ πρὸς τὴν θεωρίαν προσιόντων καὶ διωμένων ἀφίσασθαι, διὰ τὴν ποικιλίαν, καὶ ὃ τῆς ὄψεως τερπνόν. ποικίλη γὰρ

In medio horum ſcuta ex lapidibus diverſi generis, magnitudine non minore quatuor digitorum, ad ſummum illuſtrabant ſplendorem pulchritudinis illa ſua perpetua lapidum diſcrepantia. In coronæ autem labiis erant expreſſa lilia, & anthemides, atque botri in ambitu intertexti. Talem formam habebant crateres aurei, qui capiebant plus quam duas urnas. Argentei autem erant, ad nitorem mirifice conſpicuum & ſplendentem, propter hoc ipſum elaborati, ut quidvis adhibitum in iis multo expreſſius quam in ipſis ſpeculis repreſentaretur: nec ſane licet oratione aſſequi veram effigiem eorum. Nam poſtquam eſſent perfecti, & hoc ordine diſpoſiti, ut primum locum haberet argenteus, ſecundum aureus, deinde rurſus argenteus, poſtea aureus poſitus eſſet, plane inenarrabilis ſpectaculi facies reddebatur: ut accedentes ad contemplandum, non poſſent diſcedere, eo quod omnia ſplendore eorum illuſtrarentur, & quod in contemplatione magna ineſſet jucunditas, & ea

condita

γὰρ ἰῶ ἡ τῆς ὀπφανείας ἐνέργεια. θεωρούντων γὰρ πρὸς αὐτίκα τὴν τοῦ χρυσίου κατασκευὴν, ψυχαγωγία τις ἦν μὴ θαυμασμοῦ, συνεχῶς ἐφ' ἕκαστον ὑπαλλούσης τῆς διανοίας τεχνίτευμα. καὶ πάλιν ὅτε πρὸς τὴν τῶν ἀργυρῶν περισκέψαι τις θέσιν ἤθελεν, ἀπέλαμπε τὰ πάντα κυκλόθεν, ὡς ἂν τις ἔφησε, καὶ διάχυσιν ἐποίει μείζονα τοῖς θεωμένοις· ὥστε παντελῶς ἀνεξήγητον εἶναι τῶν εἰργασμένων τὴν πολυτεχνίαν.

Τὰς δὲ χρυσᾶς φιάλας διετόρευσαν περάνοις ἀμπέλῳ κῖ μέσον· περὶ δὲ τὰ χείλη, κισσῷ τε ᾧ μυρσίνῃ, ἔτι δὲ ἐλαίας ἀνέπλεξαν στέφανον ἔκτυπον, πολυτελεῖς ἐνέντες λίθους· ᾧ τὰς λοιπὰς δὲ τορείας διηλλαγμένας ἐπετέλεσαν, ἅπαντα φιλοτιμηθέντες εἰς ὑπερβολὴν δόξης ᾗ βασιλέως ποιῆσαι. καθόλου γὰρ ὅτε ἐν τοῖς βασιλικοῖς ἐθησαυρίζετο ῥισκοφυλακίοις τοιαύτη κατασκευὴ τῇ πολυτελείᾳ ᾧ τεχνυργίᾳ, οὔτε ἔν τινι ἄλλῳ. πρόνοιαν γὰρ ἅ μικρὰν

condita varia quadam vi apparitionis & ſpecie ipſorum, dum contemplantes quidem decus aureorum craterarum ſentirent perpetuam quandam voluptatem, cum admiratione animi aſſidue ſe ab una ad aliam artificii ſolertiam conferentis. Reſpicientibus ad argenteos, undique in oculos incurreret ſplendor, qui multo etiam magis caperet animos, & majori voluptate ſpectantium oculos mulceret: ex quo ſane varietas & ſolertia artificii eorum non poteſt enarrari.

Porro phialas aureas ita torno expolierant, ut in medio haberent coronas vitis, circa labia hederæ & myrti: quibus etiam coronam oleæ illuſtrem & lapidibus valde pretioſis exornatam interſererant, & reliqua ſimiliter varietate ſculpturæ ſpecioſa reddiderant, dum ſingulari induſtria ſtuderent omnia abſoluere ad excellentiam gloriæ Regis. Nam prorſus neque in ærario regio, neque ullo alio extabant tanti ſumptus & tam artificioſa opera. Rex enim, ut

μικρὰν ἐποιεῖτο ὁ βασιλεὺς, φιλοδοξῶν εἰς τὰ καλῶς ἔχοντα. πολλάκις γὰρ τὸ δημόσιον ἀγνοήσας παρεῖτο· τοῖς δὲ τεχνίταις παρῆν ὀξυμελῶς, ἵνα καθηκόντως τῷ τόπῳ συντελέσωσιν, εἰς ὃν ἀπεστέλλετο τὰ τοῦ ἔργων. διὸ πάντα σεμνῶς ἐγεγόνει, καὶ καταξίως τῶν τε ἀποστελλόντος βασιλέως, καὶ τοῦ προστατοῦντος ἀρχιερέως τοῦ τόπου. καὶ γὰρ τὸ τῶν λίθων πλῆθος ἄφθονον, καὶ μεγάλοι τοῖς μεγέθεσιν, οὐκ ἔλαττον πεντακισχιλίων· καὶ τοῖς τέχναις κεκτημένοις πάντα, ὥστε πενταπλασίως δ' ἂν χρυσοῦ πλουτεῖσθαι τῶν λίθων δόσιν, καὶ τῶν τεχνῶν ἐνέργειαν.

Ὑπολαμβάνων οὖν καὶ τούτων τινὰ ἀναγραφὴν ἀναγκαίαν οὖσαν, δεδήλωκά σοι. τὰ δὲ ἑξῆς προσέχειν τινὰ πρὸς Ἐλεάζαρον ὁδὸν ἡμῖν ἡγουμένην· τὴν δὲ θέσιν τῆς ὅλης χώρας πρῶτον δηλώσω. Ὡς γὰρ παρεγενήθημεν ὅπου τοὺς τόπους, ἐθεωροῦμεν τὴν πόλιν μέσην κειμένην ἐπ' ὄρεως, ὑψηλὴν ἔχοντος τὴν ἀνάτασιν. ὅπου δὲ τὸ κορυφῆς κατε-

erat ambitiosus circa decus & splendorem, non parum adhibebat curæ & solicitudinis ad hoc suum institutum. Nam sæpe omissis publicis occupationibus, studiose assidebat artificibus, ut illi perficerent omnia ut conveniret loco in quem illa opera missurus erat. Unde quidem evenit, ut omnia essent absoluta honorifice, & pro dignitate tum regis mittentis, tum summi sacerdotis qui præesset loco illi. Nam lapides & magnitudine conspicui, & numero multi, non pauciores quinque millibus adhibiti erant: tum artis solertia omnia ita excellebant, ut quintuplo pretium auri superarent lapides collati, & artificum industria navata.

Ita habes & hæc, quorum expositionem judicavi necessariam. Sequens narratio, continebit iter nostrum ad Eleazarum: sed primum declarabo tibi totius regionis situm. Postquam ergo pervenimus in loca illa, cernebamus civitatem in medio regionis sitam super montem editum & subarduum. In hujus summo

erat

κατεσκεύαστο τὸ ἱερὸν ἐκπρεπῶς ἔχον· καὶ οἱ περίβολοι τρεῖς, ὑπὲρ ἑβδομήκοντα δὲ πήχεις τῷ μεγέθει, καὶ τὸ πλάτος ἀκόλουθον, καὶ τὸ μῆκος, καὶ κατ' αὐτὸν οἶκον ἀγασκευῆς ὑπῆρχε· μεγαλομέρεια καὶ χορηγία κατὰ πάντα περιβαλλόσης διακοσμημένων ἁπάντων. καὶ δὴ θυρώματος δὲ, καὶ τῶν περὶ αὐτὸ συνδέσμων κατὰ τὰς φλιὰς, καὶ τῶν ὑπερθύρων ἀσφαλείας, ἔκδηλον ἦν ἡ τῶν λιθημάτων γενομένη ἀφειδὴς δαπάνη. τῶν τε καταπετάσματος ἡ ἀγατύπωσις, θύρωσι κατὰ πᾶν ὁμοιοτάτη ὑπῆρχε· καὶ μάλιστα διὰ τὴν τοῦ πνεύματος ἐπιφορὰν, ἀδιάλειπτον κίνησιν λαμβανούσης τῆς διαφῆς, διὰ ὃ ἀπ' ἐδάφους γενομένης τῆς ἐπιφορᾶς κατὰ τὴν κόλπωσιν, μέχρι τῆς ἄνω ἀγατάσεως, ἡδεῖάν τινα δυσαπαλλακτον τὴν θεωρίαν ἔχον τοῖς θεάμασι.

Ἦν τε θυσιαστήριον καλασκευὴ, σύμμετρον ἔχουσα πρὸς τὸν τόπον, καὶ τὰ θύματα διὰ πυρὸς ἐξαναλίσκοντα, τὴν δυσικοδομὴν εἶχε. τῆς δὲ ἀναβάσεως τῆς πρὸς αὐτὸ, πρὸς τὴν εὐκοσμίαν

erat extructum Templum, cum insigni ornatu: circum quod erant tres muri altitudine supra septuaginta cubitos, & tum latitudine pro tali altitudine, tum longitudine pro structura & mole ædificii. Atque hæc omnia erant exædificata perquam magnifice, cum sumptus ex omni parte excellentia. Conspicua etiam erat magnificentia expensarum in portas, & compages partium earum inferiorum, & in munitionem superliminarium. Velum item appensum erat, ad similitudinem januarum formatum, quod spectaculum quoddam jucundissimum, & quo nunquam facile satiari posses, præbebat: & quidem ideo præcipue, quia à vento subintrante perpetuo movebatur, & quidem sinuatione ab imo usque ad summum, ob ventum à pavimento subintrantem.

Altare etiam extructum erat apposite & ad locum illum, & hostias quæ ibi igne consumerentur. Qua vero parte ascensus erat ad illud, ea perquam decenter

εὐκοσμίᾳ ἔχοντος τοῦ τόπου, καθηκόντως τὸ κλίμα τῆς λιτουργιῶν, τῶν ἱερέων κεκαλυμμένων μέχρι τῶν σφυρῶν βυσσίνοις χιτῶσι. ὁ δὲ οἶκος βλέπει πρὸς ἕω, τὰ δὲ ὀπίσθια αὐτοῦ πρὸς ἑσπέρας· τὸ δὲ πᾶν ἔδαφος λιθόστρωτον καθέστηκε· ᾗ κλίματα πρὸς τοὺς καθήκοντας τόπους ἔχει τῆς τῶν ὑδάτων ὑποφορᾶς ἕνεκεν, ἃ γίνεται διὰ τὴν σμῆξιν τῶν ἀπὸ τῶν θυσιῶν αἱμάτων. πολλαὶ γὰρ μυριάδες κτηνῶν προσάγονται κατὰ τοὺς τῶν ἑορτῶν ἡμέρας. ὕδατος δὲ ἀνέκλειπτός ἐστι σύστασις ὡς ἂν ᾗ πηγὴς ἔσωθεν πολυρρύτου φυσικῶς ὑπαρχούσης· ἔτι δὲ θαυμασίων ᾗ ἀδιηγήτων ὑποδοχείων ὑπαρχόντων ὑπὸ γῆν, καθὼς ἀπέφαινον, πέντε σταδίων κυκλόθεν τὸ κατὰ τὸ ἱερὸν καταβολῆς· ᾗ ἑκάστου τούτων σύριγγας ἀναείθμους, καθ' ἕκαστον μέρος ἑαυτὰ συναπτόντων τῶν ῥευμάτων· ᾗ πάντων ἰδίως μεμολιβδῶσθαι κατ' ἐδάφους ᾗ ὃ τοίχου· ὑπὸ δὲ τούτων κεχῶσθαι πολὺ πλῆθος κονίας, ἕως ὑπερῶν γεγενημένων ἁπάντων. εἰ δὲ πυκνὰ τὰ σώματα πρὸς τὴν βάσιν,

decenter exornata erat, & pulchre accommodata ad miniſteria ſacra, & habitum ſacerdotum ad talos uſque indutorum tunicis ex byſſo. Templum autem ſpectat ad ortum, poſteriorib⁹ ejus ad occaſum tendentibus. Et pavimentum totum eſt lapide conſtratum, tractuſque habet aquæ immittendæ ad loca certa, quæ immittitur ad abluendum ſanguinem hoſtiarum: quia in ſolennibus feſtis multa millia jumentorum offeruntur. Aquæ vero confluxus nunquam deficit: & quia fons intrinſecus magnus naturalem, & eam perennem ſcaturiginem habet, & quia ſubtus terram ſunt mira & inenarrabili arte aquarum receptacula, confecta per quinque ſtadia, quemadmodum apparebat undequaque circum templum, quorum ſingula habent fiſtulas infinitas, utrinque in ſe invicem emittentes fluxus: atque hæc omnia in imo & à lateribus plumbo ſunt obducta, & multa terra accurate cooperta. Sunt præterea multa oſtia in fundo & baſi,

βάσιν, ἀοράτως, ἔχουσα τοῖς πᾶσι πλὴν αὐτοῖς οἷς ὅσι λειτουργία· ὡς ῥοπῇ ἡ πνεύματι πάντα καθαίζεσθαι τὰ σιωπηθέντα παμπληθῆ τῶν θυμάτων αἵματα.

Πεπεισμένῳ δὲ καὶ αὐτὸς τὴν τῶν ὑποδοχείων κατασκευὴν δηλώσω καθὼς ὑπέφθην. προήκαμον γὰρ πλέον σταδίων τεσσάρων ἐκ τῆς πόλεως, ἡ τρές τινα τόπον ἐκέλευσέ τις κατακύψαντα σιωπᾶσαι τοῦ γινομένου φόρου τῆς ἀπαντήσεως τῶν ὑδάτων· ὥστε συμφανές μοι γεγονέναι τὸ μέγεθος τῶν ἀγείων, καθὼς δεδήλωται.

Τῶν δὲ ἱερέων ἡ λειτουργία ἐστὶ πᾶν ἀνυπέρβλητος ὅσι τῇ ῥώμῃ, ἡ τῇ τῆς εὐκοσμίας ἡ σιγῆς ἀσθενεῖ. πάντες γὰρ αὐτοκελεύστως ἀσπονδοῦσι, πολλῆς γινομένης κακοπαθείας· καὶ ἑκάστῳ τὸ ἀτεταγμένον μέλει. καὶ ἀσφαλείπαις ὑπηρετοῦσιν, ὁ μὲν τὸν ξυλείσμον, ὁ δὲ ἔλαιον, ὁ δὲ σεμίδαλιν, ὁ δὲ τὰ τῶν ἀρωμάτων, ἕτεροι τὰ τῶν σαρκῶν ὁλοκαυτοῦντες, ἰσχύι ἀσφαφερόντως συλλεγόμενοι·

basi, quæ nemo cernere poteſt, præter illos quibus miniſterium eſt commiſſum: per hæc impetu & effluxu ſupermiſſæ aquæ, ſanguis quantumvis copioſus à victimis collectus, abluitur & expurgatur.

Exponam etiam, quomodo ipſe iſtorum receptaculorum molem & ſtructuram ex ſingulari benevolentia monſtratam cognovi. Nam abduxerunt me ex civitate ultra quatuor ſtadia, & juſſit me unus capite ad locum quendam inclinato auſcultare ſonum, quem aquarum concurſus ederet. Hinc ego aperte cognovi magnitudinem vaſorum illorum, de quibus dixi.

Sacerdotes vero miniſteria peragentes, omnino virium robore præſtant, cum ſumma ornatus ac ſilentii reverentia. Nam omnes ſponte intenti ſunt laboribus, licet valde moleſtis. Ac ſuæ cuique demandatæ partes ſunt curæ, ſine intermiſſione miniſterii. Alii enim ligna, alii oleum, alii ſimilam, alii aromata in miniſterio ſuo curant: alii integras carnes hoſtiarum comburunt, utentes in hoc magna virium & intentione & dexteritate.

συλλεγόμενοι. ἀφαλεόντες γὰρ ἀμφοτέραις τῶν μόσχων τὰ σκέλη, πλεῖον ὄντα ταλάντου σχεδὸν ἑκάστου, ἀναρρίπτουσιν ἑκατέραις χερσὶν θαυμασίως ὕψος ἱκανὸν, καὶ οὐκ ἀμαρτάνουσι τῆς ἐπιθέσεως. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ τῶν προβάτων, ἔτι δὲ αἰγῶν, τοῖς βαρέσι καὶ πιμελῆ θαυμασίως ἔχει. κατὰ πᾶν γὰρ ἐκλελεγμένων, οἷς ἐπιμελές ἐστιν, ἀμώμητα, καὶ τῇ παχύτητι ἀφαφέσυντα, ὃ προειρημένον ἐπιτελεῖται. πρὸς δὲ τῷ ἀνάπαυσιν τόπος αὐτοῖς ἐστιν ἀποτεταγμένος, ἧ καθίζουσιν οἱ ἀναπαυόμενοι. τούτου δὲ γενομένου, τῶν ἀφαλεοποιῶν ἐγείρονται πρόθυμοι, οὐδενὸς ἐπιτάσσοντος τὰ τῆς λειτουργίας· ἥτε πᾶσα σιγὴ καθέστηκεν, ὡς τόπον λαμβάνειν, μηδένα ἄνθρωπον ἐν τῷ τόπῳ πρεῖναι, πρὸς τοὺς ἑπακοσίους πρόντων τῶν λειτουργῶν, καὶ τῶν προσαγόντων δὲ τὰ θύματα πολὺ πλῆθος. ἀλλὰ φόβῳ καὶ καταξίωσι μεγάλης θειότητος ἅπαντα ἐπιτελεῖται.

Μεγά-

dexteritate. Apprehenſa enim utriſque manibus vitulorum crura, quæ ſingula fere talenti pondo habent, per vices utraque manu ſurſum porriciunt mira induſtria, in altitudinem ſatis magnam: nec in iis excipiendis errant. Simili modo porriciunt etiam ovium crura, nec non & caprarum, quæ mirifice & pondere & pinguedine excellunt. Nam quod jam dictum eſt, ita peragitur, ut ad id, à certis quibus hoc curæ eſt, per omnia ſeligantur, quæ & labe reprehenſionis omni vacent, & pinguedine excellant. Ad quietem autem habent locum certum, ubi quieſcentes recumbunt: atque inde uſu quiete, alacres & prompti excitantur, nemine ipſis miniſterii officia imperante. Tantumque ubique eſt ſilentium, ut putes in loco illo nullum prorſus eſſe hominem: cum interim & ſacerdotum miniſtrantium ſint circiter ſeptuaginta, & eorum qui hoſtias adducant valde magnus numerus. Ita omnia cum reverentia, & ut convenit magnæ divinitati, peraguntur.

Hinc

Μεγάλως δὲ ἔκπληξιν ἡμῖν παρέσχεν, ὡς ἐθεασάμεθα τὸν Ἐλεάζαρον ἐν τῇ λειτουργίᾳ, τά τε τοῦ στολισμοῦ καὶ τῆς δόξης, ἣ συνίσταται περὶ τὴν ἔνδυσιν τῶν φορεῖ χιτῶνα, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν λίθων. χρυσοῖ γὰρ κώδωνες περὶ τὸν ποδῆρη εἰσὶν αὐτοῦ, μέλος ἦχον ἀνιέντες ἐμφερόντα. ἐπὶ ἑκάτερον δὲ τούτων ἄνθεσι πεποικιλμένοι ῥοΐσκοι, τῇ χρόᾳ θαυμασίως ἔχοντες. κατέζωστο δὲ διαφόρῳ ζώνῃ διαφερπεῖ, διϋφασμένῃ καλλίστοις χρώμασιν. ἐπὶ δὲ τοῦ στήθους φορεῖ ὃ λεγόμενον ΛΟΓΕΙΟΝ, ἐν ᾧ σωεσφιγμένοι, λίθοι δεκαδύο, διαλλάσσοντες τοῖς γένεσι, χρυσῷ κεκολλημένοι, τὰ τῶν φυλάρχων ὀνόματα κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς διάταξιν γενηθεῖσαν ἀπαγγέλλοντες, ἕκαστος ἀνεξήγητον τῆς ἰδιότητος τὴν φυσικὴν χρόαν. ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς ἔχει τὴν λεγομένην Κίδαριν. ἐπὶ δὲ ταύτης τὴν ἀμίμητον μίτραν, τὸ καθηγιασμένον βασίλειον. ἐκ τόπων, ἐπὶ πετάλῳ χρυσῷ γεγραμμασιν ἁγίοις ὃ ὄνομα τοῦ θεοῦ,

χτ'

Hinc vero magnus nos subibat ſtupor, cum aſpexiſſemus Eleazarum ſacra tractantem, & ornatum illum ejus, & dignitatis reverentiam, emergentem ex tunica induta, & lapidibus in ea pretioſis. Nam aurea tintinabula ad pedes uſque ornatus ejus dependent, quæ ſingula harmoniæ edunt ſonum ſuum: inter quæ ſingula ſunt punica mala, & floribus variis & colore miro decorata. Zona autem cinctus erat valde decente, & variis ac pulcherrimis coloribus pertexta. Supra pectus geſtabat quod λογεῖον vocant: in quo implexi & auro alligati erant duodecim lapides generum diverſorum, qui ſplendentes ſpecie inenarrabili nativi & proprii coloris, inſcripta habebant nomina principum cujuſque tribus, juxta priſcam & ab initio inſtitutam ordinationem. Supra caput habebat regumentum, quod Cidarim vocant: & ſupra hanc inimitabilis artificii mitram, ornamentum à regale conſecratum. Hinc ſupra laminam auream nomen Dei ſacris literis ſcriptum

χῳ μέσον τῶν ὀφρύων, δόξῃ πεπληρωμένον· ὃ κελθεὶς ἄξιος τούτων ἐν ταῖς λειτουργίαις. ἡ δὲ συμφάνεια τούτων ἐμποιεῖ φόβον ᾧ ταραχὴν, ὥστε νομίζειν εἰς ἕτερον ἐληλυθέναι ἐκτὸς τοῦ κόσμου· ᾧ διαβεβαίωμα, πάντα ἄνθρωπον προσελθόντα, τῇ θεωρίᾳ εἰς ἔκπληξιν ἥξειν, ᾧ θαυμασιὸν ἀδιήγητον, μεταβαλόντα τῇ διανοίᾳ, διὰ τὸ περὶ ἕκαστον ἁγίαν κατασκευήν.

Πρὸς δὲ τὴν ὑπόγραφσιν ἁπάντων, ὅτι τὴν προκειμένην ἄκραν τῆς πόλεως ἀναβάντες, ἐθεωρῶμεν· ἡ κεῖται μὲν ἐν ὑψηλοτάτῳ τόπῳ, πύργοις ἐξησφαλισμένη πλείοσι μέχρι κορυφῆς, εὐμήκεσι λίθοις ἀνῳκοδομημένων αὐτῶν, ὡς μεταλαμβάνομεν, πρὸς φυλακὴν τοῦ περὶ ὃ ἱερὸν τόπον· ἵνα, ἐὰν ὑπόθεσίς τις ἢ νεωτερισμὸς, ἢ πολεμίων ἔφοδος γένηται, μή τις δυνήται ὁδὸν εἰς τοὺς περιβόλους ποιήσασθαι τοὺς περὶ τὸν οἶκον· ὑπακειμένων καὶ ὀξυβελῶν ὑπὸ τὸ πύργων τὴν ἄκραν, ᾧ ὀργάνων ποικίλων ᾧ τοῦ τόπου κατὰ κορυφὴν ὄντος τοῦ περιφρημένου περιβόλου,

usque ad medium ſuperciliorum maximo cum decore protendens. Ipſe vero Eleazarus in tractatione ſacrorum videbatur his omnibus dignus eſſe. Qui autem ſplendor inde exiſtebat metu & turbatione quadam ita afficiebat ſpectantes, ut extra ornatum aliam induiſſe perſonam Eleazarus videretur: affirmoque omnem qui acceſſiſſet, ex illa contemplatione captum animo valde quidem ſtupere velle propter illum ſanctum habitum, qui in ſingulis videbatur ineſſe.

Hinc, ut omnia cognoſceremus, in adjacentem civitatis arcem aſcendentes, eam perluſtrabamus. Hæc ſita in editiſſimo loco, munita eſt turribus ad ſummum uſque longis lapidibus extructis, ad illorum quæ circum templum erant locorum, ut colligebamus, cuſtodiam: ut ſi quæ inſidiæ, aut qui tumultus, aut hoſtium ingreſſus exiſteret, ne quis poſſet aditum aperire ad illa circum templum munimenta. Nam in turribus arcis erant acuta jacula, & varia bellica inſtrumenta: locuſque iſte erat in vertice montis ſupereminens inter

alia

περιβόλων, ὡσανεὶ φυλασσομένων τὴ πύργων ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἀνδράσι, ὑ τῇ πατρίδι μεγάλας ἀποδείξεις δεδωκόσιν· οἵ τινες οὐκ εἶχον ἐξουσίαν ἐξιέναι ἢ ἄκρας, εἰ μὴ ταῖς ἑορταῖς, ὑ ἦν τὸ ὀκ μέρος· ἦδὲ εἰσελεύσειν εἷον ἡδέως. μετ' ἀκριβείας δὲ πολλῆς εἶχον, εἰ κά τις ὀπταγὴ γένοιτο διὰ ἣ προκαθημένου, πρὸς θεωρίαν δέξασθαί τινας· οἷον ὑ καθ' ἡμᾶς ἐγένετο. μόλις γὸ ἀνάπλους ὄντας ἡμᾶς δύο προσέδεξαντο, πρὸς τὸ καλαπονῆσαι τὰ τῆ θυσιῶν. ἔλεγον δὲ καὶ δι' ὅρκων πεπιστῶσθαι ὃ δίκαιον. τοὺς δὲ πάντας ὁμωμοκέναι, κατ' ἀνάγκην ὀπτελυμένους θεῖος, ὃ κατὰ τὸ δεισμὸν προῆγμα, ὄντας πενταχοσίους, μὴ πλείονας δέχεσθαι πλεῖον ἀνθρώπων πέντε κατὰ τὸ αὐτό. ἣ δὲ ἱερᾶ τῆ πᾶσαν τὴν φυλακὴν τῆ ἄκρας· ὑ τὸν καταβαλλόμενον αὐτὴν τῆ προφυλακὴν τῆ εἰρημένων, ἵνα ἀσφαλίσθαι.

Τῆς δὲ πόλεως ὑψὶ τὸ χῶμα συμμέτρως ἔχον, οἷον παραβάκχα σταδίων ὄντος ἣ περιβόλου, καλόσον εἰκάσαι δυνατόν.

alia munimenta: turribus præterea custoditis à fide dignissimis, & patriæ multis argumentis declaratis viris, qui non habebant facultatem egrediendi ex arce præterquam festis diebus, idque per partes & vices: neque sinebant ingredi quenquam. Et à præside jussi admittere aliquem contemplandi gratia, valde accurate eum observabant: quod etiam tum, cum nos adessemus, eveniebat. Nam ægre nos duos & inermes admittebant, ad perlustrandas res sacras. Dicebant enim, sibi sub fide commissam hanc curam: omnesque adductos ad hoc juramento, ut sancte hanc rem, ut esset sibi præscripta, curare vellent: nempe ut cum sint numero quingenti, nunquam admitterent simul plures quam quinque. Quippe templi munitionem omnem esse arcem & proinde fundatorem istius vigilias tam bene curasse.

Civitatis vero amplitudo est mediocritate quadam temperata: quæ, quantum colligere potuimus, in circuitu quadraginta stadia

δυνατόν. ἔχει δὲ ἡ τῶν πύργων θέσιν θεατροειδῆ. ἡ φαινομένων διόδων τῶν ὑποκειμένων, τῶν δὲ ἐπάνωθεν εἰθισμένων, καὶ τὰς ἀφ' ὑψηλῶν διεξόδους. ἀνάκλασιν γὰρ ἔχει τὰ τῶν τόπων, ὡς ἂν ἐπ' ὄρους ἡ πόλεως οἰκοδομημένης. εἰσὶ δὲ καὶ ἀναβάθραι τοῖς ἀπὸ διόδοις, ἃ μὴ μετέωροι ἦσαν ὁδείαν, οἱ δὲ ὑπ' αὐτὰς ποιῆνται, καὶ μάλιστα διευκρίνειας τὰς ὁλείας, ἀφ' ὑψηλῶν ὑπὸ ταῖς ἀγωγείαις οὔσας· ὅπως μηδενὸς ἀγνοήσωσιν, ὧν ἐ δέον ἔστιν.

Οὐκ ἀλόγως δὲ τὴν πόλιν συμμετρίᾳ καθηκούσῃ κατεσκεύασαν οἱ πρῶτοι, σοφῶς δὲ ἐπινοήσαντες. τὴν γὰρ χώρας πολλῆς οὔσης καὶ καλῆς, καὶ πηδῶν μὲν πεδινῶν, τῶν κατὰ τὴν Σαμαρεῖτιν λεγομένων, καὶ τῶν συναπτόντων τῇ τῶν Ἰδουμαίων χώρᾳ· πηδῶν δὲ ὀρεινῶν, τῶν πρὸς τὴν μεσημβρίαν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς γῆς γίνεσθαι συνεχῶς, ἵνα καὶ ἀφ' οὗτοι οὗτοι τὴν εὐκαρπίαν ἔχωσιν· οὗ γενομένης, γεωργεῖται μὲν πάντα, δαψιλείας πολλῆς ἐν πάσῃ τῇ πρεπουσῃ χώρᾳ. Τῶν

habet. Turres ejus ſubtus videntur eſſe perviæ, ſupra vero tranſitus uſitatos habent, & ſunt ad formam theatralem diſpoſitæ. Nam quia civitas in monte eſt ſita, ſunt reflexæ, & in ſe invicem pronæ. Ad illos tranſitus ſunt etiam parati aſcenſus graduum editores, ut alii in ſublimi, alii ſubtus incederent. Quæ diſtinctio præcipue facta eſt ob ſanctos & religioni deditos viros, ut neminem attingerent, quem non liceat.

Non temere autem illi primi conditores, civitatem hac convenienti amplitudinis dimenſione condiderunt: ſed ſapienti hoc conſilio fecerunt. Nam regio eſt ampla & bona. Verſus quidem Samaritas, & qua attingit Idumenæos, magna ex parte eſt campeſtris: in nonnullis etiam aliis locis eſt montoſa, ubi agricolatione & diligenti terræ elaboratione indiget. Sed fere fit, ut etiam hi cultores ob ſuam induſtriam & diligentiam, abundantiam frugum habeant. Ex quo ſane fit, ut omnia excolantur: & ubique in regione ſit magna fructuum affluentia.

At

Τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μέγεθος ἔχουσι, καὶ τὴν ἀκόλουθον εὐδαιμονίαν, ταύτας συμβέβηκεν εὐανδρεῖν, ἀμελεῖσθαι δὲ τὰς χώρας, πάντων ὅπῃ τὸ τῆς ψυχῆς ἱλαρὸν ἕξοντα γενθυκότων, καὶ τῇ κατασκευῇ πάσας αὐθρώπους ὅπῃ τὰς ἡδονὰς εὐκαταφόρους εἶ). τοῦτο δὲ ἐγένετο ὅπῃ τὴν Αλεξάνδρειαν, ὑπερβάλλουσαν πάσας τῷ μεγέθει καὶ εὐδαιμονίᾳ τὰς πόλεις. οἱ γὰ ἀπὸ τ χώρας εἰς αὐτὴν ὅπιξενούμενοι, καταμένοντες ἐφ' ἱκανὸν, εἰς ἐλάττωσιν ἦγον τὰ τ ἐργασίας· ὅθεν ὁ βασιλεὺς, ἵνα μὴ καταμένωσι, προσέταξε, μὴ πλέον εἴκοσιν ἡμερῶν προτιθεμένην· καὶ τοῖς ὅπῃ τ χρειῶν ὁμοίως δὲ ἐγκαλοῦσιν ἀφορολὰς ἔδωκεν, ἐὰν ἀναγκαῖον ἢ καταχαλέσαι, ἀφικείνην οἱ ἡμέρας πέντε. προ πολλῶ δὲ ποιούμενος καὶ χρηματισὰς, καὶ τοὺς τούτων ὑπηρέτας, ἐπέταξε τοῖς νόμοις· ὅπως μὴ πλεισμὸν λαμβάνοντες οἱ γεωργοὶ, καὶ προσάτας τ πόλεως, ἐλαττῶσι τὰ τιμήεα· λέγω δὲ, τὰ τ γεωργίας προσόφορα.

Παρεξέ-

At vero quæ civitates ſunt amplæ, & pacem felicitatemque & affluentiam rerum habent, in illis evenit ut juventus quidem floreat, regiones vero negligantur, omnibus ad hilaritatem animi intentis: & à natura ad voluptatē maxime propenſis. Id quod uſu venit Alexandriæ, quæ cum omnes civitates & magnitudine & affluentia rerū ſuperet, in eam ex omnibus regionis partibus commeantes incolæ ad hoſpitum, dum morantur diutius ibi, cultum terræ imminuunt. Unde rex, ne ibi ita morarentur, hoc mandatum promulgavit, ut ne ultra viginti dies liceret in civitate exteros verſari. Etiam illis qui haberent negotia in civitate, præſcripſit modum & tempus ad dijudicanda ea: ut ſi quis eſſet vocandus in jus, intra quinq; dies negotium ejus in judicio expediretur. Cumq; etiam frumentarios, commeatuſq; curatores & eorum miniſtros magnificaret, legibus ordinavit, ut ne agricolæ & præfecti civitatis quæſtum facientes, minuerent cellas & horrea, id eſt, fructus agriculturæ.

In

Παρεξέβημεν δὲ ταῦτα, ἀφ' ὧν καλῶς ἡμῖν ὁ Ελεάζαρον ὑπεδείχθη τὰ προηγημένα. μεγάλη δ' ἔστιν ἡ τῶν γεωργουμένων φιλοπονία. ἡ δὲ ἐλαιηροῖς πλήθεσι συνδενδρός ἐστι, καὶ σιτηροῖς καρποῖς αὐτῶν ἡ χώρα, καὶ ὀσπρίοις, ἔτι δὲ ἀμπέλῳ καὶ μέλιτι πολλῷ. τὰ μὲν γὰρ ἄλλων ἀκροδρύων καὶ φοινίκων ἐστὶν ἀριθμεῖται πρὸ αὐτοῖς· κτηνῶν τε πολλὰ παμμιγῆ, καὶ δαψιλὴς ἡ τούτων νομή· διὸ καλῶς ἔβλεψαν, ὅτι πολυανθρωπίας οἱ τόποι προσδέονται καὶ τῶν κατασκευῶν τῆς πόλεως, καὶ τῶν κωμῶν ἔθεντο κατάλογον. πολὺ δὲ πλῆθος καὶ τῶν ἀρωμάτων, καὶ λίθων πολυτελῶν καὶ χρυσοῦ προσκομίζεται διὰ τῶν Αράβων εἰς τὸν τόπον. ἐργάσιμος γὰρ, καὶ πρὸς τὴν ἐμπορείαν ἐστὶν ἡ χώρα κατεσκευασμένη, καὶ πολύτεχνος ἡ πόλις. καὶ ἀσανίζεται δὲ ὑπὲρ τῶν προσκομιζομένων διὰ τῆς θαλάσσης. ἔχει γὰρ καὶ λιμένας εὐκαίρους, χορηγοῦντας τά τε κατὰ τὴν Ασκαλῶνα καὶ Ιόππην, καὶ Γάζαν, ὁμοίως δὲ Πτολεμαΐδα, τὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐκπεμφθεῖσαν.

μέση

In hæc autem ideo digressi sumus, quia Eleazarus ea nobis accurate demonstravit. Est ergo ibi magnum studium agriculturæ: & ideo regio eorum consita est arboribus olivarum, & ferax est omnis generis frumenti & leguminum: ad hæc, vineis, & mellificio abundat. Palmæ vero, & aliæ frugiferæ arbores sunt innumerabiles apud ipsos: item jumenta & pecora omnis generis multa, & pascua uberrima. Itaque præclare hoc perspicientes, illa loca multitudine hominum egere, ad hoc & civitatis constitutionem & pagorum numerum accommodarunt. Præterea immensa copia aromatum, lapidum pretiosorum & auri, importatur eo per Arabes. Nam regio & ad cultum & ad negotiationem est idonea, & civitas abundat artificibus: nec deest ei quicquam eorum quæ mari advehi solent, cum habeat portus opportunos, qui abunde suppeditent res & Ascalonæ, & Joppæ, & Jazæ, similiter etiam Ptolemaidis, civitatis à rege conditæ.

Jam

μέσῃ δὲ κεῖται πρὸς τοὺς προφημένους τόπους, οὐκ ἀπέχουσα τούτων πολύ. ἔχει δὲ πάντα δαψιλῆ, καθυγροῦσα πάντοθεν ἡ χώρα, καὶ μεγάλως ἀσφάλειαν ἔχουσα. περιρρεῖ δὲ αὐτὴν ὁ λεγόμενος Ιορδάνης ποταμὸς ἀείρρους, οὐκ ἔλαττον ἑξακισχιλίων μυριάδων ἀνδρῶν χῶρον τὸ ἀρχαῖον ὕσης. μετέπειτα δὲ οἱ γειτνιῶντες ἐπέβησαν αὐτῆς, ἐξήκοντα μυριάδες ἀνδρῶν ἔγκληροι κατοικίσεις ἑκατονταπλάσιοι. Πλημμυρεῖ δὲ ποταμὸς, καθὼς ὁ Νεῖλος, ὡς τοῖς πρὸς τ θερισμὸν ἡμέραις, πολλὴν ἀφλεύει τ γῆς· ὃς εἰς ἕτερον ποταμὸν ἐκβάλλει τὸ ῥεῦμα, καὶ τὴν Πτολεμαίων χώραν. οὗτος δὲ ἔξεισιν εἰς θάλασσαν. ἄλλοι δὲ χείμαρροι λεγόμενοι κατίασι, περιλαμβάνοντες τὰ πρὸς τ Γάζαν μέρη, καὶ τ Ασωτίων χώραν. περιέχει δὲ ἀσφαλείας αὐτοφυεῖς, δυσείσβολος ὕσα, καὶ πλήθεσιν ἀπροσμάτευτος· ἀφ' ὧν τὸ γενὰς εἰ καὶ πρόδοξος, κρημνῶν προκειμένων, καὶ φαραγγῶν βαθέων· ἔτι δὲ βραχείας ὕσης τ περιεχούσης τ χώραν ὀρφνῆς.

Ελέγετο

Jam in medio iſtorum locorum eſt ſita, nec ab illis multum diſtat, ſed ipſa per ſe omnia abunde habet, cum ſit & irrigua undique regio, & ad magnam ſecuritatem munita. Nam Jordanus, fluius ille perennis, circumfluit ipſam, in ſe ab antiquo continentem non minus arvorum quam ſex millia myriadum. Deinde ex vicinia ſexaginta myriades hominum in ipſam pervenerunt, qui ſinguli poſſeſſionem centum jugerum agri ſunt conſecuti. Fluvius autem, perinde ut Nilus, circa tempus meſſis exundans, multum terræ irrigat, & circa regionem Ptolemæorum in alium fluvium illabitur, qui deinde in mare ingreditur. Alii etiam qui vocantur Torrentes defluunt, qui loca illa ad Gazam & regionem Aſotiorum inundant. Adhæc naturalibus munimentis circumdatur, cum ob anguſtias viarum & præcipitia ac fauces profundas, aſperitateſque montium qui eam ambiunt, irruptiones excludat, nec ab aliqua multitudine invadi poſſit.

Ελέγετο δὲ, ὑ ὀκ τ̃ πλησιαζόντων ὀρέων τ̃ Ἀραβίας μέταλλα χαλκ̃ ὑ σιδηρ̃ συνίστασθαι πρότερον. ὰ κλέλοιπαι δὲ ταῦτα, καθ' ὃν ἐπεκράτησ̃ χρόνον Πέρσαι τ̃ τότε πραγματ̃ντων, ποιησαμένων ἀφολὴν, ὡς ἄχρηστ̃ ἡ κατεργασία γίνετ), ὑ πολυδάπανο. ὅπως μὴ ἀφ' ἑ μεγαλειότητ̃ εἰρημένων συμβῇ ὑ τ̃ χώραν καταφθείρεσθαι, ὑ χρεὼν διὰ τ̃ ἐκείνων δυναστείαν ἀλλοτριωθ̃ῆναι, πρεύρεσιν λαβόντων εἰς τοὺς τόπους εἰσόδου, διὰ τὸ τ̃ ἀφολὴν γεγονέναι τοιαύτ̃ν. ὅσον μ̃ὲν ὑ περὶ τούτων ἔδει, κεφαλαιωδ̃ῶς σεσήμανκά σοι, ὦ Φιλόκρατες ἀδελφέ· τὰ δὲ τ̃ ἑρμηνείας ἑπομένως δηλώσομεν.

Ἐπιλέξας γὰρ τοὺς ἀρίστους ἄνδρας, ὑ παιδείᾳ ἀφαφέροντας, ἅτε δὴ γονέων τετυχότας ἐνδόξων, οἵτινες ὑ μόνον τ̃ὰ τ̃ῶν Ἰουδαϊκ̃ῶν γραμμάτων ἔξιν ἠκριβήκεσαν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τ̃ὴν ἑλληνικ̃ῶν ἐφεύρεσιν οὐ φθέρνως κατασκευ̃ῆς· διὸ καὶ πρὸς τὰς πρεσβείας εὐθέτους κατεσκεύασαν, καὶ τοῦτ' ἐπιτέλουν ὅτε δέοι καὶ πρὸς τοὺς

Narrabatur etiam, ex montibus Arabiæ vicinis prius metalla æris & ferri fuisse eruta: quæ postea, quo tempore Persæ rerum potirentur, fuerunt intermissa: quia qui tum præessent, culparent illa, ut inutilis & sumptuosi laboris, & per quæ etiam regio posset perdi. Ac quidem hæc ipsorum criminatio valuit: quia fere per potentiam illorum qui intenti iis erant, regio fuit perducta in alienas manus, cum illi inde in regionem nacti fuissent ingressum. Exposui ita strictim tibi, frater Philocrates, quæ etiam de his commemoranda fuerunt. Deinceps exponam illa, quæ sunt ipsius interpretationis.

Elegit ergo Eleazarus optimos & eruditione præstantes viros, utpote præclaris ortos parentibus: qui non solum exercitati erant in literis Judæorum, sed etiam in studia & mores Græcorum non segnem operam navarant: quique ideo idonei erant ad legationes, & eas obibant cum opus esset. Jam ad disputa-

τῆς ὁμιλίας καὶ ἐπιστήσης τοῦ νόμου μεγάλην εὐφυΐαν εἶχον. Ὃ μέσον ἐξηλωκότες κατάστημα (τοῦτο γὰρ κάλλιστόν ἐστιν) ἀποτεθειμένοι ὃ τραχὺ καὶ βάρβαρον τῆς ἀγροικίας· ὁμοίως δὲ καὶ ὃ κατοιδεῖσθαι καὶ νομίζειν ὑπερφρονεῖν ἑτέρους, ὑπερβεβηκότες. τῷ δὲ ὁμιλίαν, καὶ τὸ συνακοῦσαι, καὶ πρὸς ἕκαστον ἀποκρίνεσθαι δεόντως ἀλλήλοις ὑπερφέρειν ἕτερος ἑτέρῳ, καὶ τοῦ καθηγουμένου πάντες ἄξιοι, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀρετῆς. νοήσας δὲ ἡμᾶς, ὡς ἠγάπησαν τὸν Ἐλεάζαρον, δυσαποκρίτως ἔχοντες, καὶ ἀκριβῶς αὐτοὺς, χρείας καὶ τοῦ πρὸς τὸν βασιλέα γεγραφέναι περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν, πολλὰ παρεκάλεσε τὸν Ἀνδρέαν ποιῆσαι, συναντιλαμβάνεσθαι παρακαλῶν, καθ' ὃ ἂν δυνώμεθα. καὶ ἡμῶν ἐπαγγελλομένων, ἀφεστάναι τούτων ἔφη, καὶ λίαν ἀγωνιᾷν. εἰδέναι γὰρ, ὅτι φιλάγαθος ὢν ὁ βασιλεὺς, πάντων μέγιστον ἡγεῖται ὃ μεταπέμπεσθαι, καθ' ὃν ἂν τόπον ὠνομάσθη τις ἀνθρωπος

disputationes de legibus explicandas valde solertes erant. Iidem amplexabantur statum vitæ & morum medium, qui est optimus, deponentes à se asperitatem & barbariem animi: nec volebant videri arrogantes, nec adversus inferiores superbe se gerebant, sed suavitatem animi in conversationibus, & facilitatem audiendi alios, solertiamque respondendi ad singula apte & ordine recto, declarare studebant: denique omnes erant digni præside suo, & virtute ipsius. Quam vero ipsum Eleazarum amarent, hinc licebat cognoscere, quia inviti & ægre ab ipso discedebant: & quia præterquam quod scripserat ad Regem de ipsis restituendis, multum etiam rogabat Andream, ut id negotii promoveret, & in aliis quibus possemus, ipsis gratificaremur. Cumque nos promisissemus nostram operam, & dixissemus ipsum non debere de istis sollicitum esse: dixit se multum dubitare. Compertum enim habere, Regem cum virtutis studio flagraret præcipue curare ut ubi

ἄνθρωπος διαφέρων ἀγωγῇ καὶ φρονήσει τῶν ἑτέρων. μεπίληφα γάρ καλῶς αὐτὸν λέγειν· ὅτι περὶ ἑαυτὸν ἔχων ἄνδρας δικαίους καὶ σώφρονας, τῷ μέγιστον ἂν φυλακεῖον τῆς βασιλείας ἔχειν, συμβουλεύοντων παῤῥησίᾳ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν φίλων· ὁ δὴ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀποστελλομένους ὑπ' αὐτοῦ. καὶ διὰ ὅρκων ἐπιτοῦτο, μὴ πρᾶξαι τοὺς ἀνθρώπους, εἴ τις ἑτέρα χρεία πρὸς τὰ κατ' ἰδίαν αὐτῷ καταπείροι· πρὸς δὲ τὸ κοινὸν πᾶσι τοῖς πολίταις ἐπανόρθωσιν, ἐξαποστέλλειν αὐτούς. Ὃ δὴ καλῶς ζῶν, καὶ τῷ τὰ νόμιμα σωτηρεῖν ἔοικεν. ἔστι δὲ ἐπιτελεῖσθαι, διὰ τὴν ἀκροάσεως πολλῷ μᾶλλον, ἢ διὰ τὴν ἀναγνώσεως. πεπιθέμενοι οὖν ταῦτα, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, φανερὸς ἦν τὴν διάθεσιν, ἣν πρὸς αὐτούς.

Ἄξιον δὲ ἐπιμνησθῆναι βραχέων τῶν ὑπ' αὐτοῦ, πρὸς ἃ ἡμᾶς ἐπιζητηθέντων. νομίζω γὰρ τοῖς πολλοῖς χρήσιμα ἔχειν τινὰ τῶν ἐν τῇ νομοθεσίᾳ περὶ

aliquis doctrina prudentiaque maxime polleret, eum ad ſe accerſat. Et hoc quidem recte: nam ſi habeat apud ſe juſtos & moderatos viros, habeat ſecum regni ſui maximum præſidium & munimentum: eo quod illi libere & intrepide conſulant, ad communem utilitatem illorum quibus ipſe benevelit. Taleſque dicebat ſe animadvertere, eſſe illos ab ipſo miſſos. Præterea jurejurando affirmabat, ſe iſtos viros non dimiſſurum, ſi quod aliud ſuum negotium inſtaret. Nunc vero dimittere illos, ad emendationem rei communiter omnibus civibus utilis. Nã ut quis bene vivat, hoc ſitum eſſe in obſervantia & diligenti cuſtodia legũ: hoc vero acquiri & abſolvi multo magis ex auditione, quam lectione. Ex horum ergo & ſimilium commemoratione, ſatis declarabat animi ſui erga illos viros affectum.

Nunc pauca quædam ex illis quæ ipſe nobis interrogantibus explicuit, dignum fuerit commemorare, præſertim cum exiſtimemus multis videri, nonnulla in lege temere comprehenſa: ut

περὶ τῆς τῶν βρωμάτων καὶ ποτῶν, καὶ τῶν νομιζομένων ἀκαθάρτων εἶναι κτηνῶν. πυθομένων δὲ ἡμῶν, διὰ τί, μιᾶς καταβολῆς οὔσης, τὰ μὲν ἀκάθαρτα νομίζεται πρὸς βρῶσιν, τὰ δὲ καθαρὰ πρὸς πᾶσαν ἀφὴν (δεισιδαιμόνως δὲ τὰ πλεῖστα τὴν νομοθεσίαν ἔσχηκεν, οἱ δὲ τούτοις πάλιν πάνυ λεισιδαιμόνως) πρὸς ταῦτα οὕτως ἀπήρξατο.

Θεωρεῖς, ἔφη, τὰς ἀναστροφὰς καὶ τὰς ὁμιλίας, οἵαν ἐνεργάζονται πρᾶγμα· διόπερ κακοῖς συνομιλήσαντες, ἀναστροφὰς ἐπιλαμβάνουσιν ἄνθρωποι, καὶ παλαίπωροι διὰ ὅλου τοῦ ζῆν εἰσίν· ἐὰν δὲ σοφοῖς καὶ φρονίμοις συζῶσιν, ἐξ ἀγνοίας, ἐπανορθώσεως εἰς τὸν βίον ἔτυχον. ἀφειδάμων τὰ τῆς εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης ὁ πρῶτος νομοθέτης ἡμῶν, καὶ διδάξας ἔκαστα περὶ τούτων οὐκ ἀπαγορευτικῶς μόνον, ἀλλ' ἐνδίκως, καὶ τὰς βλάβας προφήνας καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ θεοῦ γινομένας ἐπιπομπὰς τοῖς αἰτίοις. ἐπέδειξε δὲ πάντων πρῶτον, ὅτι μόνος θεός ἐστι, καὶ

ut illa quæ de cibo & potu, & animalibus illis quæ habentur impura, ſunt tradita. Interrogantibus ergo nobis, quare cum ſint unius creatione omnia condita, alia ad eſum impura habeantur, nonnulla etiam ad tactum. Hæc enim & alia multa videri ſuperſtitioſe tradita eſſe in lege, & obſervari etiam nimis ſuperſtitioſe. Ad hæc ipſe ita cœpit loqui.

Cernis, inquit, quid poſſint & efficiant converſatio & conſuetudo. Quia homines ex converſatione imbroborum depravantur, & fiunt miſeri per totam vitam. Si vero cum ſapientibus & prudentibus verſentur, ignorantiæ ſuæ emendationem ad vitæ rectitudinem conſequuntur. Hinc primus legiſlator noſter diſtincte & accurate præcepit, quæ ſunt pietatis & juſtitiæ: & ſingula de his tradidit non ſolum prohibitione, ſed etiam cum præſcriptione recti: ob oculos etiam poſitis malis & afflictionibns, quas Deus immittat authoribus delictorum. Nam primum omnium oſtendit, unum ſolum eſſe Deum,

ϗ διὰ πάντων ἡ δύναμις ϗ αὐτοῦ θεῖ. φανερὰ γάρ ἐστι, πεπληρωμένης πάντος τόπου ϗ δυνατείας, ϗ ἔξεστιν αὐτοῖς καταθεᾶσθαι τὴν ὑπὸ γῆς γινομένων ὑπ' ἀνθρώπων κρυφίως. ἀλλ' ὅσα ποιεῖ τις ἀφ' ἑαυτοῦ φανερὰ καθέστηκε, ϗ τὰ μέλλοντα γίνεσθαι. ταῦτα οὖν ἐξεργαζόμενοι ἐκεκώφωνται, ϗ παρόδηλα ὄντες, ἔλεξεν, ὅτι κἂν ἐννοηθῇ τις κακίαν ἐπιτελεῖν, οὐκ ἂν λάθοι, μὴ ὅτι καὶ πράξας, διὰ πάσης ϗ νομοθεσίας τὸ θεοῦ δυνατὸν ἐπιδεικνύμενος. ποιησάμενος οὖν τὴν καταρχὴν ταύτην, ϗ δείξας ὅτι πάντες οἱ λοιποὶ ἡμᾶς ἄνθρωποι πολλοὺς θεοὺς νομίζουσιν, αὐτοὶ δυναμικώτεροι πολλῷ καθεστῶτες ὧν σέβονται ματαίως ἀγάλματα. ϗ ποιήσαντες οὐ λίθων ϗ ξύλων, εἰκότως φασὶν εἶ τὴν ἐξουθενῶντων τι φρὸ, ὃ ζῆν αὐτοῖς χρήσιμον· οἷς προσκυνοῦσι, πόδας ἔχοντες τὴν ἀναισθησίαν. εἶτε γὰρ κατ' ἐκεῖνο τις φείη, κτ τὴν ἐξεύρεσιν παντελῶς ἀνόητοι. τὸ γὰρ ἐν τῇ κτίσει λαβόντες τινὰ συνέθηκαν ϗ προσπέδειξαν εὔχρηστα, τὴν

& ejus potentiam omnia pervadere, ita ut omnia sint ea repleta, nec ipsam lateat quicquam eorum quæ in terra ab hominibus clam fiant: sed quæcunque quis vel jam faciat, vel post sit facturus, ea sint illi aperta. Quibus quidem ita accurate traditis, hoc demonstravit & effecit, ut si quis tantum cogitet de aliquo improbo facinore perageudo, nedum si id peregisset, sciret Deum id non latere: sicque in tota lege sua Dei majestatem & potentiam illustravit. Hoc initio ita facto, demonstravit deinde, omnes alios homines, præter Judæos, stulte multos statuere Deos, & colere eos quibus ipsi sint multo præstantiores. Nam illos simulachra ex lapidibus & lignis confecta, habere pro imaginibus eorum qui ipsis aliquid ad vitam utile invenerint: atq; ita adorare illa, quæ manifeste videant omni sensu destituta esse. Jam ut quis concedat, ipsos respicere ad facultatem, qua tempore inventionis prædicti fuerint: hinc etiã stultos habendos, quia illi ipsorum inventores non crearint neq; produxerint quicquã, sed

τὴν καθαρσιότητα αὐτῆς ὑ ποιήσαντες αὐτοὶ, διὸ κενὸν καὶ μάταιον τὸν ὁμοίως ἀποδεῖν. καὶ δὲ εἰ καὶ νῦν εὑρήματα πρώτερα καὶ πολυμαθέστερα τῶν ἀνθρώπων τῶν πρὶν εἰσὶ πολλοὶ, καὶ οὐκ ἂν φθάνοιεν αὐτὸν τεθεωκότες. καὶ νομίζουσι ⓓ ταῦτα ἀφαπλάσαντες, καὶ μυθοποιήσαντες, τῶν Ελλήνων οἱ σοφώτατοι καθεστάναι. τῶν δὲ ἄλλων πολυμαθιῶν τί δεῖ καὶ λέγειν; Αἰγυπτίων τε, καὶ τῶν περιπλησίων· οἵ τινες ὑπὸ δειλία, καὶ τῶν ἑρπετῶν τὸ πλεῖστα, καὶ κυνοδάλων, τὴν ἀπέρεισιν πεποίηνται, καὶ ταῦτα τεθεωκότες, καὶ θύσι τούτοις καὶ ζῶσι καὶ τελευτήσασι; σωθεωρήσας οὖν ἕκαστα σοφὸς ὢν ὁ νομοθέτης, ὑπὸ θεοῦ κατεσκευασμένος εἰς ὑπόνοιαν τῶν ἀπόντων, διέφθειρεν ἡμᾶς ἀλλαχόθι χάραξι, καὶ σιδηροῖς τείχεσιν· ὅπως μηδενὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὑπομισγώμεθα χῦ μηδὲν, ἀγνοὶ καθεστῶτες κατὰ σῶμα καὶ κατὰ ψυχὴν, ἀπολελυμένοι ματαίων δοξῶν, ⓔ μόνον θεὸν καὶ δυνατὸν σεβόμενοι

sed ex creatis & productis quædam aut ostenderint esse utilia, aut ad meliorem usum composuerint & proinde stulte & inaniter agere, dum habeant & colant pro diis sui similes: & eo magis, cum invenire liceat multos etiam nunc qui illis prioribus inventoribus longe sint solertiores & ad inveniendum & ad intelligendum, quos tamen illi nunquam adoraverint: & interim Græcos talia fingentes & cōmentos de diis, haberi apud ipsos sapientissimos. De aliis vero, aiebat, longe stultioribus quid opus est dicere, ut de Ægyptiis & similibus, qui ad bestias & multa reptilia, aliaque animalia delapsi, ea venerantur, & iis tam mortuis quam vivis sacrificant? Hæc ergo singula diligenter contemplatus, utpote sapiens, & à Deo omnium rerum cognitione instructus legislator noster, circummunivit nos vallis firmissimis, & ferreis mœnibus, ut cum nullis prorsus aliis populis possemus ulla in re commisceri: sed permanentes & corpore mundi, & animo liberi à falsis opinionibus, unum Deum, & eum potentem

μθνοι πρὸ ὅλλων τῶν πᾶσαν κτίσιν. ὅθεν οἱ Αἰγυπτίων καθηγεμόνες ἱερεῖς, ἐγκεκυφότες εἰς πολλὰ, καὶ μετεχικότες θεαγμάτων, ἀνθρώπους θεοῦ θεσσονομάζουσιν ἡμᾶς· ὃ τοῖς λοιποῖς ὑ θρόσεστιν, εἰ μή τις σέβεται κατ' ἀλήθειαν θεὸν, ἀλλὰ εἰσὶν ἄνθρωποι βρωτῶν καὶ ποτῶν καὶ σκέπης. ἡ γὰρ πᾶσα διάθεσις αὐτῶν ὀπὶ ταῦτα καταφεύγει. τοῖς δὲ πρὸ ἡμῶν οὐδενὶ ταῦτα λελόγισται, θεὸν δὲ τὸ ὃ θεῦ δυναστείας δι' ὅλου ὃ ζῆν ἡ σέ μις αὐτοῖς ὑπῆν, ὅπως ὑ μηδενὶ συναλισγύμενοι, μηδ' ὁμιλοῦντες φαύλοις, διαφορᾶς λαμβάνωμεν· πάντοθεν ἡμᾶς θεριέφραξεν ἁγνείαις ὑ διὰ βρωτῶν ὑ ποτῶν, ὑ ἁφῶν, ὑ ἀκοῆς ὑ ὁράσεως νομικῶς. ὃ γὰ καθόλυ πάντα πρὸς τ φυσικὸν λόγον ὅμοια καθέστηκεν, ἕνεκα μιᾶς δυνάμεως οἰκονομύμενα. ὑ καθ' ἓν ἕκαστον ἔχει λόγον βαθὺν, ἀφ' ὧν ἀπεχόμεθα κτ τ χρῆσιν, ὑ οἷς συγχρώμεθα. χάριν δὲ ὑποδείγματος ἓν ἢ ὑ δεύτερον ὑπογραμμῶν, σοὶ σημαίνω· μὴ γὰ εἰς τ καταπεπλωκότα λόγον ἔλθῃς,

potentem ſupra univerſam creaturam coleremus. Ex quo Ægyptiorum ſacri præſides, poſtquam multa ex diſciplina noſtra intentius perpenderant, & inde aſſumpſerant, nos Dei homines appellant: quod ex aliis nemini contingere poteſt, niſi verum Deum colat. Sed fere alii homines ſunt cibi & potus & veſtitus, in quo toto animo incumbunt. Noſtri vero his pro nihilo habitis, per totam vitam verſantur in contemplatione majeſtatis & omnipotentiæ Dei. Hinc ergo ne per ullius impietatis communicationem inficeremur, neve converſatione improborum depravaremur, circumſepſit nos legitima ſanctitate & puritate cibi, potus, tactus, auditus & viſus. Nam in univerſum omnia quæ ipſe ſanxit nobis, habent naturalem cauſam, & ita divinitus gubernantur: habetque unumquodque eorum quo vel abſtinemus vel utimur, cauſſam & rationem profundam. Ex quibus unum & alterum tibi, exempli cauſa, curſim exponam, ne in has abjectas & leves de legiſla-

ἔλθῃς, ὅτι μυῶν, ἢ γαλῶν, ἢ τῶν τοιούτων χάριν, περιεργίας ποιήμων ὁμοθέτει τοῦτο. Μωϋσῆς δὲ τοῖς ἀγροὺς ἐπισκέψαι, καὶ τρόπων ἐξαρτισμοὺς, δικαιοσύνης ἕνεκεν, στενοὺς πάντα ἀνατέτακται. τῶν δὲ πτηνῶν, οἷς χρώμεθα, πάντα ἡμέρα καθέστηκε· διαφέρει καθαρότητι, πυρῶν καὶ ὀσπρίοις χρώμενα τοῖς τῶν τροφίων· οἷον φάσιανοι, τρυγόνες, ἀτταγοὶ, πέρδικες, ἔτι χῆνες, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τοιαῦτα. τοῖς ὧν δὲ ἀπηγόρευται πᾶσιν, εὑρήσεις ἄγριά τε καὶ σαρκοφάγα, καὶ καταδυναστεύοντα τῇ τοῖς ταῦτα δυνάμει τὰ λοιπὰ, καὶ τῶν τροφίων ἔχοντα δαπάνησιν τοῖς τρισμυρίων ἡμέρων μὴ ἀδικίας. οὐ μόναν δὲ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀγροὺς καὶ ἐλάφους ἀναπαύσασι, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀδικοῦσι νεκρούς τε καὶ ζῶντας. ἐβδέλυξεν οὖν ἔθετο ἀφὸ τούτων, ἀκάθαρτα τοιονομάσας· ὅτι δεῖ ἐπὶ τῆς ψυχὴν, οἷς ἡ νομοθεσία διατέτακται, δικαιοσύνῃ συγχρῆσθαι· καὶ μηδένα καταδυναστεύειν, πεποιθότας ἰσχύι τῇ καθ' ἑαυτούς· μηδ'

legislatore noſtro cogitationes incidas, quaſi ipſe pro muribus, muſtelis & ſimilibus tantopere ſollicitus, talia legibus ſuis ordinarit: ſed ut perſpicias, omnia ab ipſo graviter & ſancte inſtituta eſſe juſtitiæ cauſa, ad morum conformationem, & ad animos piis & ſanctis cogitationibus imbuendos. Nam ex volatilibus, quibus utimur, omnia ſunt manſueta, & excellunt puritate, nutriunturque tritico & leguminibus: ut ſunt columbæ, turtures, attagenæ, perdices, anſeres, & id genus alia volatilia. Quæ autem nobis ſunt prohibitæ volucres, illas invenies eſſe agreſtes, carnivoras, in alias violentas, & illas manſuetas ad ſuum nutrimentum diripientes: nec vero illas ſolum, ſed & agnos & hœdos, ipſoſque homines & mortuos & vivos, violenta ſua rapacitate petunt. Ideo eas inſigni apposita nota, vocavit immundas: hinc docens, eos quibus tulerat leges, debere etiam in animis ſuis juſtitia uti, nec quenquam potentia & viribus ſuis fretos opprimere, aut

μηδ' ἁφαιρεῖσθαι μηδέν, ἀλλ' ὀκ δικαίᾳ τὰ τοῦ βίου κυβερνᾶν, ὡς τὰ τῶν προειρημένων πλωῶν ἥμερα ζῶα, τὰ φύμματα τῶν ὀπωρείων ἐπὶ γῆς δαπανᾷ, καὶ ὁ κατὰ δυναστεύει πρὸς τὴν ἐπαναίρεσιν τῶν συγγενικῶν. Διὰ τοιούτων οὖν προδέδωκεν ὁ νομοθέτης σημειοῦσθαι τοῖς σπουδαίοις, εἰ δικαίως τε, καὶ μηδὲν ἐπιτελεῖν βίαι· μηδὲ τῇ πρὸς αὐτοὺς ἰσχύϊ πεποιθότας, ἑτέρους καταδυναστεύειν. ὅπου γὰρ ἀλλαχοῦ κεῖται τῶν προειρημένων, διὰ τοῦτο προῖκα ἔχασα διάθεσιν· πῶς ὁ φυλακτέον παντάπασι, τοὺς τρόπους εἰς ὃ τι καταλλαττομένους, πάντων δ' συγχωρήσεως ἡμῖν ἐπὶ τούτων, καὶ τῶν κτηνῶν, ζοπολογῶν ἐκθέσεται. Ὃ γὰρ διαλυεῖν καὶ διαφέλλειν ὁπλῆς ὄνυχας, σημεῖόν ἐστι τοῦ διαφέλλειν ἔχασα τῶν προάξεων ἐπὶ ὃ καλῶς ἔχον. ἡ γὰρ ἰσχὺς τ' ὅλων σωμάτων μετ' ἐνεργείας ἀπέρεισιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἔχει καὶ τὰ σκέλη. μὴ διαφολῆς οὖν ἅπαντα ἐπιτελεῖν πρὸς δικαιοσύνῃ ἀναγκάζει τὸ σημειοῦσθαι διὰ τούτων.

ἔπ

re ulla ſpoliare alios, ſed totam vitam ſuam juſte inſtituere, ad exemplum illorum manſuetorum animalium, quæ leguminibus ex terra naſcentibus veſcantur, & nullam vim uſurpent ad alia ſui generis abſumenda. His itaque quaſi ſymbolis quibuſdam, legiſlator voluit oſtenſum intelligentibus, ut cogitarent ſe debere eſſe juſtos, & nihil per vim agere, neque fiducia potentiæ & virium ſuarum alios opprimere. Nam cum non permiſit attingere jam enumerata animalia propter ſingulorum affectus: præcipue cavit ne moribus & vita ad ipſorum naturam afformaremur. Ita quæ nobis concedit in omnibus, ut volatilibus, ita pecoribus, figurate & ad morum informationem ſtatuit. Nam quod præcepit, pecora geminis & fiſſis debere eſſe ungulis: hoc ſymbolum eo tendit, ut diligentur, prout decet, diſcernamus actiones noſtras. Cum enim totius corporis robur quaſi in humeris & cruribus colligatur hoc ſigno voluit monere ut omnia cum ſelectione juſte agamus:

idque

ἔτι δὲ, διότι πρὸς πάντας ἀνθρώπους διεστάμεθα. ὁ γὰρ πλείονες τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ἑαυτοὺς μολύνουσιν ὑπομισγόμενοι, συντελοῦντες μεγάλῳ ἀδικήματι, ἡ χῶραι καὶ πόλεις ὅλαι συμνύονται ὑπὸ τούτοις. ἡ μόνον γὰρ προσάγουσι τοὺς ἄρσενας, ἀλλὰ καὶ τεκούσας, ἔτι δὲ καὶ θυγατέρας μολύνουσιν. ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τούτων διεστάλμεθα. πρὸς ὃν δέ ἐστιν ὁ προειρημένος τῆς ἀφανολῆς τόπος, πρὸς ὅτον ἔτι καὶ τῆς μνήμης κεχαρακτηρισμένης. πάντα γὰρ ὅσα διχηλῆ, καὶ μηρυκισμὸν ἀνάγκη, σαφῶς τοῖς νοοῦσιν ἐκτίθεται τὸ τῆς μνήμης. ἡ γὰρ ἀναμηρύκησις ἄθεν ἕτερον, ἀλλὰ τῆς ζωῆς καὶ συστάσεως ὑπόμνησις. ὃ γὰρ ζῆν διὰ τῆς τροφῆς συνεστάναι νομίζει. διὸ προσκελεύεται καὶ διὰ τῆς γραφῆς ὁ λέγων οὕτως· μνείᾳ μνησθήσῃ τοῦ κυρίου, τοῦ ποιήσαντος ἐν σοι τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστά. καταγνώσθησα γὰρ, καὶ μεγάλα καὶ ἔνδοξα φάνεται, πρῶτον μὲν ἡ σύμπηξις τοῦ σώματος, καὶ ἡ τῆς τροφῆς διοίκησις, καὶ

idque hanc etiam ob cauſam, quia ſimus ſejuncti ab aliis hominibus, quorum pleriq; ſe ipſi mutuo commercio inquinent, cum magna juſtitiæ violatione. Atq; de hoc etiã regiones integræ gloriantur, quibus fas eſt, non ſolum cum maſculis commerciũ habere, ſed etiã puerperas & filias polluere: à quibus nos longe ſumus ſejuncti. Quo autẽ in loco eſt hæc diſtinctionis admonitio, in eo eſt etiam ſuo charactere expreſſum memoriæ & recordationis præceptũ. Nam cum dicit, quæcunque habent fiſſas ungulas, & ruminant: ibi manifeſte intelligentibus proponit ſignum memoriæ. Nam ruminatio ſignificat memoriã & recordationẽ, ac quidẽ præcipue vitæ & conſtitutionis noſtræ: & quod vita conſtat & conſervatur per alimenti ſumptionem. Unde ſimiliter etiam in Scriptura cohortatur ille qui dicit: Memoria recordator Domini, qui fecit in te magna & mirabilia. Apparent enim illa magna & admiranda, cum rectè conſiderantur: ut primum ipſa corporis compages, nutrimenti diſpenſatio,

καὶ ἡ περὶ ἕκαστον μέλος ἀσφάλεια. πολλῷ δὲ μᾶλλον ἡ τῶν αἰσθήσεων διακόσμησις, διανοίας ἐνέργημα, καὶ κίνησις ἄπρακτος, ἥτε ὀξύτης τοῦ πρὸς ἕκαστον προσέχειν, καὶ τεχνῶν εὕρεσις, ἀπέραντον περιέχει τόπον, διὸ προσκελεύεται μνείαν ἔχειν, ὡς συντηρεῖται τὰ πεφυσιωμένα θεία δυνάμει, σὺν κατασκευῇ. πάντα γὰρ χρόνον καὶ τόπον ὥρικε, πρὸς ὃ διὰ παντὸς μιμνησκεύειν τοῦ κρατοῦντος θεοῦ, καὶ συντηροῦντος. καὶ γὰρ ὅτι τῶν βρωτῶν καὶ ποτῶν ἀπαρξαμένους, εὐθέως τότε συγχωρῆσαι κελεύει. καὶ μὴν καὶ ὁ τῶν περιβολαίων προάσπιον ἡμῖν μνείας δέδωκε, ὡσαύτως δὲ καὶ ὅτι τῶν πυλῶν καὶ θυρῶν προστέταχε μὴ ἡμῖν πλέναι τὰ λόγια, πρὸς ὃ μνεῖαν τοῦ θεοῦ· καὶ ὅτι τῶν χειρῶν δὲ ἀφαρπάδων τὸ σημεῖον κελεύει προσηφθαι, σαφῶς ὑποδεικνὺς, ὅτι πᾶσαν ἐνέργειαν μὴ δικαιοσύνης ὑπερτελεῖν δεῖ, μνήμαν ἔχοντας τῆς ἡμῶν συστάσεως, ὅτι πᾶσι δὲ καὶ περὶ θεοῦ φόβου. κελεύει δὲ καὶ κοιταζομένους, καὶ

& ſingulorum membrorum ſua certa figura: deinde, & multo magis, ſenſuum diſpoſitio, & mentis vis atque agitatio inviſibilis: tum etiam ejus ſolertia ad quidvis agendum, & inventio artium in immenſum ſeſe extendunt. Idcirco jubet nos hæc conſiderare, & meminiſſe, quod omnia jam commemorata virtute divina, ut ſunt condita, ita conſerventur. Adhæc etiam diſtinxit tempora, & pulchre accomodavit ad perpetuam recordationem Dei, omnia gubernantis & conſervantis. Nam cum cibus & potus eſt capiendus, tum ſtatim jubet omnes convenire & adeſſe, ad libationes & precationes pias peragendas. Quinetiam in veſtitu nobis indicia & ſigna illuſtria hujus memoriæ tradidit: ſimiliter etiam in portis & januis mandavit præcepta Dei affigi, ad memoriam ejus habendam. Atque etiam in manibus jubet palam Dei ſignum geſtare: quo hoc plane monſtrat, omnia eſſe inſtituenda juſte cum memoria creationis noſtræ, & in primis cum timore Dei. Jubet præterea & cubitum

cuntes,

καὶ ἀφαιρεμένους, μελετᾶν τὰς τοῦ θεοῦ κατασκευάς, οὐ μόνον λόγῳ, ἀλλὰ διαλήψει θεωροῦντας τὰ κίνησιν, καὶ ἀπόληψιν ἑαυτῶν, ὅταν εἰς ὕπνον ἔρχωνται, καὶ τὰ ἔγερσιν, ὡς θεία τις ὄντι καὶ ἀκατάληπτος τούτων μετάθεσις.

Δέδεικται δέ σοι καὶ τὸ ὁρισθὲν ἡ λογέας, ἡ κατὰ τὰ διαστολὴν καὶ μνείαν· ὡς ἐξεθέμεθα τὰ διχηλίαν, καὶ μηρυκισμόν· οὐ γὰρ εἰκῇ κατὰ τὸ ἐμπεσὸν εἰς ψυχὴν νενομοθέτηται, ἀλλὰ πρὸς ἀλήθειαν καὶ σημείωσιν ὀρθοῦ λόγου. Ἀφαιρέσας γὰρ ὅτι βρωτῶν καὶ τοῦ κατὰ τὰς ἁφὰς ἔκαστα, κελεύει μηθὲν εἰκῇ μήτε θεάσεσθαι, μήτε ἀκούειν· μήτε τοῦ λόγου δυναστείαν συγχρωμένους, ὅτι τὰ ἀδικίαν πρέπεσθαι. καὶ ὅτι τὸ κνωδάλων δὲ ταὐτόν ἐστιν εὑρεῖν. κακοποιητικὸς γὰρ ὁ τρόπος ἐστὶ καὶ γαλῆς, καὶ μυῶν, καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων, ὅσα διηρόρθωται. πάντα γὰρ λυμαίνονται καὶ κακοποιοῦσι μύες, οὐ μόνον πρὸς τὴ ἑαυτῶν τροφὴν, ἀλλὰ καὶ παντελῶς ἄχρηστον

χίνες

euntes, & de lecto ſurgentes, non ſermone ſolũ ſed cogitatione complecti Dei opera in divina illa viciſſitudine ſomni & vigiliarum.

Oſtendi ita tibi in expoſitione ungularum fiſſarum & ruminationis, præſtantiam oraculi legitimi, de diſtinctione, delectu & memoria, ut videres non temere iſta, prout in animum inciderint, à legiſlatore noſtro conſtituta eſſe, ſed ad veritatis & rectæ etiam rationis normã. Atque ut de eſu & de cibis diſpoſuit, ita etiam de ſingulis quæ ad tactum & auditum pertinent, diligenter præcepit: jubens ut neq; ageremus neq; audiremus quicquã temere: neq; etiã orationis facultate confiſi, ad injuſta delaberemur. Horumque rationes & cauſas ſimiliter in naturis beſtiarũ, quas prohibuit, eſt invenire. Nam muſtelæ & murium, & id genus aliarum beſtiarum quæ ſunt prohibitæ, natura eſt damnoſa, & ad nocendum prona. Mures enim omnia vaſtant & corrumpunt, non ſolum quantum ad ipſorum nutrimentum attinet: ſed etiam, quia quæ invadunt, illa omnino

γένος ἀνθρώπῳ, ὅταν δυνατὸν ᾖ βλάπτειν κακοποιεῖν. τό, τε τῆς γαλῆς γένος ἰδιάζον ἐστί· χρεὼν δὲ τοῦ προειρημένου, ἔχει λυμαντικὸν κατάστημα· διὰ δὲ τῶν ὤτων συλλαμβάνει, τεκνοποιεῖ δὲ τῷ στόματι. καὶ διὰ τοῦτο ὁ τοιοῦτος τρόπος τῶν ἀνθρώπων ἀκάθαρτός ἐστιν· ὅσα δὲ διὰ ἀκοῆς λαβόντες, ταῦτα τῷ λόγῳ στοματοποιήσαντες, κακοῖς ἑτέρους ἐνεκύλισαν, ἀκαθαρσίαν οὐ τιὼ τυχοῦσαν ἐπετέλεσαν, μιαινόντες αὐτοὶ παντάπασι τῷ τῆς ἀσεβείας μολυσμῷ. καλῶς δὲ ποιῶν ὁ βασιλεὺς ὑμῶν, τοὺς τοιούτους ἀναιρεῖ, καθὼς μεταλαμβάνομεν. ἐγὼ δὲ εἶπον· τοὺς ἐμφανιστὰς οἶομαί σε λέγειν· καὶ γὰρ αἰκίαις καὶ θανάτοις ἐπαλγέσιν αὐτοὺς περιβάλλει σωρηδόν. ὁ δέ, τούτοις γὰρ καὶ λέγω· ἡ γὰρ ἐπαγρύπνησις, ἀνθρώπων ἀπώλεια ἀνόσιος. ὁ δὲ νόμος ἡμῶν κελεύει, μήτε λόγῳ, μήτε ἔργῳ μηδένα κακοποιεῖν. καὶ περὶ τούτων οὕτω, ὅσον θέμις ἐστὶ διεξελθεῖν, ἐπεσυπολείξαντά σοι· ὅπ

corrumpunt, & reddunt homini inutilia. Et muſtelæ natura eſt peculiaris, quia hoc animal præter jam commemoratam nocendi inclinationem & facultatem, hoc etiam proprium habet, ut auribus concipiat, ore vero pariat fœtum ſuum. Quo ſignificatur, hanc naturam & conſuetudinem hominum eſſe impuram, qua quæ auribus percipiant, verbis exaggerata efferant ad alios malis afficiendos, inquinantes in hoc ſe immundicia non levi, dum plane impietatis fœditate contaminantur. Ex quo præclare Rex veſter facit, qui (ut accipimus) hoc genus hominum ſupplicio ſolet afficere. Hic ego: Tu videris mihi loqui de delatoribus. Nam hos ille tormentis & ſuppliciis capitalibus, iisque acerbis proſequitur. Tum ille: Hos ipſos & ego intelligo. Nam horum vigilantia, eſt ſcelerata aliorum hominum pernicies. Noſtra vero lex jubet, ut neminem neque dicto neque facto quis lædat. Atque ita quantum brevitas permiſit, de his diſſeruimus, ad oſtendendum hoc tibi, omnia

ὅτι πάντα κεχαρόνησαι πρὸς δικαιοσύνην, καὶ οὐδὲν εἰκῇ κατατέτακται διὰ τῆς γραφῆς, οὐδὲ γυμνοῦς, ἀλλ' ἵνα διὰ ὅλου τοῦ ζῆν καὶ ἐν ταῖς πράξεσιν ἀσκῶμεν δικαιοσύνην πρὸς πάντας ἀνθρώπους, μεμνημένοι τοῦ διωκοντος θεοῦ. περὶ βρωτῶν οὖν καὶ τῶν ἀκαθάρτων, καὶ κνωδάλων, καὶ πᾶς λόγος ἀνατείνει πρὸς δικαιοσύνην, καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων συναναστροφὴν δικαίαν. ἐμοὶ μὲν οὖν ἐφάνη διορίζειν περὶ ἑκάστων ἀπολογεῖας· καὶ δὴ περὶ τῶν θεοσεβουμένων ἔλεγε μόσχων τε καὶ κριῶν, καὶ χιμάρων· ὅτι ἀεὶ ταῦτα οὐκ βουκολίων καὶ ποιμνίων λαμβάνοντας ἥμερα θυσιάζειν, καὶ μηδὲν ἄγριον· ὅπως οἱ θεοσεβοῦντες τὰς θυσίας, μηδὲν ὑπερήφανον ἑαυτοῖς συνειφορῶσι, σημειούμενοι τοῦ ἁγιάζαντος. τὸ δὲ ἑαυτῶ ψυχῆς τοῦ παντὸς βόσκειν τὸν θεοσεβοῦντα ποιεῖται ὁ τὴν θυσίαν θεσπίζων. καὶ περὶ τούτων οὖν νομίζω τὰ τῆς ὁμιλίας ἀξιολόγως καθεζάνειν, διὸ τὴν σεμνότητα καὶ φυσικὴν διάνοιαν τοῦ νόμου θεσπίσματος διασαφῆσαί σοι Φιλοκράτη, διὴν ἔχεις φιλομάθειαν.

Ο δὲ

omnia in legibus noſtris eſſe ſtatuta ad juſtitiam: neq; quicquam temere aut ſeverius & durius eſſe ordinatum & propoſitum, ſed ut per totam vitam & in actionibus omnibus exerceremus juſtitiã erga omnes homines, memores Dei omnipotentis. Ita ergo, & quæ de cibis, & quæ de beſtiis ſunt tradita, omnia ſpectant eo, ut juſtitia excolatur, & hominum ſocietas & conſuetudo ſit juſta. Mihi itaq; videbatur ſingulorum rationem pulchre expoſuiſſe. Nam dicebat etiã de vitulis, arietibus & hircis, qui offerrentur, quos omnes ex gregibus & armentis deligerent manſuetos, & nihil prorſus quod ferum & indomitum eſſet mactarent: ut ne ſacrificantes ex legiſlatoris ordinatione alicujus elationis & ſuperbiæ anſam arripere, & ſibi adſcribere poſſent, eo quod ſacrificans omnino faciat oblationẽ pro animi ſui affectione. Atque hæc fuerunt tractata in collocutione, memoratu (ut ego puto) digna: quæ tibi Philocrates, propter ſtudium tuũ ſingulare, de legis ſanctitate & naturali inſtituto volui exponere.

Elea-

Ο δὲ Ελεάζαρος ποιησάμενος θυσίαν, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐπιλέξας, καὶ πολλὰ δῶρα τῷ βασιλεῖ κατασκευάσας, προέπεμψεν ἡμᾶς μετ' ἀσφαλείας πολλῆς. ὡς δὲ παρεμβάλομεν εἰς Αλεξάνδρειαν, προσαγγέλη τῷ βασιλεῖ περὶ τῆς ἀφίξεως ἡμῶν. παρῆμεν δὲ εἰς τὴν αὐλὴν Ανδρέας τε καὶ ἐγὼ, φιλοφρόνως ἠσπασάμεθα ὑπὸ βασιλέα, καὶ ὡς ἐπιστολὰς ἀπεδεδώκαμεν παρὰ τοῦ Ελεαζάρου. περὶ πολλῶν δὲ ποιούμενος τοῖς ἀπεσταλμένοις ἀνδράσιν εὐτυχεῖν, ἐκέλευσε τοὺς λοιποὺς πάντας ἀπολῦσαι, τοὺς ἐπὶ τῇ χρείᾳ· καλεῖν δὲ τοὺς ἀνδρώπους. ἅμα πᾶσι παραδόξον φανέν, διὰ ὃ κατ' ἔθος εἶ), πεμπαίους εἰς πρόσωπον ἔρχεσθαι βασιλεῖ τοὺς περὶ χρησίμων ἀφικνουμένους· τοὺς δὲ παρὰ βασιλέων ἢ πόλεων ἐν ὑπερθέσει, μόλις ἐν τριάκοντα εἰς τὴν αὐλὴν παρίεσθαι· τοὺς δὲ ἥκοντας τιμῆς ἀξιῶν μείζονος, καὶ τὴν ὑπερθεσιν κείνων ἅμα πέμψαντος, ἀπολύσας ὃς ἐνόμιζε πρεσβευτὰς, ὑπέμενε περιπατῶν, ἕως δὴ παρακαλούμενος ἀπαντήσαι. πλεόντων δὲ

Eleazarus peractis sacris, & adornatis regi muneribus, dimisit nos cum securitate itineris. Postquam autem pervenimus Alexandriam, nunciatumque esset Regi nos adveniſſe, Andreas & ego statim vocabamur in aulam: & Rege comiter salutato, obtulimus ei literas Eleazari. Qui cum valde cuperet secum habere viros illos missos, mandavit reliquos omnes qui negotiorum causa adessent secedere, & illos vocare: quæ res ut inusitata, movit omnibus admirationem. Quia hoc in more erat, ut qui ob privatum aliquod negotium veniſſent, quinto demum die in conspectum regis pervenirent: qui vero à regibus & civitatibus præstantibus missi essent, illi ægre post triginta dies in aulam admitterentur. Hos autem viros majori judicans honore dignos, & respiciens etiam ad excellentiam ejus à quo missi essent, remotis qui viderentur debere abesse, deambulans expectabat, donec advenientes salutasset. Quos quidem ingressos

δὲ σωὶ τοῖς ἀπεσταλμένοις δώροις, ἢ ταῖς διαφόροις διφθέραις, ἐν αἷς ἡ νομοθεσία γεγραμμένη χρυσογραφίᾳ τοῖς Ιουδαϊκοῖς γράμμασι, θαυμασίως εἰργασμένη ὑπὸ τῶν, ἢ τὸ πρὸς ἄλληλα συμβολῆς ἀνεπαισθήτου κατεσκευασμένης· ὡς εἶδεν ὁ βασιλεὺς τὰς ἄνδρας, ἐπῆρώτα περὶ τῶν βιβλίων. ὡς δὲ ἀπεκάλυψαν τὰ τῶν ἀνθρωπίνων, καὶ ὑμένας ἀνείλιξαν, πολὺν ὑπῆρχε χρόνον, καὶ προσκυνήσας πρῶτον ἐπάκις, εἶπεν· εὐχαριστῶ σοι, ἄνδρες, ὑμῖν· τοῖς δὲ ὑπεναντίοις, μᾶλλον· μέγιστον δὲ, τῷ θεῷ, ὃς πάντα ὁδηγεῖ τὰ λόγια τοῦτα. ὁμοθυμαδὸν δὲ πάντων εἰπόντων ἐπὶ μίαν φωνὴν, τῶν τε παραγενομένων καὶ τῶν συμπρόντων, εὐ βασιλεῦ· προσήχθη δακρῦσαι, τῇ χαρᾷ πεπληρωμένος. ἡ γὰρ τῆς ψυχῆς ἔντασις, καὶ τὸ τῆς τιμῆς ὑπερτεῖνον, δακρύειν ἀναγκαίως ποιεῖ ἐν ὑπερβολαῖς. κελεύσας δὲ εἰς τάξιν ἀποδοῦναι τὰ τεύχη, ὅ τι νικῶντα ἀπασάμενος τοὺς ἄνδρας, εἶπεν· δίκαιον ἐστὶν, θεοσεβεῖς ἄνδρες, ὧν χάριν ἡμᾶς μετεπεμψάμεθα, ἐκείνοις πρῶτον σεβασμὸν

ingreſſos cum muneribus miſſis, & variis pellibus, in quibus lex aureis literis lingua Judæorum perſcripta erat, quarumque membranæ mira arte elaboratæ erant, & ita compoſitæ ut oculis diſcerni non poſſet earum compoſitio, Rex ut vidit, de libris interrogavit. Qui poſtquam illos involutos aperuiſſent, & membranas explicuiſſent: ille diu ſubſiſtens, cum adoratione fere ſepties ita eſt locutus: Gratias ago vobis, viri, ſed majores ei qui vos miſit, maximas vero Deo illi cujus hæc ſunt oracula. Hæc unanimiter approbantibus, voceque una & illis qui advenerant, & qui cum Rege erant dicentibus, Bene Rex facis: ille repletus gaudio, lachrymas effundere cœpit: quia animi vehemens intentio ob aliquam rem magnam & glorioſam, quæ exoptata contigit, ſolet elicere lachrymas. Hinc juſſit illos in ordinem redigere & ſeponere volumina legis. Hocque facto, ſalutans excepit illos, & dixit: Rectum erat, viri pietate inſignes, me primum exhibere

σεβασμὸν ἀποδοῦναι· μὴ ταῦτα, ἢ δεξιὰν ὑμῖν προτεῖναι· διὸ πεποίηκα τοῦτο πρῶτον. μεγάλη δὲ πέφυκεν ἡμέραν ταύτην, ἐν ᾗ προσεγενόμεθα· ἣ κατ' ἐνιαυτὸν ἐπίσημος ἔσται πάσαις τοῖς ζωῆς ἡμῶν χρόνοις. συνέτυχε δὲ ἡ τῇ νίκῃ ἡμῖν προσπεπονημένη ἐπὶ τοὺς Αντίγονον ναυμαχίας· διὸ δειπνῆσαι σήμερον μεθ' ὑμῶν βουλήσομαι. * πάντα δυνάμενον εἰπεῖν πρεσβύτην καθημένοις, οἷς συγχήσασθε καμοὶ μεθ' ἡμῶν. ἐπὶ δὲ ἀσμενισάντων, ἐκέλευσε καθαλύματα δοθῆναι τοῖς κάλλιστα, πλησίον ἐπ' ἄκρας αὐτοῖς· ἣ τὰ τῇ ὃ συμπόσιον ἑτοιμάζειν.

Ο δὲ ἀρχιμάγειρος Νικάνωρ Δωρόθεον προσκαλεσάμενος, ὃς ἦν ἐπὶ τούτων ἀποτεταγμένος, ἐκέλευσε τὴν ἑτοιμασίαν εἰς ἕκαστον ἐπιτελεῖν. ἦν γὰρ οὕτω διατεταγμένον ὑπὸ τοῦ βασιλέως (ἃ μὲν ἔπι ἣ νῦν ὁρᾷς) ὅσαι γὰρ πόλεις εἰσὶν, αἳς συγχῶνται πρὸς τὰ ποτὰ καὶ βρωτὰ καὶ στρωμνὰς, τοσοῦτοι καὶ προεστῶτες ἦσαν· ἣ

honorem illis ob quæ vos accerſivi huc: deinde vobis præbere dextram: ideo illud prius feci. Hic autem dies in ſingulos annos per totam vitam meam erit mihi ſolennis & magnus, quo vos ad me veniſtis. Et quia contigit ut ad me veniretis tempore illo, quo ego navali adverſus Antigonum prælio victoria ſum potitus: ideo volo hodie vobiſcum cœnare. *Juſſitque ſuo convenienti ordine & modo convenire & adeſſe omnes magnates & potentiores ſuos, interq; eos nos quoq;, cupidos & paratos.* Quibus aſſentientibus diverſoria in quibus ſeniores quieſcerent & morarentur, mandavit ea dari quæ proxime arcem ſplendidiſſima eſſent, & ſimul quæ ad convivium attinerent parari.

Nicanor autem, medicorum princeps, accerſitum Dorotheum, cui hoc muneris commiſſum erat, juſſit effectum curare ſingulorum apparatum. Nam ita à Rege ſtatutum erat, quod nunc etiam cernis, ut quot eſſent civitates, quæ ſuppeditarent ea quæ ad cibum, potum & lectiſternia attinerent:

tot

καὶ τὰς ἐθισμοὺς ὅπως ἐσκευάζοντο, ὅταν παραγένοιντο πρὸς τὰς βασιλεῖς, ἵνα καὶ μηδὲν δυσχεραίνοντες, ἱλαρῶς διεξάγωσιν· ὁ καὶ περὶ τούτους ἐγεγόνει. προσεῖχε δὲ ὢν ἄνθρωπος ὁ Δωρόθεος, εἶχε τιμὴν τοιούτων προῖστασθαι. συνέφερε δὲ πάντα τὰ ἀφ' αὐτοῦ χειριζόμενα, πρὸς τὰς τοιαύτας ὑποδοχὰς ἁρμοττόμενα· ἀφημέρητε ἐποίησε τὰ τῶν κλισιῶν, καθὼς προσέταξεν ὁ βασιλεύς. τοὺς μὲν ἡμίσεις εἰσέλθοντας ἄναρχα καλακλῖναι, τοὺς δὲ λοιποὺς μετὰ τὸν ἑαυτοῦ κλισίαν, οὐδὲν ἐλλείπων εἰς τὸ τιμᾶν τοὺς ἄνδρας.

¶ Ὡς δὲ ἀνεκλίθησαν, εἰσέλθοντες τῷ Δωροθέῳ, τοῖς ἐθισμοῖς, οἷς χρῶνται πάντες οἱ παραγενόμενοι πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ὅπως ὑπηρετεῖν. διὸ τοὺς ἱερογκήρυκας καὶ θύτας καὶ τοὺς ἄλλους, οἷς ἔθος ἐστὶ τὰς κατευχὰς ποιεῖσθαι, παρητήσατο. τῶν δὲ παραγενομένων σὺν ἡμῖν, Ἐλεάζαρον ὄντα τῶν ἱερέων πρεσβύτερον παρεκάλεσεν ποιεῖσθαι κατευχήν, ὃς ἀξιολόγως εἰς εἶπεν· Πληρώσαι

tot eſſent etiam præfecti eorum, qui exercitati & aſſuefacti, cum qui ad Regem veniſſent, pro more omnia adornarent ſine omni moleſtia & mora: id quod etiam circa hos hoſpites eſt factum. Nam Dorotheus, homo diligentiſſimus, illis præerat: qui curavit omnia ſibi commiſſa, & ad hujuſcemodi exceptiones deſtinata, expandi & ſubſterni, & juxta Regis voluntatem ſeſſionem etiam in duas partes diviſit. Nam Rex voluit mediam partem illorum virorum ante ſe diſcumbere, reliquos poſt ſuum ſolium: nihilque intermittendum putavit, quod faceret ad honorandos illos viros.

¶ Poſtquam autem diſcubuiſſent, juſſit Dorotheum omnia peragere pro more illorum qui ex Judæa advenire ſoleant. Is ergo ſacros præcones, ſacrificatores, & alios qui ſolerent peragere precationes, accerſivit. Sed illi Eleazarum ſeniorem ſacerdotem ex illis qui advenerant rogarunt, ut faceret vota. Qui cum convenienti reverentia ſtans dixit:

Πληρώσαι σε, βασιλεῦ, πάντων τῶν ἀγαθῶν, ὧν ἔκτισεν, ὁ παντοκράτωρ θεός· καὶ δῴη σοι ταῦτ' ἔχειν, καὶ γυναικί, καὶ τέκνοις, καὶ τοῖς ὁμογενέσι, πάντα ἀνέκλειπτα ἐν τῇ ζωῇ χρόνον. Εἰπόντος δὲ ταῦτα τότε, κατερράγη κρότος μετὰ φωνῆς ἡδῆς εὐφροσύνης πλείονα χρόνον· καὶ ὅτι τιμικαῦτα τοῖς ὅτε τέρπεσθαι δεῖ τὴν ἡτοιμασμένων ἐτράπησαν, τὴν λειτουργιῶν ἁπασῶν δεῖ τὴν ὑπ' Δωρόθεου συντάξεως ὑπιτελουμένων· ἐν οἷς καὶ βασιλικοὶ παῖδες ἦσαν, καὶ τὴν τιμωμένων ὑπὸ βασιλέως.

Ὅτε δὲ καιρὸν ἔλαβεν ἐκ διαστήματος, ἠρώτησε ἐν ἔχοντα τὸν τρόπον ἀνάκλισιν· (ἦσαν γὰρ κατ' ἡλικίαν τὸν ἀνάπαυσιν πεποιημένοι) α'. ΠΩΣ ἂν τὸν βασιλείαν μέχρι τέλους ἄπταιστον ἔχων διατελοῖ; Βραχὺ δὲ ὑποσχών, εἶπεν· οὕτως ἂν μάλιστα διάθοιο, μιμούμενος ὅ τοῦ θεοῦ διαπαντὸς ὑπεικές. μακροθυμίᾳ γὰρ χρώμενος, καὶ βλιμάζων τὰς ἀξίας ὑπιέστερον, καθὼς

Rex, impleat te Deus omnipotens omnibus illis bonis quæ creavit: detque & efficiat ut ea tu, uxor, liberi & amici habeatis per omne vitæ tempus affluentia & firma. Ad hæc ab illo dicta excitatus est magnus applausus, cum clamore & exultatione, qui satis diu duravit. Hinc conversi sunt ad oblectandum se illis quæ apparata erant. Tum ministri omnes, ex Dorothei præscripto & ordinatione ministrantes, expediebant sua munia: inter quos etiam regii pueri erant, quique apud regem in magno essent honore.

Ibi Rex post aliquantulum spacii, per occasionem captatam, sedentibus illis ordine secundum ætatem, eum qui primum locum in sessione habebat interrogavit: 1. QUOMODO regnum ad finem usque retinuerit extra lapsum & offensionem? Ad quod ille paululum cunctatus, respondit: Si in tota tua gubernatione imitatus fueris æquitatem & mansuetudinem Dei. Nam dum ita indignos quidem prosequeris mansuetudine & longanimitate,

dignos

καλῶς εἰσιν ἄξιοι, μεταπηδεῖς ἐκ τ κακίας, ἡ εἰς μετάνοιαν ἄξεις.

Επαινέσας ὁ βασιλεὺς, τ ἐρόμενον ἠρώτα· β'. ΠΩΣ ἂν ἔχαιρον πράττοι; ὁ δὲ ἀπεκρίνη, ὅ δίκαιον εἰ πρὸς ἅπαντας μετιεῖ ἑαυτὸν, καλῶς τὰ ἔκαστα πράξοι· μαλαμβάνων, ὅτι πᾶν συνήνεμα σαφὲς ὄσι θεῷ· καταρχὴν δὲ θείου φόβου λαμβάνων, ἐν οὐδενὶ μεταπίπτοις.

Καὶ ὅτον δὲ εὖ μάλα προσδεξάμενος, ἕτερον ἐρώτα· γ'. ΠΩΣ ἂν ὁμόνοιαν ἑαυτῷ ἔχοι τοὺς φίλους; κἀκεῖνος εἶπεν· εἰ θεωρήσαν πολλήν σε πρόνοιαν ποιούμενον, ὧν ἄρχῃς, ὄχλων· σὺ δὲ ὅτο πράξεις, ὁπλέπων ὡς ὁ θεὸς εὐεργετεῖ τὸ τ ἀνθρώπων γένος, ὑγίειαν αὐτοῖς ἡ σοφὴν ἡ τὰ λοιπὰ χρήσιμα προσκομιζόμενος ἅπαντα.

Συνεπιμαρτυρήσας δὲ τούτῳ, τὸν ἑπόμενον ἠρώτα· δ'. ΠΩΣ ἂν ἐν τοῖς γεγραμμένοις ἡ διακείσεσιν, εὐφημίας

dignos vero (quemadmodum par eſt) tractabis honorificentius & mitius, illos etiam de ſua improbitate detrudes, & perduces ad pœnitentiam ejus.

Hoc collaudato, proximum interrogabat: 2. QUOMODO quodq; inſtituat & agat? Ille reſpondit: Ita ipſum ſingula recte acturum, ſi quod juſtum eſt erga omnes conſervet, ex eo quod ſtatuat omnem cogitationē ſuam Deo notam eſſe: & in primis, ſi cum timore Dei actiones ſuas inchoet, in nulla earum interruptum & parum commodum proceſſum habiturum.

Hoc etiam admodum benigne audito, ſequentem interrogabat: 3. QUOMODO poſſet nanciſci & retinere ſibi animis conſentientes amicos? Cui ille: Si illi viderint te magnā curā habere illorū cœtuum, quibus præſis: tu vero ita hoc facies, ſi conſiderabis, quomodo Deus juvet genus humanum, qui valetudinē ipſis, alimenta, victum, & alia omnia præparat temporibus ſuis.

Suffragatus & huic, ſequentē interrogabat: 4. QUOMODO in jure dicendo, & judiciorū ſententiis ferendis,

εὐφημίας τυγχάνω καὶ ἐπὶ τῶν ἀποτυγχανόντων; ὁ δὲ εἶπεν. εἰ πᾶσιν ἴσος γένοιο τῷ λόγῳ, καὶ μηδὲν ὑπερφάνως, μηδὲ τῇ σῇ σεαυτὸν ἰσχύι, σεμνύοις τε ἀμαρτανόντων. ὅτο δὲ ποιήσῃς, τὴν ἀφάταξιν βλέπων τὴν ἐπὶ τοῦ θεοῦ· τὰ γὰρ ἱκετευόμενα συμπελεῖσθαι τοῖς ἀξίοις· τοῖς δὲ ἀποτυγχάνουσιν, ἢ δι' ὀνείρων, ἢ πράξεων, σημαίνεσθαι τὸ βλαβερὸν αὐτοῖς· οὐ κατὰ ἁμαρτίας, οὐδὲ κατὰ τὴν μεγαλοσύνην τῆς ἰσχύος, τύπτοντος αὐτούς, ἀλλὰ ὑπηκόοις χρωμένου τοῦ θεοῦ.

Ο δὲ καὶ οὕτον κατεπαινέσας, ἠρώτα τε καθεξῆς· ε'. ΠΩΣ ἂν ὁ ταῖς πολεμικαῖς χρείαις ἀήττητος εἴη; ὁ δὲ εἶπεν· εἰ μὴ πεποιθὼς ἐπαίροι τοῖς ὄχλοις, μηδὲ ταῖς δυνάμεσιν· ἀλλὰ τὸν θεὸν ὑπακολοῖτο ἀφ' ἁπάντων, ἵνα τὰς ὑπολὰς αὐτῷ κατευθύνῃ, δικαίως διεξάγοντι πάντα.

Αποδεξάμενος δὲ κἀκεῖνον, τὸν ἕτερον ἠρώτα· ς'. ΠΩΣ ἂν

rendis, possit laudem & approbationem assequi apud illos etiam qui non sint sui compotes facti voti? Ille dixit: Si omnibus te præbueris sermone æquabilem, & nihil neque superbe neque pro tua potentia egeris contra delinquentes. Hoc autem ita facies, si Dei observabis administrationem & constitutionem, qui dignis perficit vota ipsorum: quos autem non vult participes fieri suorum votorum, illis aut per insomnia, aut factis & actionibus ipsis ostendit, ipsorum vota esse noxia: neque eos vel pro ipsorum delicti, vel pro suæ potentiæ magnitudine affligit, sed æquitate erga illos utitur.

Et hunc suis laudibus prosecutus, interrogabat eum qui sequebatur: 5. QUOMODO in rebus bellicis posset esse invictus? Ille dixit: Si neque in multitudine, neq; in potentia & viribus fiduciã tuam collocaveris: sed Deum semper invocaveris, ut tibi juste omnia agenti, conatus & consilia dirigat tua.

Cum hunc etiam approbasset, interrogabat alium: 6. QUOMODO exiſtat

ἂν φοβερὸς εἴη τοῖς ἐχθροῖς; ὁ δὲ εἶπεν. εἰ τῇ τῶν ὅπλων καὶ δυνάμεων κατασκευῇ πολλῇ χρώμενος εἴη· εἰ δὲ εἴη ταῦτα ὄντα κενὰ ὅτι πλείονα χρόνον, πρὸς ὃ συμπέρασμα ὁρᾷν π. καὶ ὃς ὁ θεὸς διδοὺς ἀπολαῦ, καὶ ἀνδρικὸν μόνος, τὸ τὴν δυναστείας φόβον ἐγκαταστάζ πᾶσι ἀφανοίᾳ.

Καὶ τοῦτον δὲ ἐπαινέσας, εἶπεν πρὸς τὸν ἐχόμενον· ζ'. ΤΙ κάλλιστον αὐτῷ πρὸς τὸ ζῆν ἂν εἴη; κἀκεῖνος ἔφη· τὸ γινώσκειν, ὅτι ὁ θεὸς δυναστεύει τῶν ἁπάντων· καὶ ὅτι τῶν καλλίστων πραξέων οὐκ αὐτοὶ κατευθυνόμεν τὰ βέλτιστα· θεὸς δὲ πάντων, καὶ καθηγεῖται δυναστεύων.

Ἐπιφωνήσας δὲ καὶ τούτῳ καλῶς λέγειν, τὸν ἕτερον ἠρώτα· η'. ΠΩΣ ἂν ἀκέραια σωτηρήσας ἅπαντα, τοῖς ἐγγόνοις τὸ αὐτὸ παραδιδοῖ ἀφθέσιν ὅτι τέλος; ὁ δὲ εἶπεν· εὐχόμενος ἀεὶ πρὸς τὸν θεὸν, ἀγαθὰς ὑπονοίας λαμβάνειν πρὸς τὰ μέλλοντα πράσσεσθαι· καὶ τοῖς

existat hostibus formidolosus? Ille dixit: Si & armorum & potentiæ multo apparatu instructus fueris, & hæc longiore tempore detinueris extra omnẽ rei aggressionem, tanquã inania prorsus essent & inutilia ad finẽ consequendum. Etenim & Deus utitur dilatione, & ita per declarationẽ potentiæ suæ omnium animis incutit terrorem.

Hoc etiam collaudato, ad sequentem dixit: 7. QUID sibi ad vitam degendam possit esse optimum? Ille ait: Hoc cognitum habere & statuere, Deum universorum dominari: nosque etiam in illis quæ nobis maxime sunt glorioſæ actiones, non dirigere consilia nostra, sed Deum omnia perficere & gubernare pro sua potentia.

Comprobata & hujus sententia, interrogabat alium: 8. QUOMODO & ipse posset omnia conservare & tueri integra & salva, & tandem eundem rerum suarum statum posteris etiam tradere ad perpetuitatem quandam? Ille dixit: Orando assidue Deum, ut bona de rebus agendis capias consilia: &

τοῖς ἐγγόνοις παραγκελευόμενον, μὴ ἐκπλήττεσθαι τῇ δόξῃ, μηδὲ τῷ πλούτῳ. θεὸν γὰρ εἶναι τὸ χαριζόμενον ταῦτα· καὶ δι' ἑαυτῶν ἔχειν τὴν ὑποχὴν πάντων.

Ἐπιμαρτυρήσας δὲ τούτοις, τῷ μὲν ταῦτα ἐπιφάνεσθ'. ΠΩΣ ἂν τὰ συμβαίνοντα μετρίως φέροι; ἐκεῖνον δὲ ἔφησεν· εἰ προλήψιν λαμβάνοις, ὅτι γεγόνασιν ὑπὸ θεοῦ πάντες ἄνθρωποι, μεταλαχεῖν τὸ μέτριον κακῶν, ὠσαύτως δὲ καὶ ἀγαθῶν· καὶ οὐκ ἔστιν ἄνθρωπον ὄντα τούτων ἀμοιρῆσθαι. ὁ θεὸς δὲ τὴν εὐψυχίαν δίδωσιν, ὃν ἱκετεύειν ἀναγκαῖον.

Φιλοφρονηθεὶς δὲ καὶ τοῦτον, καλῶς εἶπεν ἅπαντας ἐπιφαίνεσθαι. ἐρωτήσας δὲ ἔτι ἕνα, καταλήξω τὸν νοῦν ἔχον· ἵνα καὶ πρὸς τὸ τέρπεσθαι τραπέντες, ἡδέως διεξάγωμεν. ὁ δὲ τοῖς μὲν ταῦτα ἓξ ἑξῆς ἡμέραις, καὶ προσθεῖναι τῶν λοιπῶν ἑξῆς μαθησόμενόν τι πλέον. εἶτ' ἐρώτα τὸν ἄνδρα, ι'. ΤΙ πέρας ἀνδρείας ἐστίν; ὁ δὲ εἶπεν· εἰ τὸ βουλεύεσθαι ὀρθῶς ἐν τοῖς τῶν κινδύνων πράξεσιν, ὅπερ-

& monendo liberos, ne efferantur dignitate & opibus, neve putent ſe iſta habere ex ſe, ſed ſciant Deum ea largiri.

Suffragatus & huic ſententiæ, ex ſequente percontabatur: 9. QUOMODO quoſuis eventus moderate ferat? Ille inquit: Si tibi perſuaſeris, homines ita creatos à Deo, ut & malorum & bonorum maximorum in vita fiant participes: nec inveniri hominem, qui ſit hujus viciſſitudinis expers: Deum vero contribuere animũ æquum, pro quo ille ſit orandus.

Hoc etiam benigne & cum approbatione audito, dixit, Omnes præclare reſpondere: ſed interrogato adhuc uno tantum, velle in præſens deſiſtere, quo animos ad lætitiam & oblectationem penitus convertamus: ſequentibus vero ſex diebus, velle etiam ex reliquis aliquid addiſcere. Deinde quæſivit ex proximo: 10. QUIS finis eſſet fortitudinis? Ille reſpondit: Si quod in rebus arduis & periculoſis fuerit recte deliberatum & conſtitutum, id etiam ita pro animi

ὑπιπλοῖτο χρόθεσιν. τελειῶται δ' ὑπὸ τῦ θεῦ πάντα σοι, καλῶς βυλομένῳ, βασιλεῦ, συμφερόντως. ὑποφωνησάντων δὲ πάντων, ὁ κρότῳ σημηναμένων, πρὸς τοὺς φιλοσόφυς εἶπεν ὁ βασιλεὺς (οὐκ ὀλίγοι δ παρῆσαν τότοις) οἶομαι διαφέρειν τὺς ἄνθρας ἀρετῇ, ὁ σωιέναι πλεῖον· οἵ τινες ὐκ ἔ χαιρῦ τοιαύτας ἐρωτήσεις λαμβάνοντες, ὡς δέον ὄντι ἀποκέκριν), πάντας ἀπὸ θεῦ ἔ λόγου τ καταρχλὶ ποιύμθυοι.

Μενέδημος δὲ ὁ Ερετριεὺς φιλόσοφος εἶπε· ναὶ, βασιλεῦ. εὖ φρονοίῳ δ τ ὅλων διοικυμένων, ὁ ὑπειληφότων ὀρθῶς τότο, ὅτι θεοκτιςόν ὄντι ἄνθρωπος, ἀκολυθεῖ, πᾶσαν δυναςείαν ὁ λόγυ καλλονίῳ ἀπὸ θεῦ καταρχεθαι. Τῦ δὲ βασιλέως ὑπινεύσαντος τὰ περὶ τότων, ἤλιξεν· ἐβάπισαν δὲ πρὸς εὐφροσυνίῳ. ὑπιλαβόσης δὲ τ ἑαυτέρας, τὸ συμπόσιον ἐλύθη.

¶ Τῇ δὲ μετ ταῦτα, πάλιν κτ' τὸ αὐτὸ διάταξιν τοῦ τῆς ἀναπλώσεως καὶ συμποσίας ἐπετελεῖτο. καθ'

animi ſententia expediatur. Sed tibi, ô Rex, à Deo præclare omnia perficiuntur, qui recta & ſalutaria habes propoſita. Acclamantibus omnibus ad hæc, & applauſu ſuam approbationem declarantibus, Rex ad philoſophos, qui non pauci aderant, dixit: Ego arbitror iſtos homines excellere virtute, & præ aliis eſſe intelligentes, qui ex tempore ad hujuſmodi quæſtiones ita apte reſpondent, omnes à Deo ſermonis ſui initium capientes.

Tum Menedemus philoſophus Eretrienſis: Recte ſane, inquit, Rex. Nam cum à Deo omnia gubernentur, & recte hoc ſtatuamus, hominem eſſe Dei creaturam: conſentaneum eſt, ut ii omnes ſui ſermonis vim & elegantiam à Deo præcipue petant. Hæc cum Rex innuiſſet, ipſe deſiit de his verba facere: ac deinde converſi ſunt ad hilaritatem convivii, quod ad veſperam demum eſt finitum.

¶ Poſtridie rurſum eodem modo & ordine & convivium erat apparatũ, & ſinguli diſcumbebant:

καθὸ δὲ ὑπόμιζεν ὁ βασιλεὺς εὔκαιρον εἶ) πρὸς τὸ πιθάνεσθαί τι τῶν ἀνδρῶν, ἐπηρώτα τὸν ἑξῆς τῶν ἀποκεκριμένων τῇ πρωτέρᾳ ἡμέρᾳ. πρὸς τὸν ἑνδέκατον δὲ ἤρξατο τὴν κοινολογίαν ποιεῖσθαι· (δέκα γὰρ ἦσαν ἠρωτημένοι τῇ πρωτέρᾳ) σιγῆς δὲ γενομένης, ἐπυνθάνετο· ια'. ΠΩΣ ἂν πλούσιος ᾖ μένοι; βραχὺ δὲ ἐπισχὼν ὁ τὴν ἐρώτησιν ἀποδεχόμενος, εἶπεν· εἰ μηδὲν ἀνάξιον τῆς ἀρχῆς, μηδ' ἀσελγὲς πράσσοι· μηδὲ δαπάνῃ εἰς τὸ κενὰ, καὶ μάταια σπουδαῖ· τοὺς ὑποτεταγμένους εὐεργεσίᾳ πρὸς εὔνοιαν ἄγοι τὴν ἑαυτοῦ· καὶ γὰρ ὁ Θεὸς πᾶσιν αἴτιος ἀγαθῶν ὄντων· ᾧ καλὸν ἀκολουθεῖν ἀναγκαῖον.

Ἐπαινέσας δὲ ὁ βασιλεὺς τοῦτον, ἕτερον ἐπερώτα· ιβ'. ΠΩΣ ἂν τὴν ἀλήθειαν διατηροῖ; ὁ δὲ τοῦτο ἀποκρίνασθαι γινώσκων, ὅτι μεγάλην αἰσχύνην ἐπιφέρει τὸ ψεῦδος πᾶσιν ἀνθρώποις, πολλῷ μᾶλλον τοῖς βασιλεῦσιν· ἐξουσίαν γὰρ ἔχοντες, ὃ βούλονται πράσσειν· τίνος ἕνεκεν ἂν ψεύσαιντο; προσλαμβάνειν δὲ δεῖ τοῦτό σε, βασιλεῦ· διότι φιλαλήθης ὁ θεός ἐστιν.

Απο-

ibi Rex, cum visum esset commodum interrogare aliquid ex illis viris, qui sequebantur eos qui pridie respondérant ad interrogata, cœpit cum undecimo colloqui, quia decem die priori erant interrogati. Ac silentio facto, quærebat: 11. QUA ratione dives permanere posset? Tum, qui interrogatus erat, paululum moratus, dixit: Si nihil præter regni dignitatem & per luxum egeris, sique sumptus nullos in inania & inutilia impenderis: tuos vero subditos studueris beneficiis tuis in tui amorem allicere. Nam Deus est summe beneficus, & omnium bonorum causa: quem imitari oportet.

Collaudato hoc, Rex alterum interrogabat: 12. QUOMODO veritatem diligere & colere posset? Ille respondit: Si primum statueris, magnum dedecus esse omnibus hominibus, mentiri: multo vero magis, regibus: qui cum habeant potestatem agendi quæ velint, cur mentiantur? Deinde si hoc etiam consideraveris: Deum esse veritatis amatorem.

Hoc

Ἀποδεξάμενος δὲ εὖ μάλα καὶ τοῦτον, ἐπιβλέψας εἰς ἕτερον, εἶπεν· ιγ'. ΤΙ ὄφελος σοφίας διδαχῆς; ὁ δὲ ἕτερος ἀπεφήνατο· καθὼς οὐ βούλῃ σεαυτῷ τὰ κακὰ πρᾶξαι, μέτοχος δὲ τῶν ἀγαθῶν ὑπάρχειν ἁπάντων, εἰ φαύλοις τοῦτο ποιεῖς τοὺς ὑποτεταγμένους, καὶ τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων ὑπεικέστερον νουθετοῖς· καὶ γὰρ ὁ θεὸς τοὺς ἀνθρώπους ἅπαντας ὑπεικείᾳ ἄγει.

Ἐπαινέσας αὐτὸν, τῷ μετ' αὐτὸν εἶπε· ιδ'. ΠΩΣ ἂν φιλάνθρωπος εἴη; κἀκεῖνος ἔφη· θεωρῶν, ὡς οἶμαι πολλῷ χρόνῳ, καὶ κακοπαθείας μελίσας, αὔξει τε ἡ γενᾶται ὅ τε ἀνθρώπων γένος· ὅθεν ἥ τε εὐκόπως δεῖ κολάζειν, ἥ τε αὐτίαν προβάλλειν· γινώσκων, ὅτι τὸ τῶν ἀνθρώπων ζῆν, οὐ ὀδυνῶν τε καὶ πημονῶν κατέσχηκεν· ὑπνοῶν οἷόν ἐστι, ποιεῖ ἔλεον τραπῆναι· καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἐλεήμων ἐστίν.

Ἀποδεξάμενος δὲ τοῦτον, ἐπυνθάνετο ὅ κατέξης· ιε'. ΤΙΣ ἀναγ-

Hoc etiã valde approbato, conversis oculis in sequentem, dixit ad eum: 13. QUÆ esset doctrina, & qui fructus sapientiæ? Ille respondit: Quemadmodum tu mala quidem recusas habere, bonis vero omnibus abundare cupis, sapienter egeris, si similiter affectum te erga subditos & delinquentes exhibueris, honestos vero & probos viros humanius & animo æquiori monueris. Nam Deus etiam in sua administratione omnes homines æquitate prosequitur.

Collaudato hoc, ad sequentem dixit: 14. QUA ratione posset esse humanus? Ille respondit: Si consideraveris, quam longo tempore, & in quantis miseriis genus humanũ nascatur & crescat: quodq; ideo nec facile punire oportet, neq; accusare alios, ex hac cogitatione, quia vita humana per se obnoxia sit doloribus & infortuniis. Ex horum enim diligenti consideratione pronus eris ad misericordiam: & eo magis, si Deum etiam cogitabis esse misericordem.

Approbato & hoc, proximum interrogavit: 15. QUI mores

ἀναγκαιότατόν τε πρός βασιλείας; τὸ σώζειν, εἶπεν, αὐτὸν ἀδωροδόκητον· καὶ νήφειν ὅ πλεῖον μέρος τοῦ βίου· καὶ δικαιοσύνῃ προσπᾶν, καὶ τοὺς τοιούτους φιλοποιεῖσθαι· καὶ γὰρ ὁ θεὸς φιλοδίκαιός ἐστιν.

Ἐπισημάνας καὶ τοῦτον, πρὸς ὃν ἕτερον εἶπεν· ιϛ'. ΤΙ τὸ εὐσεβείας ἐστὶ κατάσημα; ἐχεῖνος δὲ ἔφη· ὃ μαλαμβάνειν, ὅτι πάντα μὲ παντὸς ὁ θεὸς ἐνεργεῖ καὶ γινώσκει· καὶ ἔθεν ἂν λάθοι ἄδικον ποιήσας ἢ κακὸν ἐργαζόμενος ἄνθρωπος· ὡς γὰρ θεὸς εὐεργετεῖ πᾶν ὅλον κόσμον· οὕτως καὶ σὺ μιμούμενος, ἀφρόσκοπος ἂν εἴης.

Ἐπιφωνήσας δὲ τούτῳ, πρὸς τὸν ἕτερον εἶπεν· ιζ'. ΤΙΣ ὅρος τοῦ βασιλεύειν ἐστίν; ὁ δὲ ἔφη· ὃ καλῶς ἄρχειν ἑαυτοῦ· καὶ μὴ τῷ πλούτῳ καὶ τῇ δόξῃ φαινόμενον ὑπερήφανον καὶ ἀσχημόν τι ἐπιθυμήσαι, εἰ καλῶς λογίζοιο. πάντα γάρ σοι πάρεστιν, ὡς οὐδέν. ὁ θεὸς δὲ ἀπροσδεὴς

in regia adminiſtratione eſſent in primis neceſſarii? Ille dixit: Ut quis ſe ſervet immunem ab omnium munerum corruptione: ut ſit ſobrius majori vitæ tempore: ut juſtitiam omnibus rebus præferat, & ejus amatores amplectatur ſingulari benevolentia: quia & Deus amat juſtos.

Hoc etiam ſuis laudibus ornato, ad alterum dixit: 16. IN quo conſiſteret pietas? Ille: In eo, inquit, ut perſuaſum habeas, Deum omnia in omnibus agere & ſcire, neque ipſum latere quicquã quod homo vel bene vel male agat. Proinde ſi, quemadmodum Deus totum mundum ſua benignitate fovet, & tu ſimiliter feceris, nunquam impinges & delinques.

Hoc etiam cum acclamatione approbato, dixit ad ſequentem: 17. QUIS eſſet finis, & quod officium regnandi? Ille dixit: Recte ſeipſum regere: & quidem ita nihil ex confidentia opum & gloriæ concupiſces, quod ſit elatum & indecens, ſi ſortem tuam diligenter perpenderis. Nam omnia tua ita tibi adſunt tanquam nihil: & Deus

vacat

ἀπροσδεὴς ὄσι, ἢ ἐπιεικὴς. ἢ σὺ, κελεύσαν ἄνθρωπος, σπεύδει, ἢ μὴ πολλῶν ὀρέγου, ἢ δι' ἐλαττόνων πρὸς ὃ βασιλεύειν.

Κατεπαινέσας δὲ αὐτὸν, ἐπηρώτα τὸ ἕτερον· ιη'. ΠΩΣ ἂν τὰ κάλλιστα διαλογίζοιτο; ἀπεκρίθη δ' ἐκεῖνος· εἰ τὸ δίκαιον ὅπη παντὸς προβάλλοι συνεχῶς· ἢ νομίζοι, τὴν ἀδικίαν, ἣν ζημίαν ἔσεσθαι. ἢ γὰρ ὁ θεὸς διὰ παντὸς τοῖς δικαίοις ἀγαθὰ προσημαίνει μέγιστα.

Τοῦτον δὲ ἐπαινέσας, εἶπεν πρὸς τὸν ἑξῆς· ιθ'. ΠΩΣ ἂν σὺ τοῖς ὕπνοις ἀταράχως εἴη; ὁ δὲ ἔφη· δυσαπολόγητον ἐρώτημας πρᾶγμα. συναναφέρειν γὰρ ἀναγκαῖον ἐν τούτοις, τοῖς περὶ ὕπνον, ἑαυτούς. ἀλλὰ προσεχόμενα ἀλογίστως κατὰ τήνδε ἀγωγήν. πάσχομεν γὰρ κατὰ τύχην ἐν τοῖς ὑποπίπτουσιν, ὡς θεωρουμένοις· ἀλογιστοῦμεν δὲ, κελεύσαν ὑπολαμβανόμενοι, καὶ ὅπη πέλαγος, καὶ ἐν πλοίοις, ἢ πωλεῖν, ἢ πέτεσθαι φερομένους, ἢ ἁλίσκειν εἰς ἑτέρους τόπους, ἢ ζῆν ἄλλα ἕτερα.

ἢ

vacat omni cupiditate plurium, & eſt æquus. Quod etiam tu, ut homo, conſideres: neque multas juriſdictiones ad tuum regnum pertrahere cupias.

Laudato eo, proximum interrogabat: 18. QUOMODO poſſet habere optimas cogitationes, deliberationeſque? Reſpondit ille: Si ſemper propoſueris tibi juſta, & ſtatues injuſtitiam eſſe vitæ privationem & perniciem: juſtis vero Deum ſemper maxima largiri bona.

Hoc approbato, ad ſequentem dixit: 19. QUOMODO in ſomno quietus eſſe poſſit? Ille dixit: Quæris rem explicatu difficilem. Nam in illis quæ in ſomno dormientibus eveniunt, non regimus nos ipſi, ſed ducimur ſenſu irrationali circum illa. Quæ enim utcunque inciderunt, illis afficimur tanquam iis quæ cernamus: idque fit ſine ratione, quatenus putamus nos vel in mare ferri, vel navibus vehi, aut vendere aliquid, aut volare ſublatos, aut peregrinari, idque genus alia facere, quæ poſtea experimur non extitiſſe.

ἢ ὁ ζῶντα ὑπολαμβάνων, μὴ καθεσταναι. πλεῖον ὅσον ἐμοιγ' ἐφικτὸν, οὕτω διείληφα· χρὴ πάντα πρόπον σε, βασιλεῦ, καὶ τὰ λεγόμενα, καὶ τὰ πραττόμενα, πρὸς εὐσέβειαν ἐπανάγειν· ὅπως ἑαυτοῦ σωτὴρ εἶς, ὅτι τὸ κατ' ἀρετὴν σωτηρῶν, οὔτε χαλεπῶς φαμὴν παρὰ λόγον· οὐδὲ ἐξουσίᾳ χρώμενος, τὸ δίκαιον αἱρεῖς. ὅτι πλεῖον δ', ἐν οἷς ἕκαστος πράγμασιν ἐγρηγορὼς τῷ διανοεῖται, καὶ καθ' ὕπνον ἐν τοῖς αὐτοῖς ἡ διάνοια τῷ ἀναστροφὴν ἔχει. ὡς δὲ πάντα διαλογισμὸν καὶ πρᾶξιν ὅτι τὰ κάλλιστα βεπομένου κατευθύνει καὶ ἐγρηγορὼς, καὶ ἐν ὕπνῳ. διὸ καὶ σοί σε διὰ παντὸς ὄντα εὐσταθῆ.

Καταφρήσας δὲ καὶ τοῦτον, εἶπεν πρὸς Φ ἕτερον· ἐπεὶ σὺ δεκάτῳ τῷ ἀποκεῖσιν ἔχεις, ὡς ἂν ἀποφήνῃ, ὅτι τὸ δεῖπνον τραπησόμεθα. ἠρώτα δέ· κ'. ΠΩΣ ἂν μηδὲν ἀνάξιον ἑαυτῶν πράσσοιμεν; Ὁ δὲ εἶπεν· ὅπόλεπε διὰ παντὸς εἰς τὸ σεαυτοῦ δόξαν καὶ

Licet autem hæc ſit difficultas in hoc negotio, tamen quantum ego poſſum aſſequi intelligentia mea, ita puto tibi faciendum eſſe Rex, ut omnia quæ & agenda & dicenda ſunt tibi, illa referas ad pietatem. Nam ut ipſe expertum habes, dum meditaris & agis ea quæ ſunt virtutis, interim neque gratificaris alicui præter rationem, neque potentia confiſus jus tollis. Fere autem, quibus in negotiis quis vigilans multum verſatur, in illis etiam in ſomno animus ejus occupatur. Hinc ergo, qui vigilans omnem cogitationem & actionem ſuam ad honeſtiſſima & optima habet deſtinatam, ille etiam in ſomno inde rectas habet commotiones: ſicut & tu Rex perpetua es animi æquabilitate præditus.

Hoc etiam cum applauſu audito, ad ſequentem dixit: Quoniam tibi decimo loco eſt reſpondendum, ubi pronuntiaris ſententiam tuam, convertemur ad cœnationem. Ex te autem cupio cognoſcere: 20. QUOMODO nihil egerimus indignum nobis? Ille inquit: Inſpice aſſidue in tuam gloriam, &

καὶ ὑποληψιν, ἵνα τούτοις ἀκόλουθα καὶ λέγοις ἢ διανοῇ· γινώσκουσιν, ὅτι πάντες ὧν ἄρχεις, δεῖ σου ἢ διανοεῖσθαι, καὶ λαλοῦσιν. οὐ γὰρ ἐλάττονά σε δεῖ τῶν ὑποκειτῶν φαίνεσθαι. ὃ γὰρ πρόσωπον οὐδὲ αὐτὸ ὄφελ ὑποκείνεσθαι. τοῦτο συνθεωροῦντες, ἀκόλουθα πάντα πράσσουσιν· σὺ δὲ οὐχ ὑποκεισιν ἔχῃς, ἀλλὰ ἀληθῶς βασιλεύεις, θεοῦ δόντος σοι καταξίως τῶν τρόπων τὴν ἡγεμονίαν.

Τοῦ δὲ βασιλέως εὖ μάλα συγχρωτήσαντος, μὴ φιλοφρονεῖσθαι ὅτι πλείονα χρόνον τοὺς ἀνθρώπους καθυπνοῦν παρεκάλεν. ἢ τὰ μὲν πρὸς τούτους ὡς ἔληξεν, ὅτι τῆς ἑξῆς ἐτοίμασαν τὸ συμπόσιον διάταξιν.

¶ Τῇ δὲ ἐχομένῃ, τῆς αὐτῆς διατάξεως γενηθείσης, ὅτε ἢ κλισιὰν ὑπέλαβεν ὁ βασιλεὺς ἔν πυνθάνεσθαί τι τῶν ἀνθρώπων· ἠρώτα τὸ πρῶτον τῶν ἀπολιπόντων τοὺς τῆς ἑξῆς ἐρώτησιν, ΤΙΣ ὄφελ ἀρχὴ κρατίστη; ἐκεῖνος δὲ ἔφη· τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ, ἢ μὴ συγκαταφέρεσθαι ταῖς ὁρμαῖς. πᾶσι γὰρ ἀνθρώποις φυσι-

& excellentiam dignitatis tuæ, ut ita conſentanea illis & loqui & cogitare ſtudeas, ex hac animi ſententia: Quia omnes quibus tu imperas, de te cogitent & loquantur. Nam nihil in te debet eſſe ſimulatum: ſiquidem perſonam illam quam ſuſtines, neque fingere neque ſimulare potes. Hoc alii in te cernentes omnes, ſimiliter ſtudebunt agere. Verum tu præſtas regem verum, ex gratia Dei, qui pro tuorum morum præſtantia tibi imperium dignum largitus eſt.

Hæc omnia cum Rex valde approbaſſet, tandem benigne dimiſit eos ad cubitum. Quo facto, & finita hac convivatione, apparabantur quæ in ſequentis diei convivium inſtruendum pertinerent.

¶ Sequenti ergo die, cum idem diſcumbentium ordo eſſet, Rex ubi putavit adeſſe tempus quærendi aliquid ex cæteris illis, rogavit: 21. QUOD imperium eſſet optimum? Reſpondit: Sibi ipſi imperare, nec rapi ab affectibus ſuis. Nam hoc quidem eſt omnium

φυσικὸν ἔχῃ, τὸ φρός τι τὴν ἀφίνοιαν ῥέπειν. τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς ὀπὶ τὰ βωτὰ, καὶ ποτὰ, καὶ τὰς ἡδονὰς, εἰκός ὄϛι κεκλίαται· τοῖς δὲ βασιλεῦσιν, ὀπὶ χώρας κατάκτησιν, καὶ τὸ τῆς δόξης μέγεθ. πλὴν ἐν πᾶσι μετριότης καλόν. ἃ δὲ ὁ θεὸς δίδωσι, ταῦτα λαμβάνων σύνεχε· τῶν δὲ ἀνεφίκτων μὴ ὀπιθύμει.

Τοῖς δὲ ῥηθεῖσιν ἀρεσθεὶς, πρὸς Ⓜ ἐχόμενον εἶπεν· κβ'. ΠΩΣ ἂν ὀκτὸς εἴη φθόνε; ἀφαλιπὼν δὲ ὀκεῖνο, ἔφη· πρῶτον εἰ νοήσαιο, ὅτι ὁ θεὸς πᾶσι μεμέϛρηκε δόξαν τε καὶ πλύτε μέγεθ τοῖς βασιλεῦσι· ἐν ὀδενὶ δὲ ἐφ' ἑαυτοῦ ὄϛι βασιλεύς· πάντες γὰρ θέλυσι μεταχεῖν ταύτης τῆς δόξης, ἀλλ' ὀ δυνάμενος· θεοῦ γάρ ὄϛι δόμα.

Ἐπαινέσας δὲ Ⓜ ἄνδρα ἀφ' πλειόνων, ἠρώτα Ⓜ ἕτερον· κγ'. ΠΩΣ ἂν καταφρονοίη τῶν ἐχθρῶν; ὁ δὲ εἶπεν· ἀσκικὼς πρὸς πάντας ἀνθρώπους εὐνοίαν,

nium commune, ut ſint animis proni ad aliquid proſequendum. Et hinc vulgus fere putat ſe debere inclinari ad commeſſationes, potationes, & alias hujus generis voluptates: Reges vero exiſtimant, ſibi pro ſuæ potentiæ & dignitatis amplitudine convenire regionum dominationem: ſed modus in omnibus rebus rectus eſt, & probatur. Tu ergo Rex, conſerves & tuearis illa quæ Deus tibi largitus eſt: quæ vero ad te non jure pertinent, ea ne concupiſcas.

His delectatus, ad ſequentem dixit: 22. QUOMODO poſſet eſſe liber à vitio invidiæ, ita ut ipſe nemini invideret? Ille interjecta brevi mora, dixit: Hoc præcipue modo, ſi ita tecũ cogitaveris, Deũ eſſe qui diſtribuat & largiatur regibus potentiã & opum affluentiã, nec eſſe quenquã regem ex ſeſe. Id quod inde patet, quia omnes cupiunt conſequi hanc dignitatẽ: ſed non poſſunt, cum ſit Dei donum.

Hoc multis collaudato, ad ſequentẽ dixit: 23. QUOMODO ſpreverit hoſtes? Ille dixit: Si ſtudueris omnes homines benevolentia proſequi,

καὶ καταργασάμενος φιλίας, λόγον οὐθενὸς ἂν ἔχοις. τὸ δὲ κεχαριτῶσθαι πρὸς πάντας ἀνθρώπους, καὶ καλὸν δῶρον εἰληφέναι παρὰ θεοῦ, τοῦτ' ἔστι κράτιστον.

Συναινέσας δὲ τούτοις, καὶ ἑξῆς ἐκέλευσεν ἀποκρίνασθαι, πρὸς αὐτὸν εἰπὰς· κρί. ΠΩΣ ἂν δοξαζόμενος ἀξιόμισος; εἶπεν· λέ· τῇ προθυμίᾳ, καὶ τοῖς χάρισι πρὸς τοὺς ἄλλους μεταδοτικὸς ὢν, καὶ μεγαλομερὴς, οὐδέποτ' ἂν ἀπολίποι δόξης· ἵνα δὲ τὰ προηρημένα σοι ἀξιόμισος, καὶ θεὸν ὑπερκαλοῦ ἀεὶ παντός.

Εὐφημήσας δὲ τοῦτον, ἕτερον ἠρώτα· κέ. ΠΡΟΣ τίνα δεῖ φιλόπιμον εἶ); ἐκεῖνος δὲ ἔφη· πρὸς τοὺς φιλικῶς ἔχοντας ἡμῖν, οἴονται πάντες ὅτι πρὸς τούτους δεῖ. ἐγὼ δὲ ὑπολαμβάνω, πρὸς τὰς ἀνταποδοξοῦντας φιλοτιμίαν δεῖ χαριτικῶ ἔχειν, ἵνα τούτῳ τῷ τρόπῳ μεταλάβωμεν αὐτὰς ὅπῃ ὃ καθῆκον ἢ συμφέρον ἑαυτοῖς. δεῖ

prosequi, & ita tibi paraveris amicitias illorum, non te turbabit hostis ullus: sed ita promeritum & in gratia esse apud omnes homines, est præclarum donum Dei, quo ab illo præstantius non licet consequi aliud.

His approbatis, sequentem respondere ad hanc quæstionem jussit: 24. QUOMODO posset esse in perpetua gloria & fama apud homines? Ille dixit: Si fueris munificus, & propensus ad alios promptitudine animi & beneficiis demerendos, nunquam te deficiet gloria. Sed ut ista jã dicta tibi perpetuo adsint, Deus semper invocandus erit.

Hoc cũ approbatione excepto, proximum interrogabat: 25. APUD quos conveniret glorioſe & honorifice se gerere? Ille dixit: Alii omnes putant hoc faciendum esse apud illos, qui amice erga nos sunt affecti: ego autem existimo hanc honorificã venditationẽ cum gratia civilis moderationis usurpandam coram illis, qui in contrariis gloriam & laudem quærunt, ut hoc modo illos etiam traducamus ad id quod conveniat, & prosit illis.

δεῖ δὲ τ̓ θεὸν λιτανεύειν, ἵνα ζῶντα ὁπτελῆται· ζᾷ γὰρ ἁπάντων ἀμφοίας κρατεῖ.

Συνομολογήσας δὲ τούτοις, τ̓ ἔκβον ἐκέλευσεν ἀποφήνασθαι πυνθανόμενος, κτ'. ΤΙΣΙ δεῖ χαείζεσθαι; ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη· γονεῦσι ἀμφαντός. ἡ γὰρ ὁ θεὸς πεποίηται ἐπολὴν μείζην ἢ τὴν γονέων τιμῆς. ἐπομνύων δὲ τὸν τ̓ φίλων ἐγκείνει ἀμφίεσιν, ἀσπασόμενος ἴσον τῇ ψυχῇ τ̓ φίλον. σὺ δὲ καλῶς ποιεῖς, ἅπανζας ἀνθρώπους εἰς φιλίαν ἀγὸς ἑαυτὸν καθιζῶν.

Παρακαλέσας δὲ ἡ τοῦτον, ἐπυνθάνετο ἡ τὸ μετέπειζα· κζ'. ΤΙ καλλονῆς ἄξιόν ἐστι; Ο δὲ εἶπεν· εὐσέβεια. ἡ γὰρ αὕτη καλλονή τις ἐστὶ ἀσφτεύουσα. ὃ δὲ δυνατόν αὐτῆς ἐστιν ἀγάπη· αὕτη γὰρ θεοδόσιός ἐστιν· ἣν ἡ συγκέκτησαι, πάντα ἀγιέπων εἰ αὐτῇ ταγαθά.

Λίαν δὲ φιλοφρόνως ὑπακροτήσας, εἶπε πρὸς τὸν ἕτερον· κη'. ΠΩΣ ἂν πλάσας, πάλιν τῆς αὐτῆς κρατήσαι δόξης; Ο δὲ ἔφη· σὲ μὲν οὐ δυνατὸν πλᾶσαι, πᾶσι

Sed Deus erit orandus, ut hæc ille perficiat, qui omnium animos gubernat & moderatur.

Suffragatus huic, ſextum pronunciare juſſit ſententiam ſuam ad hanc quæſtionem: 26. QUIBUS eſſet gratificandum? Ille dixit: Parentibus perpetuo, & in primis, quoniam Deus maximum dedit præceptum de honorandis parentibus: ſecundo loco amicis, quod idem vult cum dicit, Amicum ex æquo animæ tuæ. Sed tu Rex præclare facis, qui omnes homines in tuâ amicitiâ pertrahere ſtudes.

Hoc etiam approbato, ſciſcitabatur ex ſequenti: 27. QUID eſſet dignum cultu decente, & exornatione? Ille inquit: Pietas. Hæc enim & ipſa eſt excellens quædam pulchritudo, quæ vim ſuam ſitam habet in charitate, dono Dei: quam tu etiam poſſides, & in ea omnia bona complecteris.

Ad hæc amico admodum applauſu edito, ad ſequentem dixit: 28. QUOMODO offenſione aliqua imminutâ gloriam recuperare poſſet? Ille inquit: Tu quidem non potes labi & offendere quenquam, qui

πᾶσι δ χάριτας, ἔσπαρκας, αἳ βλαστάνουσιν εὔνοιαν· ἡ τὰ μέγιστα τῶν ὅπλων κατοχύσασα, φρυλαμβάνει τὴν μεγίστην ἀσφάλειαν. εἰ δέ τινες πλήσουσιν, ἐφ' οἷς πλήσουσιν, οὐκ ἔστι χρὴ ζῶντα πράσσειν· ἀλλὰ φιλίαν κατακτησαμένους, δικαιοπραγεῖν. θεὸν δὲ δώσειν, ἀγαθῶν ἐργάταις τοῖς), ᾧ μὴ τὰ ἐναντία.

Σωφρεθεὶς τούτοις, πρὸς τὸ ἕτερον εἶπεν· κθ'. ΠΩΣ ἂν ἐκτὸς γένοιτο λύπης; Ο δὲ ἔφησεν· εἰ μηδένα βλάπτοι, πάντας δὲ ὠφελοῖ, τῇ δικαιοσύνῃ κατακολουθῶν· τοὺς γὰρ ἀπ' αὐτῆς καρποὺς, ἀλυπίαν κατασκευάζειν. ἱκετεύειν δὲ τὸν θεὸν, ἵνα μὴ τὰ ἐκτὸς τὴν προαίρεσιν ἡμῶν ἀνακύπτοντα βλάπτῃ· λέγω δὴ, οἷον θάνατοί τε καὶ νόσοι, καὶ λύπαι, καὶ τὰ τοιαῦτα. σοὶ δὲ εὐσεβεῖ καθεζομένῳ, τούτων οὐδὲν ἂν προσελθοι.

Καλῶς δὲ καὶ τοῦτον ἐπαινέσας, τὸν δέκατον ἠρώτα· λ'. ΤΙ μέγιστόν ἐστι δόξης; ὁ δὲ εἶπεν· τὸ τιμᾶν

τ

qui in omnes beneficia confers, unde germinat benevolentia: quæ cum ſit ſuperior maximis armis, præſtat maximum munimentum & præſidium. Sed ſi qui ſolent delabi in offenſas, illi ea quibus offendunt alios, non amplius faciant: ſed reconciliatis animis offenſorum, juſta agant. Verum hoc eſt donum Dei, bonis & non malis actionibus deditum eſſe.

His oblectatus, ad ſequentem dixit: 29. QUOMODO quis vacuus eſſe poſſit à triſtitia? Ille reſpondit: Si neminem læſerit, ſed omnes ex amore & ſtudio colendæ juſtitiæ juverit. Hujus enim fructus pariunt ſecuritatem, & tranquillitatem animi. Interim tamen Deus erit orandus, ne quæ præter animi noſtri voluntatem & ſententiam incidere ſolent, ut obitus, morbi, mœſtitia, & ſimilia, illa etiam eum turbent. Sed tibi, pietatis cultori, nihil horum accidere poteſt.

Recte autem & hoc approbato, decimum interrogabat: 30. QUID eſſet in primis glorioſum, & homine dignum? Ille dixit: colore &

τ θεόν· τοῦτο δέ ἐστιν, ὁ δώρεις, ὁδὲ θυσίαις, ἀλλὰ ψυχῆς καθαρότητι, ἡ ἀμελήψεως ὁσίας, καθὼς ὑπὸ θεοῦ πάντα κατασκευάζεται ἡ διοικεῖται κτ' τὸ αὐτοῦ βούλησιν· ὧν ἡ σὺ ἀπατελεῖς ἔχων γνώμην, ἢ πάρεστι σημειοῦσθαι πᾶσι ἐκ τοῦ ὑπὸ σοῦ συντετελεσμένων ἡ συντελουμένων. μετὰ μείζονος δὲ φωνῆς ὁ βασιλεὺς πάντας αὐτὸς ἠσπάζετο, ἡ προεκάλει, συνεπιφωνούντων τῶν πρόντων, μάλιστα δὲ τῶν φιλοσόφων. ἡ γὰ τοῖς ἀγωγαῖς ἡ τῷ λόγῳ πολὺ προέχοντες αὐτοῦ, ὡς ἂν ἀπὸ θεοῦ τ' καταρχὼ ποιούμενοι. μετὰ δὲ ταῦτα, ὁ βασιλεὺς εἰς ὃ φιλοφρονεῖσθαι ἦλθε, ἀπὸ τῶν προπόσεων.

¶ Τῇ δὴ ὑπούσῃ, κτ' τὰ αὐτὰ τῆς ἀπατάξεως τοῦ συμποσίου γενομένης, καθὼς εὔκαιρον ἐγένετο τῷ βασιλεῖ, τοὺς ἑξῆς ἠρώτα τῶν προαποκεκριμένων, εἶπε δὲ τῷ πρώτῳ· λαί. ΤΟ φρονεῖν εἰ διδακτόν ἐστι; ὁ δὲ εἶπεν· ψυχῆς ἐστὶ κατασκευὴ, ἀπὸ θείας δυνάμεως ὑπολαμβάνεσθαι πᾶν τὸ καλόν, ἀποτρέπεσθαι δὲ τἀναντία.

Σωσομολο-

venerari Deum, non muneribus & ſacris, ſed animi puritate: & hoc ſancto ſtudio cogitandi & conſiderandi, ut omnia ab ipſo creentur, & gubernentur, ſecundum voluntatem ſuam. Ad quem quidem tu es animo & ſententia tua perpetuo conformatus: ſicut hoc licet facile omnes cognoſcere ex illis quæ egiſti, & agis. Tum Rex majore acclamatione comprobationis ſuæ ipſos omnes proſequebatur: comprobantibus ipſos etiam aliis qui aderant, & præcipue philoſophis, quibus illi longe præſtantiores erant & ſtudiis vitæ & orationis uſu, ut qui à Deo omnium caperent initia. Hinc Rex ad hilaritatem convivii rediit.

¶ Poſtero die, convivio inſtructo ad eundem modum, cum Regi eſſet viſum opportunum, incipiebat interrogare illos qui ſequebantur eos qui jam reſponderant, ac ad primum dicebat: 31. NUM prudentia ſtudiis & doctrina parari poſſet? Ille dixit: Eſt hic habitus animi, qui à divina virtute dirigitur ad proſequenda omnia honeſta, & contraria averſanda.

Suffra-

Συνομολογήσας δὲ, τὴν ἐχόμενον ἠρώτα· λβ'. ΤΙ πρὸς ὑγείαν μάλιστα σπουδάσῃ; ἐκεῖνος δ' ἔφη· σωφροσύνη· ταύτης δ' οὐκ ἔστι τυχεῖν, ἐὰν μὴ θεὸς κατασκευάσῃ τὴν διάνοιαν εἰς τοῦτο.

Παρακαλέσας δὲ τοῦτον, πρὸς τὸν ἕτερον ἔφη· λγ'. ΠΩΣ ἂν γονεῦσι τὰς ἀξίας ἀποδοίη χάριτας; ὁ δὲ εἶπεν· μηδὲν αὐτοὺς λυπῆσαι· τοῦτο δ' οὐκ ἔστιν, εἰ μὴ θεὸς τῆς ἀφροσύνης ἡγεμὼν γένοιτο πρὸς τὰ κάλλιστα.

Προσεπινεύσας δὲ τούτῳ, τὴν ἑξῆς ἠρώτα, λδ'. ΠΩΣ ἂν φιλήκοος εἴη; ἐκεῖνος δὲ εἶπε· μανθάνων, ὅπως πάντα συμφέρῃ γινώσκῃ, ὅπως ἂν πρὸς τὰ συμβαίνοντα ἐκλογίζηται τῶν ἠκουσμένων, ἀνθυποτιθεὶς πρὸς τὰ τῶν καιρῶν ἀναπεφάσηται, σὺν χειραγωγίᾳ θεοῦ. τοῦτο δ' ἐστὶν, αἱ τῶν πράξεων τελεώσεις ὑπ' αὐτοῦ.

Τοῦτον δ' ἐπαινέσας, πρὸς τὸν ἕτερον εἶπεν· λε'. ΠΩΣ ἂν μηδὲν

Suffragatus huic, ſequentem interrogabat: 32. QUID in primis faceret ad valetudinem tuendam? Ille reſpondit: Temperantia. Sed hanc non licet aſſequi, niſi Deus ad eam mentem præparet, & conformet.

Hoc approbato, ad alium dixit: 33. QUOMODO parentibus dignas quis poſſet referre gratias? Ille dixit: Nulla prorſus triſtitia & moleſtia ipſos afficiendo. Sed hoc non conceditur, niſi Deus mentis dux & gubernator ex titerit in conſiliis & actionibus dirigendis ad optima quæque.

Suffragatus & huic, ad ſequentem dixit: 34. QUOMODO quis fieri poſſet cupidus audiendi? Si, inquit ille, exiſtimaverit utile eſſe omnia cognoſcere, ad hoc, ut ex auditis aliquid ſeligat, quod cum tempus poſtulet, depromat, & in agendo ſequatur: ſub gubernatione tamen & quaſi manuductione Dei, quia ab ipſo actiones ad ſuos eventus perducuntur.

Hoc comprobato, ad ſequentem dixit: 35. QUOMODO quis nihil

μηδὲν παράνομον πεφάνοι; πρὸς τοῦτο ἔφησε· γινώσκων, ὅτι τὰς ἐπινοίας ὁ θεὸς δέδωκε τοῖς νομοθετήσασι, πρὸς τὸ σώζεσθαι τοὺς βίους τοὺς ἀνθρώπων, ἀκόλουθον ἂν εἴη αὐτοῖς.

Ἀποδεξάμενος δὲ αὐτὸν, πρὸς ἕτερον εἶπεν· λς'. ΤΙΣ ὠφέλεια συγγενείας ἐστίν; ὁ δὲ ἀπεφήνατο· ἐὰν τοῖς συμβαίνωσι νομίζωμεν, ἀτυχοῦσι μὲν ἐλαττοῦσθαι καὶ κακοπαθεῖν, ὡς αὐτῶν φάνεται ὄντες συγγενεῖς, ὅσον ἰσχύον ἐστί· (τελειωμένων δὲ τούτων, καὶ δόξα καὶ περιουσία πολλὴ τοῖς τοιούτοις ὑπάρξει· ὅτι γὰρ συγγενεῖς εὐνόως γινόμενον, ὡς ἐξ ἑαυτοῦ ἀλλήλοις πρὸς ἅπαντα.) μὴ δὲ εὐημερίας, μηδὲν προσδεῖσθαι τοὺς ἐκείνων, ἀλλὰ δεῖν ἱκετεύειν, πάντα ἀγαθοποιεῖν.

Ὡσαύτως δὲ ἐκεῖνος ἀποδεξάμενος αὐτὸν, ἄλλον ἠρώτα· λζ'. ΠΩΣ ἀφοβία γίνεται; εἶπε δὲ· συνιστορήσας τὴν διανοίας, μηδὲν κακὸν πεπραχέναι· θεοῦ κατευθύνοντος, εἰς ὃ καλῶς ἅπαντα βουλεύεται.

Τούτῳ

nihil egerit contra leges? Ad hoc dixit ille: Ita potuerit aliquis obtemperando ſequi leges, ſi ſtatuerit, Deum cogitationes & intelligentiam ſuggeſſiſſe legumlatori ad ferendas leges tales, in quibus ſalus hominum conſiſtat.

Approbato hoc, ad ſequentem dixit: 36. QUÆ eſſet cognationis utilitas? Ille reſpondit: Si rem exiſtimare volumus ex eventis, ut in adverſa quidem fortuna una dejiciantur, affliganturque, pro magnitudine ipſorum mutuæ cognationis (quæ cum fiunt, & gloria ſequitur, & cognationis vinculum fit arctius. Quoniam cognatio, benevolentia & beneficentia temperata, fit omnino indiſſolubilis:) in fortuna vero ſecunda ultra res ipſorum nihil amplius requirant, & aliunde petant: ſed Deus orandus erit ſuppliciter, ut omnia proſperet.

Hoc ſimiliter approbato. Sequentem interrogabat: 37. QUOMODO quis poſſet ſine metu eſſe? Ille dixit: Si habuerit mentē nullius malæ actionis ſibi conſciā, ex beneficio Dei, dirigentis animum ad conſultationes ſemper bonas.

Huic

Τούτῳ δὲ ὑποφωνήσας, πρὸς ἄλλον εἶπεν· ιθ'. ΠΩΣ ἂν πρόχειρος ἔχοι τὸν ὀρθὸν λόγον; ὁ δὲ εἶπεν· εἰ τὰ τῶν ἀνθρώπων ἀτυχήματα ἀφ' παντὸς ὑποβλέποι· γινώσκων, ὅτι ὁ θεὸς ἀφαιρεῖται μὲν εὐημερίας, ἑτέρους δὲ δοξάζων εἰς τὸ πιμᾶσθαι προάγει.

Καλῶς δὲ ᾠ τοῦτον ἀποδεξάμενος, τὸν ἑξῆς ὑπεκειθήνην προεκάλει· λθ'. ΠΩΣ ἂν μὴ εἰς ῥαθυμίαν, μηδὲ ὑπὸ τὰς ἡδονὰς βέποιτο; ὁ δὲ, πρόχειρος ἔχων (εἶπεν) ὅτι μεγάλης βασιλείας κατάρχει, ᾧ πολλῶν ὄχλων ἀφηγεῖται· ᾧ ὃ δεῖ πρὸ ἕτερόν τι τῶν ἀφανοῦς ἕνεκα, τὸν δὲ τούτων ὑπιμελείας φροντίζειν· θεὸν δὲ ἀξιοῦν, ὅπως μηδὲν ἐλλίπῃ τῶν καθηκόντων.

Ἐπαινέσας δὲ ᾠ τοῦτον, τὸν δέκατον ἐρωτᾷ· μ'. ΠΩΣ ὑπογινώσκοι τοὺς δόλῳ πρὸς αὐτὸν προσιόντας; ὁ δὲ ἀπεφήνατο πρὸς τοῦτο· εἰ προσκοπεῖτο τῷ ἀγωγῷ ἐλεύθερον οὖσαν, ᾧ τῷ εὐταξίαν ἀφομένους ἐν τοῖς ἀσπασμοῖς, καὶ τὰς συμβολίας, καὶ τῇ λοιπῇ συναγα-

Huic ſuffragatus, ad alium dixit: 38. QUOMODO quis poſſet in promptu habere rationē rectam? Ille dixit: Si ſemper reſpexerit ad hominum infortunia, & inde hoc didicerit, Deum adimere aliis ſecundam fortunam, alios vero extollendo evehere ad dignitatis decus.

Hoc etiam approbato, ſequentē hortabatur oſtendere: 29. QUOMODO neque ad ignaviam, neque ad voluptates diſtraheretur? Ille inquit: Si oculos habueris, & conſideraveris, te præeſſe magno regno, & multis imperare, nec debere mentem ad alia traducere, ſed circa iſtorum adminiſtrationem retinere animi cogitationes & curas: interim tamen orandus erit Deus, ne quid omittas eorum quæ ſint officii tui.

Hoc collaudato, decimum interrogabat: 40. QUOMODO poſſet cognoſcere doloſe ſecum agentes? Ille reſpondit: Si obſerveris, quam ſit cuique vita libero homine digna, & quam conſtans certaque morum æquabilitas in ſalutationibus, conſultationibus, & reliqua

συναναστροφὴν τὴν σὺν αὐτῷ· καὶ μηδὲν ὑφιστέινοντας τοῦ δέοντος ἐν ταῖς φιλοφρονήσεσι, καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς κατ' αὐλωγήν. θεὸς δὲ τὴν διάνοιαν ἕξει σοι, βασιλεῦ, πρὸς τὰ κάλλιστα. ὁ δὲ βασιλεὺς συγχροτήσας, πάντας τε ἐπαινέσας κατ' ὄνομα, καὶ τοὺς πρόντων ζωτὰ ποιήσαντας, ὅτι δὲ μέλπειν ἐτερέπησε.

¶ Τῇ δὲ ἐχομένῃ, τὴν καιρὸν λαβὼν, ἐπιρώτα τὴν ἑξῆς μά. ΤΙΣ ἐστιν ἀμέλεια μεγίστη; πρὸς τοῦτ' ἔφη· εἰ πέκνων ἄφρονος τὶς ἦ, καὶ μὴ κατὰ πάντα τρόπον ἀγαγεῖν. εὐχόμεθα γὰρ ἀεὶ πρὸς τὸν θεὸν, ὑπὲρ ὅτου πρεῖ ἑαυτῶν, ὡς πρεῖ τῶν ἐγγόνων, ἵνα πρὴ πάντ' αὐτοῖς τἀγαθά. τὸ δὲ ὑπὸ δεῖσθαι παιδείαν σωφρονύνης μεταλαχεῖν, θεοῦ δυνάμει τοῦτο γίνεται.

Φήσας δὲ εὐλογεῖν, ἄλλον ἠρώτα· μβ'. ΠΩΣ ἂν φιλόπατρις εἴη; πρεπθέμενος (εἶπεν) ὅτι καλὸν ἐν ἰδίᾳ καὶ ζῆν καὶ τελευτᾶν. ὁ δὲ ξενητία τοῖς μὴ πένησι καταφρόνησιν ἐργάζεται, τοῖς δὲ πλουσίοις ὄνειδος, ὡς διὰ κακίαν

reliqua converſatione, in benevolentia & reliquis vitæ officiis nihil ultra modum agant. Deus autem tibi, Rex, mentem ad optima diriget. Rex cum applauſu hoc acceptо, & ſimul omnibus aliis nominatim collaudatis, idq; etiã facientibus aliis qui aderant, deinde converſuntur ad hilaritatem canentiũ.

¶ Sequenti die Rex ſimiliter captata opportunitate, interrogabat ſequentem: 41. QUÆ eſſet maxima negligentia? Ille ad hoc reſpondit: Si quis non curat liberos, nec eos educando quam diligentiſſime informat. Nam oramus Deũ ſemper non tam pro nobis, quam pro liberis noſtris, ut illis adſint omnia bona. Ut autem vere cupiant & poſſint acceptare temperantiæ diſciplinam, hoc eſt gratiæ & virtutis divinæ.

Hunc faſtus recte dixiſſe, alium interrogabat: 42. QUOMODO amator patriæ quis extiterit? Ille dixit: Si ita ſtatuerit ſecum, honeſtum eſſe & vivere & mori domi: apud peregrinos vero, reputet egentes quidem contemni, divites vero male audire, tanquam ob turpitu-

καλίαις ἐκπεπλωκόσι. εὐεργετῶν οὖν ἅπαντας, καθὼς συνεχῶς τοῦτο ὑπιτελεῖς, θεῶν διδόντος σοὶ πρὸς πάντας χάριν, φιλόπατρις φανήσῃ.

Ταῦτα δὲ ἀκούσας, τοῦ κατὰ τὸ ἑξῆς ἐπυνθάνετο· μή. ΠΩΣ ἁρμόσαι γυναικί; ὁ δὲ ἔφη· ὅπερ ἂν θεασῇ τὸ ἁπλοῦν γένος, ἡδὺ δραστικόν, ἐφ' ὃ βούλεται πρᾶγμα· καὶ μεταπίπτον εὐκόπως ἀφ' ὑβριλογισμοῦ, καὶ τῇ φύσει κατεσκευάσθαι ἀσθενές. δέον δ' ἐστὶ τὰ ὑγιῆ χρῆσθαι, ἡ μὴ πρὸς ἕξιν αἰτιᾶσθαι. καθορθοῦται δὲ βίος, ὅταν ὁ κυβερνῶν ἴδῃ, πρός τίνα σκοπὸν δεῖ τὴν διέξοδον ποιεῖσθαι. θεῶν δ' ὑπακηκοὼς ἡ βίος κυβερνᾶται χρῆσθαι πάντα.

Συνανθρωπολογησάμενος δὲ τούτῳ, τὸν ἑξῆς ἠρώτα· μδ. ΠΩΣ ἀναμάρτητος εἴη; ὁ δὲ ἔφησεν· ὡς ἅπαντα θεάσαιτο μετὰ ἀφιλογισμοῦ, καὶ μὴ πειθόμενος ἀφιλοκαλίᾳ, ἀλλ' αὐτὸς ὢν δοκιμαστὴς τῶν λεγομένων· καὶ κείσει καταβιώσων τὰ τῆς εὐτεύξεως,

ἡ

turpitudinem aliquâ exulent. Verum tu, Rex, si perges benefice tractare omnes, quemadmodum hoc diligenter facis, Deo contribuente tibi erga omnes tam benignâ voluntate, habeberis amator patriæ.

Hoc audito, ex eo qui sequebatur quærebat: 43. QUOMODO quis cum uxore posset consentienter degere? Ille dixit: Hoc quidem certum est, genus muliebre esse confidens, & idoneum ad quam rem cunque velit efficiendam: ad hæc, mutabile, ob consilii & sexus imbecillitatem naturalem: sed cum sana mente est tractandũ, nec irritandum adversando ad contentionẽ. Ita enim vita recto cursu agitur, cũ gubernator ejus scit ad quẽ scopũ omnes in ea actiones oporteat referre. Verum invocata ope divina hæc gubernatio fit felix.

Hoc cum assensione audito, ad sequentem dixit: 44. QUOMODO sine erratis vixerit? Ille dixit: Si egeris omnia cum diligenti consideratione, & non habueris fidem calumniis, sed putaveris tibi singula esse expendenda: sique cum judicio pariter & colloqueris cum

καὶ διὰ κείσεως ὑπτιλῶν ζῶντα, ἀναμάρτητος (ἔφη) ἂν εἴης, ὦ βασιλεῦ. ὃ δὲ ὑπνοεῖν ζῶντα, καὶ οὐ τούτοις ἀναστρέφεσθαι, θείας δυνάμεώς ἐστιν ἔργον.

Διαχυθεὶς δὲ τοῖς εἰρημένοις, ὁ ἕτερον ἠρώτα μέ. ΠΩΣ ἂν ὀκτὸς θυμῷ γένοιτο; πρὸς τοῦτ' εἶπεν γινώσκων, ὅτι πάντων ἐξουσίαν ἔχει· καὶ εἰ χρήσαιο θυμῷ, θάνατον ὑποφέρει· ὅπερ ἀωφελὲς καὶ ἀληθινόν ἐστιν, εἰ τὸ ζῆν ἀφελεῖται πολλῶν, ἃ δὲ κύριον εἶ. πάντων δὲ ὑπηκόων ὄντων, καὶ μηδενὸς ἀνταγωνιοῦντος, τίνος χάριν θυμωθήσεται; γινώσκειν οὖν δεῖ, διότι θεὸς ὁ πάντα κόσμον διοικεῖ μετ' εὐμενείας, καὶ χρεὶς ὀργῆς ἀπάσης. τοῦτο δὲ κατακολουθεῖν ἀναγκαῖόν ἐστί σε, ἔφησεν, ὦ βασιλεῦ.

Καλῶς δὲ ἀποκεκρίσθαι φήσας τοῦτον, ἐπωθάνετο ὃ μετέπειτα· μετ'. ΤΙ ἐστιν εὐβουλία; ὃ καλῶς ἅπαντα σκέπτειν, ἀπεφήνατο, μὴ ἀθαλουσμοῦ, καὶ τῆς βουλῆς ὠθισθέντα καὶ βλαβερᾶ τῆ καὶ ὃ ἐναντίον τοῦ λόγου διάφημα.

aliis, & de quibus fueris locutus, illa perficies, ita, Rex, nunquam laberis & errabis. Sed hæc ita expendere, & in iis perſeverare, eſt opus Divinæ virtutis.

His exhilaratus, ſequentem interrogabat: 45. QUOMODO poſſit eſſe liber & vacuus ab ira? Ad hoc dixit ille: Si primum conſideraveris, quod cum omnium poteſtatem habeas, ſi adjunxeris iram, mortem ſis allaturus multis: id quod eſt inutile & triſte, ſi quis ex eo quod omnia in ſua poteſtate habeat, multos vita privat; deinde ſi hoc etiam perpenderis, cum omnes habeas ſubjectos, & nullum adverſantem, non eſſe cur tibi ſit iraſcendum. Poſtremo, ſi & hoc expenderis, Deum totũ mundum gubernare cum manſuetudine, ſine indignatione omni: huncque, Rex, tibi eſſe imitandũ.

Faſſus hunc præclare reſpondiſſe, ex ſequente percontabatur: 46. QUID eſſet recte deliberare, & ſana capere conſilia? Ille dixit: Omnia recte agere cum diligenti ponderatione, appoſitis ad conſultationem ex contraria parte noxiis etiam,

διάφημα· ἵνα πρὸς ἕκαστον ὑπονοήσαντες, ἅμα εὖ βεβουλευμένοι, καὶ τὸ προσπεσὸν ἡμῖν ὑπιπλῆται. Ὃ δὲ αὖ κράτιστον θεῦ διωκτέα πᾶν βούλευμα, ἵνα ἐξισοῖ πρὸ εὐσέβειαν ἀσκῶμεν.

Κατορθωκέναι δὲ καὶ τοῦτον εἶπας, ἄλλον ἐρώτα· μζ'. ΤΙ ἐστι φιλοσοφία; τὸ καλῶς διαλογίζεσθαι πρὸς ἕκαστα τῶν συμβαινόντων, ἀπεφήναντο, καὶ μὴ ἐκφέρεσθαι ταῖς ὁρμαῖς, ἀλλὰ τὰς βλάβας καταμελετᾶν, τὰς ἐκ τῶν ἐπιθυμιῶν ἐκβαινούσας· καὶ τὰ πρὸς τὸ κρεῖττον προάγειν δεόντως, μετριοπαθῆ καθεστῶτα. ἵνα δ' ἐπαίσιον τύχοντα λαμβάνωμεν, θεραπεύειν δεῖ τὸν θεόν.

Ἐπισημήνας δὲ καὶ τοῦτον, ἕτερον ἐρώτα· μη'. ΠΩΣ ἂν ἀποδοχῆς ἡ ξενιτεία τυγχάνῃ; πᾶσιν ἴσος γενόμενος, ἔφη· καὶ μᾶλλον ἥπιος, ἢ καθυφέρων φαινόμενος, πρὸς ὃν ξενιτεύει. κοινὸς γὰρ ὁ θεὸς, τὸ ταπεινούμενον προσδέχεται φύσιν, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος τοὺς ὑποταττομένους φιλανθρωπεῖται.

Ἐπιμαρ-

etiam, ut ita ſingulis inſpectis perpenſiſque & rectum conſilium capiatur, & quod conſtitutum ſit peragatur. Sed illa demum ſunt optima conſilia, quæ divina virtute piis animis infunduntur.

Recte & hunc ſtatuiſſe faſſus, proximum interrogabat: 47. QUID eſſet Philoſophia? Ille dixit: Recte ſentire & ſtatuere de ſingulis quæ eveniunt in vita, nec de gradu moveri impetu ullius cupiditatis: ſed perpenſis incommodis quæ ex cupiditatibus exiſtant, pro tempore omnia agere, ut conveniat cum animi moderatione. Sed ut horum curam habere poſſimus, Deus erit colendus.

Hunc etiã approbans ad proximũ dixit: 48. QUOMODO peregrinos poſſet nanciſci hoſpitales & faciles ad ſe excipiendũ? Dixit ille: Si te erga omnes æqualem exhibueris, aut etiam inferiorem magis quam ſuperiorem erga illos apud quos peregrineris. Nam primum Deus ipſe in univerſum, quod ſe humiliat, acceptat ex ſua natura. Deinde etiam homines ipſi demiſſos humanitate proſequuntur.

Ἐπιμαρτυρήσας δὲ τούτοις, ἄλλον ἠρώτα· μθ'. ΠΩΣ ἃ ἂν κατασκευάσῃ, ᾗ μὴ τοῦτο ἀφαιρεμένῃ; ὡς δὲ τοῦτ' εἶπεν· εἰ μεγάλα καὶ σεμνὰ τοῖς ποιήσεσιν ὑπερλοῖ, ὡρὸς τὸ φείσασθαι τῶν θεραπόντων, ἀφὰ τὸν καλλονὴν, ᾗ μηδένα κατεργαζόμενον τοιαῦτα ἀποκτέμποι, μηδὲ τοὺς ἄλλους ἀμυδὶ σπουδελεῖν, ἀναγκάζοι τὰ ὡρὸς τὸν θεόν. ἀφανούμενον γὰρ, ὡς θεὸς πολυώρει τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, χαρισῶν αὐτοῖς καὶ ὑγίειαν, καὶ εὐαισθησίαν, καὶ τὰ λοιπά· καὶ αὐτὸς ἀκόλουθόν τι πράξει, τὸ κακοπαθειῶν ἀντιδιδοὺς τὸν ἀντάμειψιν. τὰ γὰρ ἐκ δικαιοσύνης τελούμενα, ταῦτα ᾗ ἀφανίσειν.

Εὖ δὲ ᾗ τοῦτον εἰρηκέναι φήσας, τὸ δέκατον ἠρώτα· ΤΙΣ ὄφελος σοφίας καρπός; ὁ δὲ εἶπεν· τὸ μὴ συνιστορεῖν ἑαυτῷ κακόν τι πεποιηκότι, τὸ δὲ βίον ἐν ἀληθείᾳ διεξάγειν. ἐκ τούτων γὰρ κρατίστη χαρὰ, ᾗ ψυχῆς εὐσταθειά σοι γίνεται, μέγιστε βασιλεῦ· ᾗ ἐλπίδες ὅτι θεῷ καλαὶ

Suffragatus huic, alium interrogabat: 49. QUOMODO extruere posset, quæ sint futura diuturna? Ad hoc dixit ille: Si magna & honorifica perfeceris opera, ut contemplantes ea, ob pulchritudinem cogantur ab illis abstinere, nec ullus similia ausit instituere, aut alios intentos curæ necessariæ ad ea perficienda perpellere possit sine mercede. Sed præcipue hoc ita assequeris, si consideraveris, Deum magna providentia gubernare & tueri genus humanum, & ipsis suppeditare valetudinem, integritatem sensuum, aliaque omnia, & tu simile quid, imitans ipsum, egeris, non neglecta interim etiam justa malorum compensatione. Nam quæ per justitiam peraguntur, illa habent diuturnitatem.

Hunc etiam fassus recte dixisse, interrogabat decimum: 50. QUI esset fructus sapientiæ? Ille dixit: Non esse sibi conscium malarum actionum, & in tota vita degenda veritatem colere. Nam ex hoc maximum gaudium, & tranquillitas animi maxima tibi contingent Rex. Spes etiam in Deo præclara

χαλᾷ κρατοῦντί σοι τ ἀρχῆς εὐσεβέως. ὡς δὲ σωήκουσαν ἅπαντες, ἐπεφώνησαν σὺν κρότῳ πλείονι. ἡ μὴ ταῦτα πρὸς τὸ προσπίπτειν ὁ βασιλεὺς λαμβάνειν ἐτράπη, χαρᾷ πεπληρωμένῳ.

¶ Τῇ δ' ἑξῆς, καθ' ὑστεραν ἡ διάταξις ἦν τῶν τὸ πότον ὠφελουμένων, χαρᾶ δὲ γενομένη, τοὺς ἀπολειπομένους ὁ βασιλεὺς ἐρώτα. πρὸς τ πρῶτον δὲ ἔφη· ναὶ ΠΩΣ ἂν μὴ τραπείη τις εἰς ὑπερφανίαν; ἀπεκρίθη δὲ, εἰ τ ἰσότητα τηρῶν· ἡ πρὸ ἔκαστον ἑαυτὸν ὑπομιμνήσκοι, καθὼς ἄνθρωπος ὢν ἀνθρώπων ἡγεῖται· ἡ ὅστις θεὸς τοὺς ὑπερφάνους καθαιρεῖ, τοὺς δὲ ὑπείκοντας ἡ ταπεινοὺς ὑψοῖ.

Παρακαλέσας δὲ αὐτὸν, τ ἑξῆς ἐπηρώτα· νβ'. ΠΙΣΙ δεῖ συμβούλοις χρῆσθαι; τοῖς ἀφ' πολλῶν, ἔφη, πεπειραμένοις πραγμάτων, ἡ τ εὔνοιαν σωτηρῶσιν ἀκέραιον πρὸς αὐτὸν, ἡ τ δόξαν ὅσοι μετέχουσιν αὐτῷ. θεὸν δὲ ὑπάνειαν, γνῶναι πρὸς τὰ τοιαῦτα τοῖς ἀξίοις.

Επομ-

præclara contiget tibi, pie administranti regnum. His auditis, omnes exclamarunt cum applausu magno. Deinde Rex lætitia repletus, ad propinandum est versus.

¶ Sequenti autem die apparato convivio, series eadem, quæ ante, erat discumbentium. Ibi Rex data opportunitate, reliquos interrogare cæpit, ac ad primum dixit: 51. QUOMODO quis vitaverit, ut non in superbiam incidat? Ille dixit: Si primum æqualitatem servaverit: deinde ubique sibi subjecerit, quod ipse homo præsit hominibus: tertio, si cogitaverit, Deum deprimere superbos, & exaltare humiles.

Commendato eo, sequentem interrogabat: 52. QUIBUS sit utendum consiliariis? Illis, inquit ille, qui in multis sunt exercitati negotiis, & qui sinceram erga te conservant benevolentiam, quique eisdem tecum præditi sunt moribus: sed horum cognitio contingit dignis, ex illustratione divina.

Ἐπαινέσας δὲ ϗ αὐτὸν, ἄλλον ἠρώτα· νγ'. ΤΙ ἐστὶ βασιλεῖ κτῆσις ἀναγκαιοτάτη; τ' ὑποτεταγμένων φιλανθρωπία, ϗ ἀγάπησις, ἀπεκείνατο. ἀφ' ᾧ τούτων ἄλυτος εὐνοίας δεσμὸς γίνεται. τὸ δὲ γίνεσθαι κατ' προαίρεσιν ἁπλῶται, ὁ θεὸς ὑπουργεῖ.

Κατεπαινέσας δ' αὐτὸν, ἕτερον διεπυνθάνετο· νδ'. ΤΙ πέρας ἐστὶ λόγου; καὶ εἶπεν ὃ δ' ἔφησε· τὸ πεῖσαι ὃν ἀνυπέρβλητα, ἀφ' τῆς ὑποτεταγμένης τάξεως τὰς βλάβας ὑποδεικνύτα· οὕτω γὰρ λήψῃ ὃν ἀκεραιότατα, οὐκ ἀντικείμενον, συγχρώμενον δ' ἐπάνω πρὸς τὸ πεῖσαι. θεοῦ δ' ἐνεργείᾳ κατευθύνεται πειθώ.

Εὖ δὲ λέγειν φήσας αὐτὸν, ἕτερον ἠρώτα· νε'. ΠΩΣ ἂν, παμμιγῶν ὄχλων ὄντων ἐν τῇ βασιλείᾳ, τούτοις ἁρμόσαι; τὸ πρέπον ἑκάστῳ συναποκεινόμενος, εἶπεν, καθηγεμόνα λαμβάνων διηγοστόλου· ὡς ϗ ποιεῖς, θεῦ σοι διδόντος εὖ λογίζεσθαι.

Φιλο-

Collaudato & eo, ſequentem interrogabat: 53. QUÆ poſſeſſio eſſet regi in primis neceſſaria? Ille reſpondit: Subditorum humanitas & amor, quia ex his benevolentiæ nexus exiſtit indiſſolubilis. Sed Dei eſt, iſta ex animi ſententia perficere.

Eo comprobato, ex ſequente precontabatur: 54. QUI finis eſſe orationis? Ille inquit: Perſuadere, ſed ita ut oſtendas, adverſarium ex argumentis & orationis ſuæ ſerie habere noxia propoſita. Ita enim conciliabis tibi auditorem ad ſententiam tuam acceptandam: non contra diſceptando rationibus, ſed adjutus ipſius adverſarii comprobatione. Verum Deus eſt, qui ſua virtute gubernat perſuaſionem, ad eventum exoptatum.

Præclare hunc faſſus dixiſſe, alium interrogabat: 55. QUOMODO, cum in regno ſit varia hominum multitudo, Regi cum illis convenire poſſit? Ille inquit: Duce juſtitia, cuique quod ei convenit attribuendo: quemadmodũ tu Rex hoc facis, Deo ſuppeditante tibi ſanitatem & rectitudinem judicii.

Hunc

Φιλοφρονηθεὶς δὲ τοῦτον, πρὸς ἕτερον εἶπεν· νε'. ΕΠΙ τίσι δεῖ λυπεῖσθαι; πρὸς ταῦτα, ἀπεκρίθη, τὰ συμβαίνοντα τοῖς φίλοις, ὅταν θεωρώμεθα πολυχρόνια καὶ ἄφοβα γινόμενα. τελευτήσασι γὰρ, καὶ κακῶν ἀπολελυμένοις, οὐχ ὑπαγάφει λύπην ὁ λόγος· ἀλλ' ἐφ' ἑαυτοὺς ἀναφέροντες, καὶ τὸ πρὸς ἑαυτοὺς συμφέρον, λυποῦνται πάντες ἄνθρωποι. τὸ δὲ ἀφυγεῖν πᾶν κακὸν, θεῷ δυνάμει γίνεται.

Ὡς δὲ ἔδει φήσας αὐτὸν ἀποκείνεσθαι, πρὸς ἕτερον εἶπεν· νς'. ΠΩΣ ἀδοξία γίνεται; ἐκεῖνος δὲ ἔφησεν· ὅταν ὑπερφανία καθηγῆται, καὶ θεόσδοτος ἄλυπος, ἀπιμασμὸς ἐπιφύεται, καὶ δόξης ἀναίρεσις. θεὸς δὲ δόξης πάσης κυβεύει, ῥέπων ὃ βούλεται.

Καὶ τούτῳ δὲ ὑπικρώσας τὸ τῆς ἀποκρίσεως, ἐξῆς ἠρώτα· νή'. ΤΙΣΙ δεῖ πιστεύων ἑαυτόν; τοῖς διὰ τὴν εὔνοιαν (εἶπεν) σώζῃ σοι, καὶ μὴ διὰ φόβον, μηδὲ διὰ πολυωρίαν, ἐπαναγόντας πάντα πρὸς τὸ

Hunc benigne amplexus, ad alium dixit: 56. OB quæ ſit triſtandum? Ille reſpondit: Ob illa, quæ adverſa eveniunt amicis, ſi cernamus ea tore diuturna, & in evitabilia. Nam ob defunctos & liberatos malis, ratio non permittit triſtari. Sed ad ſe & ſuum commodũ reſpicientes, etiam ob hæc omnes homines triſtantur. Cæterum ut quis effugiat omne malum, hoc non contingit niſi virtute Dei.

Faſſus hunc reſpondiſſe ut oportebat, ad proximum dixit: 57. PER quæ veniat quis in contemptum, & amittat gloriam, & exiſtimationis famam? Ille dixit: Quando in aliquo exiſtit ſuperbia & confidentia perpetua, tum ſupervenit contemptus, & exiſtimationis ejus everſio. Deus tamen omnem gloriam gubernans, quo vult eam inclinat.

Hujus etiam ſententia pro rata accepta, ſequentem interrogabat: 58. QUIBUS debeat ſe credere? Illis qui verſantur tecum ob benevolentiam, non ob metum, neque ob potentiam tuam, referentes inde omnia ad ſuum com-

πολυπραγμονεῖν. τὸ μὲν γὰρ ἀγαπήσεως σημεῖον, τὸ δὲ δυσνοίας καὶ κακοτεχνίας. ὃς γὰρ ἐπὶ τὸ πλεονεκτεῖν ὁρᾶται, τοῦτον ὑποψίας πέφυκε. σὺ δὲ πάντας εὐνόους ἔχεις, θεοῦ σοι καλλίω βυλλίω διδόντος.

Σοφῶς δὲ αὐτὸν εἰπὰς ἀποκεκρίσθαι, ἑτέρῳ εἶπεν· πῶ. ΤΙ βασιλεῖσιν ἀρμόττει; φρὸς τοῦτ' ἔφη· μέριμνα καὶ φρονπὶς, ὡς οὐδὲν κακουργηθήσεται διὰ τῶν ἀποτεταγμένων εἰς τοὺς ὄχλους ταῖς χρείαις· καθὼς σὺ τοῦτο ποιεῖς, θεοῦ σοι τὸν στόμιον ἐπιόντος διδόντος.

Θερσιτίας δὲ τοῦτον, ἕτεραν ἐπηρώτα· ξ'. ΤΙ ἀφελήσει φυλάσσει χάρις καὶ τιμή; ὁ δὲ εἶπεν, ἀρετὴ· καλῶν γὰρ ἔργων ὄντων ἐπιτέλεια, τὸ δὲ κακὸν ἀποτρέπει· καθὼς σὺ ἀρμόττεις τὸν φρὸς ἅπαντας καλοκαγαθίαν, θεοῦ δῶρον τοῦτ' ἔχων.

Κεχαρισμένως δὲ καὶ τοῦτον ἀποδεξάμενος, ἐνδέκατον ἐπηρώτα, διὰ τὸ δύο πλεονάζειν τὴν ἑβδομήκοντα·

commodum? Nam illud, argumentum est, amoris: hoc, malevolentiæ, & callidæ captationis opportunitatis, ad fraudem usurpandam. Nam qui ducitur cupiditate rerum suarum locupletandarum, solet esse proditor: verum tu omnes benevolos habes, Deo suggerente tibi rectitudinem consilii.

Fassus eum sapienter respondisse, dixit sequenti: 59. QUID conservet regnum? Ad hæc respondit ille: Sollicita & diligens observatio & cura, ne à præfectis negotiis expediendis, quid perperam agatur, & mali aliquid inferatur in subditos. Quam quidem curam tu sedulo adhibes, Deo subministrante tibi animi cogitationes graves.

Hoc confirmato, sequentem interrogabat: 60. QUID conservet gratiam & honorem? Ille dixit: Virtus, quæ bona peragit opera, & quod vitiosum est abolet. Quemadmodum tu hoc donum nactus divinum, erga omnes conservas & usurpas perfectâ virtutis probitatê.

Hoc etiam libenter audito, undecimum, eo quod illorum duo supra septuaginta essent, interrogabat:

μήκοντα. ξα'. ΠΩΣ ἂν χεῖ ψυχῇ καὶ ἐν τοῖς πολέμοις εἰρηνικῶς ἔχοι; ὁ δὲ ἀπεφήνατο. Ἀφελαμβάνων, ὅτι κακὸν ὑδὲν εἴργασται τῆς ἀφεστηκυίας ὑδέν· πάντες δὲ ἀγωνιοῦνται περὶ τῶν εὐεργετημάτων, εἰδότες, καὶν ἐκ τοῦ ζῆν ἀποτρέχουσιν, ἐπιμελητοῦ σε τῶν βίων. ὑδὲ γὰρ ἀφελείπεις ἐπανορθῶν ἅπαντας, τοῦ θεοῦ σοι κατ' εὐφροσύνην δεδωκότος. ἐπισημήνας δὲ κρότῳ πάντας, αὐτοὺς ἀπεδέξατο φιλοφρονούμενον, καὶ περισσῶν ἐχόντως πλεῖόν τι, πρὸς τὸ τερφθῆναι μετ' εὐφροσύνης, τοῖς ἀνδράσιν συνὼν, καὶ μὴ χαρᾶς πλείονος.

¶ Τῇ δὲ ἑβδόμῃ τῆς ἡμερῶν, πλείονος ἀθροισθείσης γενομένης, περιπαρακινουμένων ἑτέρων πλειόνων ἀπὸ τῶν πόλεων (ἦσαν δὲ ἱκανοὶ πρέσβεις) ἐπερώτησεν ὁ βασιλεὺς, καιροῦ γενομένου, εἰ περιτεύονται τῶν ἀπολιπόντων τὴν ἐρωτήσεως. ξβ'. ΠΩΣ ἂν ἀνάδολλόγιστος ἦ; ἐκεῖνος δὲ ἔφη· δοκιμάζων γὰρ τὰ λεγόμενα,

gabat: 61. QUOMODO etiam in bello gerendo posset esse animo tranquillo? Ille dixit: Si tibi persuaseris, nihil esse à te temere & negligenter ordinatum, omnesque tuos ad edenda præclara facinora inde certaturos, quia sciant, ut maxime ex vita excesserint, te habituros curatorem rerum suarum. Neque enim, Dei beneficio nactus ex animi sententia rerum successum, cessas omnes tuos refocillare, & erigere tua munificentia, ad meliorem rerum suarum statum. Edita significatione approbationis suæ per applausum, ipsos omnes amice commendavit, & singulis paulo plus propinavit, ut eo plus oblectationis & gaudii haberet ista sua conversatio cum ipsis.

¶ Septimo die, instructo convivio cum majori apparatu, eo quod plures, & ii satis multi, advenerant legati ex civitatibus, cum tempus adesset, Rex primum ex reliquis ad interrogandum percunctabatur: 62. QUOMODO effecerit, ut non seducatur & decipiatur verbis aliorum? Ille inquit: Si expenderis & quis sit qui dicat,

καὶ τὸ λεγόμενον, καὶ περὶ πίνω λέγω· καὶ σὺ πλείονι χρόνῳ τὰ αὐτὰ δι' ἑτέρων τρόπων ἐπιφωτᾶν. τὸ δὲ νῦν ἔχειν ὀξύ, καὶ διαλαβεῖν κελεύειν ἔκαστα, θεῖόν δῶρημα καλόν ἐστιν· ὡς σὺ τοῦτο κέκτησαι, βασιλεῦ.

Κρότῳ δὲ ἐπισημηνάμενος ὁ βασιλεὺς, ἔτερον ἐπηρώτα· ξγ'. ΔΙΑ τί τὴν ἀρετὴν οὐ πάντες ἀσπάζονται τινες τῶν ἀνθρώπων ἢ πλείονες; ὅτι φυσικῶς ἅπαντες, εἶπεν, ἀκρατεῖς, καὶ ἐπὶ τὰς ἡδονὰς τρεπόμενοι γηράσιν· ὧν χάριν ἀδικία πέφυκε, καὶ τὸ τῆς πλεονεξίας χῦμα. τὸ δὲ τῆς ἀρετῆς κατάσημα, κωλύει τὰς ἐπιφερομένους ἐπὶ τὴν ἡδονοκρασίαν, ἐγκράτειάν δὲ κελεύει καὶ δικαιοσύνην τρεπομένην, ὁ δὲ θεὸς πάντων ἡγεῖται τούτων.

Εὖ δὲ ὑποκρίναντα τοῦτον εἶπας ὁ βασιλεὺς, τί μετ' αὐτὸν ἠρώτα· ξδ'. ΤΙΣΙ δεῖ καταπολυθεῖν τὰς βασιλείας; ὁ δὲ ἔφη· τοῖς νόμοις, ἵνα δικαιοτρεφούντες, ἀνακτῶν τὰς δόξας τῶν ἀνθρώπων· καθὼς σὺ τοῦτο πράσσων, ἀέναον μνήμην

& quid dicat, & de quo dicat, & quidem longiori tempore eadem aliis modis ſciſcitando. Sed habere mentem acutam, & idoneam ad quævis dijudicanda, qualem tu habes, hoc eſt præclarum donum Dei.

Applauſu approbationis edito, alterum interrogabat: 63. QUARE plerique homines virtutem non amplexarentur? Ille dixit: Quia natura omne homines ſunt incontinentes, & proclives ad voluptates: unde ſolet exiſtere injuſtitiæ & avaritiæ immenſitas. At virtus functione & vi ſua inhibet præcipites ad incontinentiam voluptatis, & jubet potius colere continentiam & juſtitiam: ſed hæc etiam omnia Deus adminiſtrat pro ſua voluntate.

Confeſſus hunc bene reſpondiſſe, proximum interrogabat: 64. QUIBUS Reges potiſſimum inſiſtere deberent? Ille inquit: Legibus, ut ſuo juſte agendi ſtudio demereantur omnium famam & approbationem: quemadmodum tu Rex, hoc modo obtem-

μνήμιον καταβέβλησαι σεαυτοῦ, θείῳ προστάγματι καλακολουθῶν.

Εἶπας δὲ καὶ τοῦτον καλῶς λέγειν, ἕτερον ἐρώτα· ξε'. ΤΙΝΑΣ δεῖ καθιστάναι στρατηγούς; ὁ δὲ εἶπεν· ὅσοι μισοπονηρίαν ἔχουσι, καὶ τοῖς ἀγῶσι αὐτοὺς μιμούμενοι, πρὸς ὃ ἀφ' ἁπάντων εὐδοξίαν ἔχειν αὐτούς, τὰ δίκαια προάσουσι. καθὼς σὺ τοῦτο ὑπερβαλεῖς, βασιλεῦ, θεοῦ σοι στέφανον δικαιοσύνης δεδωκότος.

Ἀποδεξάμενος δ' αὐτὸν ὁ βασιλεὺς μετὰ φωνῆς, ὅτι ἕτερον ἐχόμενον ὑπεβλέψας εἶπεν· ξς'. ΤΙΝΑΣ δεῖ καθιστάναι ὑπὲρ τὰ δυνάμεων ἄρχοντας; ὁ δὲ ἀπεφήνατο· τοὺς ἀνδρείᾳ ἀφαιρέσοντας, καὶ δικαιοσύνῃ· καὶ πρὸς πολλῷ ποιουμένους τὸ σώζειν τοὺς ἄνδρας ἢ τὴν νικᾶν, τὴν θεὸν πρεσβάλλοντας τὸ ζῆν. ὡς γὰρ ὁ θεὸς εὖ ἐργάζεται πάντα· καὶ σὺ τοῦτον μιμούμενος, εὐεργετεῖς τοὺς ὑπὸ σεαυτόν.

Ὁ δὲ ἀποκεκλεῖσθαι φήσας αὐτὸν εὖ, ἄλλον ἐρώτα· ξζ'. ΤΙΝΑ θαυμάζειν ἄξιόν ἐστιν ἄνθρωπον; ὁ δὲ

obtemperans mandato divino, immortalem nominis tui memoriam es adeptus.

Fassus & hunc præclare dixisse, sequentem interrogabat: 65. QUI essent constituendi administratores functionum publicarum? Ille dixit: Qui oderunt improbitatem, & imitantes mores & vitæ tuæ rationem, ad retinendam perpetuam existimationis suæ famam, justa agunt: quemadmodum tu Rex hæc facis, quia divinitus concessam justitiæ coronam habes.

Approbato eo clara voce, & oculis in sequentem conjectis, dixit ad eum: 66. QUOS oporteat in belli duces eligere? Ille respondit: Fortitudine & justitia præstantes, & quibus potius est servare homines, quam cupiditate victoriæ per confidentiam perdere eorum vitam. Nam ut Deus beneficus est in omnes, ita tu imitatione ejus omnia beneficentia prosequeris.

Fassus eũ bene respondisse, aliũ interrogabat: 67. QUEM hominem conveniat prosequi admiratione? Ille

δὲ ἔφη· ⟨Ϟ⟩ κεχορηγημένον δόξῃ καὶ πλούτῳ καὶ δυνάμει, καὶ ψυχῇ ἴσον πᾶσιν ὄντα· καθὼς σὺ δόξῃ καὶ πλούτῳ καὶ δυνάμει τοῦτο ποιῶν, ἀξιοθαύμαστος εἶ, ⟨ϛ⟩ θεὸς σοι διδόντος εἰς ταῦτα τὴν ἐπιμέλειαν.

Ἐπιφωνήσας δὲ καὶ τοῦτον, πρὸς ⟨Ϟ⟩ ἕτερον εἶπεν· ξη'. ΕΝ ποίοις δεῖ πράγμασι τοὺς βασιλεῖς ἢ πλείω χρόνον διάγειν; ὁ δὲ εἶπεν· ἐν ταῖς ἀναγνώσεσι, καὶ ἐν ταῖς τῶν πορειῶν ἀπογεγραφῆς διατείβειν, ὅσα πρὸς τὰ βασιλείας ἀναγεγραμμένα τυγχάνουσι, πρὸς ἐπανόρθωσιν καὶ διαμονὴν ἀνθρώπων. ὁ αὐ πράσων, οὐκ ἐφικτὸν ἄλλοις δόξαν κέκτησαι· θεὸς σοι τὰ βουλήματα συντελοῦντος.

Ἐνεργῶς δὲ καὶ τοῦτον προσείπας, ἕτερον ἠρώτα· ξθ'. ΤΙΝΑΣ δεῖ ποιεῖσθαι τὰς ἀγωγὰς ἐν ταῖς ἀνέσεσι καὶ ταῖς ῥαθυμίαις; ὁ δὲ ἔφη· θεωρεῖν, ὅσα ὁπλίζεται μετὰ σοφολῆς· καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν τιθέναι τὰ τοῦ βίου, μετ' εὐχημοσύνης καὶ καταστολῆς γινόμενα, βιοῖς

Ille dixit: Eum qui cum gloria, opibus & potentia abunde ſit exornatus, interim tamen animo æquali ſit erga omnes. Quemadmodum tu Rex, dignus es admiratione, qui dignitate, opibus & potentia excellens, hoc facis, Deo tibi hujus rei curam injiciente.

Hoc quoque comprobato, ad proximum dixit: 68. IN quibus rebus reges majori tempore verſari deberent? Ille inquit: In legendo & in commentariis legationū illarū quæ extant perſcriptæ ad reges, ad inſtauranda illa quæ faciunt ad rectam, ſalutarem & diuturnam hominum gubernationem. Quo ſtudio tu, Deo promovente tuos conatus ad eventus ſuos, conſecutus es gloriam aliis ignotam.

Ut res ſe habeat, & hunc faſſus dixiſſe, ſequentem interrogabat: 69. QUALIS vitæ ratio ſit ineunda, & quid agendum in otio & remiſſione animorum? Ille inquit: Contemplanda ſunt illa quæ ſobrie, & cum animi contractione adornantur: & ob oculos ponenda, quæ in vita cū decore honeſtate & moderatione fiunt, gerunturq;, ut

βιοῖς σωφρονῶν ἢ κατέχων· ἔνεστι γὰρ ἢ ἐν τούτοις ὑπόμνησίς τις. πολλάκις γὰρ ἢ ἐκ τῶν ἐλαχίστων ἀφορμὴν τινὰ δείκνυται. σὺ δὲ πᾶσαν ἡσυχῆ καταφοιτῶν ἀφ' ἑκάστων, φιλοσοφεῖς ἀφ' ἑκάστων καλοκἀγαθίαν ὑπὸ θεῶν τιμώμενος.

Εὐφρανθεὶς δὲ τοῖς εἰρημένοις, τὸν ἔννατον εἶπεν· ο'. ΠΩΣ δεῖ ἀφ' ἑστιάσεων διεξάγειν; ὁ δὲ ἔφησεν· προσλαμβάνοντα τοὺς φιλομαθεῖς, καὶ δυναμένους ὑπομιμνήσκειν τὰ χρήσιμα τῆς βασιλείας, καὶ τοὺς τῶν ἀρχομένων βίους, ἐμμελέστερον ἢ μουσικώτερον οὐκ ἂν εὕροις τι τούτων. οὗτοι γὰρ φιλεῖς εἰσι, τοῖς τὰ κάλλιστα πεπαιδευκότες καὶ ἀφανοίας. καλῶς γὰρ σὺ τοῦτο πράττεις, ὡς ἂν ὑπὸ θεῶν σοι κατευθυνομένων ἁπάντων.

Διαχυθεὶς δὲ ὑπὸ τοῖς εἰρημένοις, ἐπυνθάνετο δ' μετέπειτα· οα'. ΤΙ κάλλιστόν ἐστι τοῖς ὄχλοις, ἐξ ἰδιώτου βασιλέα καταστῆναι ὑπ' αὐτῶν, ἢ ἐκ βασιλέως βασιλέα; ἐκεῖνο.

ut moderate & continenter vivas. Ineſt enim & in his quædam informatio, & ſæpe ex minimis aliquid profecutione dignũ demonſtratur. Tu vero, cum ſenio uſuque vitæ & actionum ſis exercitatus, philoſopharis in ſtudio & actionibus virtutis perfectæ, ex illa præſtantia honoris quæ tibi, à Deo contigit.

Delectatus oratione hujus, ad nonum dixit: 70. QUÆ ſit vitæ ratio in conviviis peragendis ineunda? Ille inquit: Si adjunxeris tibi diſcendi cupidos, quique poſſint tibi & regni negotia & ſubditorum mores vitamque commemorare, nihil his concinnius & ſuavius poteris habere. Nam tales, cum habeant animos eruditos, & conformatos ad res optimas, ſunt chari Deo. Quemadmodum & tu talibus es occupatus, ut cui omnia à Deo recte adminiſtrentur.

Exhilaratus his dictis, ſequentem interrogabat? 71. UTRUM ſit ſatius populo ut ex privatis aliquem ſibi eligant regem, an vero ex regia ſtirpe genitum? Ille

ἐκεῖνος δὲ ἔφης ὃ ἄριστον τῇ φύσει. καὶ γὰρ οἱ βασιλέων βασιλεῖς νόμῳ, ὡς τοὺς ὑποτεταγμένους ἡμέρους τε καὶ σκληροὺς καθίστανται· πολλῷ δὲ μᾶλλον καὶ τινες τῶν ἰδιωτῶν, καὶ κακῶν πεπειραμένοι, καὶ πενίας μετεχηκότες, ἄρξαντες ὄχλου, χαλεπώτεροι τῶν ἀνοσίων τυράννων ἐξέβησαν. ἀλλὰ, ὡς ἔφην, ἦθος ἐχόντων, καὶ παιδείας κεκοινωνηκὸς, δυνατὸν ἄρχειν ἐστὶ· καλῶς σὺ, βασιλεῦ, μέγας ὑπάρχεις, οὐτοσὶ τὴν δόξαν τῆς ἀρχῆς καὶ τὸ πλούτῳ διέχων, ὅσον ἐπιείκεια καὶ φιλανθρωπία πάντας ἀνθρώπους ὑπερῆρκας, θεοῦ σοι δεδωρημένου ταῦτα ἐπὶ πλείονα χρόνον.

Καὶ τοῦτον ἐπαινέσας, τὸν ἐπὶ πᾶσι ἐρώτα· οβ'. ΤΙ μέγιστόν ἐστι βασιλείας; πρὸς τοῦτο εἶπε· τὸ μὲν παντὸς ἐν εἰρήνῃ καθεζέσθαι τοὺς ὑποτεταγμένους, καὶ νομίζεσθαι ταχέως τὸ δίκαιον ἐν ταῖς διαφοραῖς. ταῦτα δὲ γίνεται διὰ τὸ ἠρῦσθαι, ὅταν μισοπάνηρος ᾖ,

ille inquit: Id eſt eligendum, quod eſt naturæ gratum & exoptatum. Nam & ex regibus electi in gubernationem regni, adverſus ſubditos inclementes & duri ſolent exiſtere: & ex privatis, ac quidem multo magis, nonnulli & alia mala & paupertatem experti, cum ad imperia populorum fuerunt perducti, extiterunt intolerabiliores etiam impiis tyrannis. Sed quemadmodum dixi, indoles ingenii, & natura proba, & humanitatis cultu exornata, idonea eſt ad imperandum: quemadmodum tu Rex magnus es, qui non tam dignitate imperii & opibus præſtas aliis, quam æquitate & humanitate omnes alios homines ſuperas, Deo tibi iſta in longius tempus ſua benignitate ſuggerente.

Hoc etiam collaudato, poſtremum interrogabat: 72. QUID eſſet in Regia gubernatione maximum? Ad quod ille dixit: Ut ſubditi habeant perpetuam pacem, & celeriter conſequantur in judiciis jus ſuum. Quæ quidem tum fiunt, quando qui præeſt imperio, malis adverſatur,

&

καὶ φιλάγαθος, καὶ περὶ πολλοῦ ποιούμενος ψυχὴν ἀνθρώπου σώζειν· καθὼς καὶ σὺ μέγιστον ἡγησαι τὸ ἀδικεῖσθαι· δικαίως δὲ πάντα κυβερνῶν, αἰέναον τὸ περὶ σεαυτὸν δόξαν κατεσκεύασας· τοῦ θεοῦ σοι διδόντος ἔχειν ἀγνὴν, καὶ ἀμιγῆ παντὸς κακοῦ τὸ διάνοισμα.

Καταλήξαντος δὲ τούτου, κατερράγη κρότος μετὰ φωνῆς καὶ χαρᾶς ὑπὲρ πλείονα χρόνον. ὡς δὲ ἐπαύσατο ὁ βασιλεὺς λαλῶν, ποτήριον ἐπεχέατο, καὶ τῶν παρόντων ἁπάντων, καὶ τῶν εἰρημένων λόγων. ὑπὲρ πᾶσι δὲ εἰπετό μέγιστά μοι γέρων ἀγαθὰ, προγεγενημένων ἡμῶν. πολλὰ γὰρ ὠφέλημαι, καταβεβλημένων ὑμῶν διδαχὴν ἐμοὶ περὶς τὸ βασιλεύειν. ἐκέλευε δὲ τρία τάλαντα προστάξαι ἀργυρίου δοθῆναι, καὶ τὸν ἀποκατασήσαντα παῖδα. συνεπιφωνησάντων δὲ πάντων, χαρᾶς ἐπληρώθη ὁ συμπόσιον, ἀλλαλείπτως τοῦ βασιλέως εἰς εὐφροσύνην τραπέντος.

Ἐγὼ

& probos diligit: ac maximi facit hoc, ut animam hominis conſervet. Quemadmodum & tu maximum ſemper judicaſti ſcelus injuſtitiam: juſte vero omnia gubernando, perpetuam tibi conſecutus es gloriam ex beneficio divino: unde tu mentem habes ſanctam, & ab omni malorum labe immaculatam.

Finita hujus oratione, exortus eſt applauſus cum acclamatione & gaudio: qui ſatis diu duravit. Poſtquam autem Rex finivit hujuſmodi cum ipſis collocutionem, tum & aliis omnibus præſentibus, & iis qui ſententias dixerant, craterem plenum vino libavit, & tandem in hunc modum loquutus eſt: Veſtro adventu contigerunt mihi maxima bona. Nam multum utilitatis percepi ex doctrina veſtra, mihi de regnandi ratione tradita. Hinc mandavit, ſingulis talenta tria donari, & puerum qui ea obtulerit. Hæc omnibus approbantibus, cum acclamatione convivium replebatur lætitia, Rege ſine intermiſſione omnia ad hilaritatem referente.

Ego

Ἐγὼ δὲ εἶπα πλείονα· καὶ τούτοις, ὦ Φιλόκρατες, συγγνώμην ἔχειν. πεθαυμακὼς γὰρ τοὺς ἄνδρας ὑπὲρ ὃ δίκαιον, ὡς ἐπὶ τοῦ καιροῦ τὰς ἀποκρίσεις ἐποιοῦντο, πολλοῦ χρόνου δεομένας· καὶ τοῦ μὴ ἐρωτῆσαι, μεμεριμνηκότος ἕκαστα· τῶν δὲ ἀποκεινομένων, ἀλλήλως ἐχόντων τὰ πρὸς τὰς ἐρωτήσεις· ἄξιοι θαυμασμοῦ κατεφαίνοντό μοι, καὶ τοῖς παροῦσι, μάλιστα δὲ τοῖς φιλοσόφοις. οἴομαι δὲ καὶ πᾶσι τοῖς παραληψομένοις τὴν ἀναγραφὴν, ἄπιστον φανεῖται. ψεύσασθαι μὲ οὐ καθῆκόν ἐστι περὶ τῶν ἀναγεγραμμένων. εἰ δὲ καί τι παραλάβω, οὐχ ὅσιον οἶμαι τούτοις· ἀλλὰ, ὡς γέγονεν, οὕτω διασαφῶμεν, ἀφοσιούμενοι πᾶν ἁμάρτημα. διόπερ ἐπειράθην, ἀποδεξάμενος αὐτῶν τὴν τοῦ λόγου δύναμιν παρὰ τῶν ἀναγεγραμμένων ἕκαστα τῶν γινομένων ἔν τε τοῖς διηγηματισμοῖς τοῦ βασιλέως, καὶ ταῖς συμποσίαις, μεταλαβεῖν. ἔστι γὰρ ἐστὶ, καλῶς καὶ σὺ γινώσκεις, ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας ὁ βασιλεὺς ἄρξηται διηγηματίζειν,

Ego autē ô Philocrates fui longior in commemorandis iſtis: ſed tu dabis veniam mihi. Nam ego ſupra modum admiratus ſum iſtos viros, ita ex tempore reſpondentes de rebus meditationis longi temporis. Nec vero ego ſolum admirabar tum interrogantis ſolertiam in meditandis ſingulis quæſtionibus, tum facultatem tam promptā reſpontium ita apte & ſapienter ad ſingulas interrogationes: ſed & aliis omnibus qui aderant, videbantur hæc admiratione digna, & præcipue Philoſophis. Exiſtimo autem fore, ut & aliis omnibus qui hæc ſunt lecturi, videantur ea ſupra fidem eſſe. Sed profecto non licet aliquid falſi narrare de illis quæ excepta & annotata ſunt, & nefas judicem etiam præterire aliquid in hujuſmodi rebus: ſed ut hæc ſunt acta, ita ea expoſui, ut vitarē omnē erroré. Licet ipſe hæc omnia percepiſſem, tamē ſtudioſe iſtā expoſitionē meā accepi ab illis, qui ſingula quæ fiunt & dicuntur in regiis negotiis & conviviis, excipere & annotare ſolent. Nam ut ipſe ſcis, hic mos eſt, ut quo die Rex incipiat

μαπίζειν, μέχρις ἂν καθαχοιμηθῇ πάντα ἀναγεφφεῖς τὰ λεχθέντα ὑ πραχθέντα· καλῶς γινομένων ὑ συμφερόντως. τῇ δ' ὑπιούσῃ, τὰ τῇ πρότερον πεπραγμένα ὑ λελαλημένα, πρὸ τῆς ἡμερησίου παραγινώσκειν· ὑ εἴ τι δέοντως μὴ γεγονὸς, διορθώσεως τυγχάνει ὃ πεπραγμένον. πάντ' οὖν, ἀκριβῶς πάντων ἀναγεγραμμένων, ὡς ἐλέχθη, μεταλαβόντες, κατακεχωρήκαμεν· εἰδότες, ἣν ἔχεις φιλομάθειαν εἰς τὰ χρήσιμα.

¶ Μετὰ δὲ ζεῖς ἡμέρας, ὁ Δημήτριος παραλαβὼν αὐτοὺς, ὑ διελθὼν τὸ τῶν ἑπτὰ σταδίων ἀνάχωμα ἐ θαλάσσης πρὸς τὴν νῆσον, ὑ βαθὰς τὴν γέφυραν, ὑ προσελθὼν ὡς ἐπὶ τὰ βόρεια μέρη, σωτήριον ποιησάμενος εἰς κατασκευασμένον οἶκον παρὰ τὴν ἠϊόνα, βαρυτίμως ἐχόντα, ὑ πολλῆς ἡσυχίας ἔφεδρον, παρεκάλει τοὺς ἄνδρας τὰ ἐ ἑρμηνείας ἐπιτελεῖν· πρόντων, ὅσα πρὸς τὴν χρείαν ἔδει, καλῶς. οἱ γὰρ ἐπετέλουν ἕκαστα σύμφωνα ποιοῦντες πρὸς ἑαυτοὺς τῶν ἀντιβολῶν· τὸ δὲ

incipiat publica negotia agere, omnia excipiantur ſcripto, & quæ dicantur & quæ gerantur: id quod recte & utiliter fit. Nam hinc ſequenti die & acta & dicta præcedentis, antequam quid denuo publice agatur, prælegunturt: & ſi quid parum recte eſt geſtum: id emendatur. Inde ergo cum eſſent omnia accurate perſcripta, nos hæc, ſicut dictum eſt, deſumpta & ſelecta ad te miſimus: non ignari, quantum ſit tuum ſtudium ad cognoſcenda utilia.

Poſt tres autem dies, quam illa quæ expoſuimus, ſunt acta, Demetrius aſſumpſit ad ſe illos viros, & in inſulam per aggerem maris ſeptem ſtadiorum eſt progreſſus, ac trajecto ponte partes verſus ſeptentrionem occupavit: ibi congregatis illis viris in domo ſplendide extructa juxta littus, & ab omni tumultu & ſtrepitu remota, cum ibi etiam adeſſent omnia quibus opus foret, hortabatur eos ad interpretationem legis perficiendam. Illi autem rem aggreſſi, ſingula ex collationibus ad conſonantiam elaborabant: &

δὲ ὁκ τ̃ συμφωνίας γινόμενον πρεπόντως, ἀναγραφῆς ὕτως ἐτύγχανε πρὸ τ̃ Δημητρίου. ἡ μέχει μ̃ ὥρας ἐνάτης τὸ τ̃ συνεδρίας ἐγίνετο· μ̃ δὲ ταῦτα πρὸ τ̃ τ̃ σώματος θεραπείαν ἀπελύοντο γίνεσθ, χωρηγουμένων αὐτοῖς δαψιλῶς, ὧν προῃροῦντο, πάντων. ἐκτὸς δὲ, καθ' ἡμέραν, ὅσα βασιλεῖ προσκυλίζετο, ἡ τούτοις ὁ Δωρόθεος ἐπετέλει· προσεταγμένον γὰρ ἦν αὐτῷ ἀφ' τ̃ βασιλέως. ἅμα δὲ τῇ πρωΐᾳ παρεγίνοντο εἰς τ̃ αὐλὴν καθημέραν, ἡ ποιησάμενοι τ̃ ἀσπασμὸν τ̃ βασιλέως, ἀπελύοντο πρὸς τ̃ ἑαυτῶν τόπον. ὡς δὲ ἔθος ὑπ̃ πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις, ἀπονιψάμενοι τῇ θαλάσσῃ τὰς χεῖρας, ὡς ἂν ἥυξαντο πρὸς τ̃ θεὸν, ἐβέποντο πρὸς τ̃ ἀνάγνωσιν, ἡ τ̃ ἑκάστου ἀφορμὰς εἶναι.

Ἐπηρώτησ δὲ ἡ τοῦτο· τίνος χάριν ἀπονιζόμενοι τὰς χεῖρας, ὕστερον εὔχον̃; διεσάφουν δὲ, ὅτι μαρτύριόν ἐστι, μ̃ μηδὲν εἰργάσθ κακόν· πᾶσα γὰρ ἐνέργεια ἀφ' τ̃ χειρῶν γίνετ̃. καλῶς ἡ ὁσίως μεταφέροντες ὅτι τ̃ δικαιοσύνην ἡ τ̃ ἀλήθειαν, πάντα. καθὼς δὲ προῄρημεν, ὕτως

quod ita conſonum & elaboratum erat, ut dignum eſſet deſcriptione, à Demetrio ſcripto excipiebatur. Ac quidem quotidie ad nonam uſque horam in tali ſtudio congregati erant: deinde diſcedebant ad curandum corpus, quibus omnia large ſuppeditabantur quæ cupiebant, & præter hæc quotidie de illis quæ regi apparabantur, & his Dorotheus ex mandato regio ſubminiſtrabat. Atque etiam quotidie bene mane veniebant in aulam, & ſalutato Rege redibant ad ſuum locum: lotiſque manibus pro communi omnium Judæorum more ex mari, & votis ad Deum peractis, pergebant legere, & ſingula interpretari.

Interrogati autem & de hoc, quare poſt lotas manus vota faciant? Reſpondebant: hoc fieri in argumentum & teſtimonium, nullius ſceleris perpetrati, quoniam per manus omnes conatus ſoleant expediri, ita pulchre & ſancte omnia ad juſtitiam referebant. In ſingulos ergo dies, ſicut ante diximus, conve-

ὕπως καθ' ἑκάστην εἰς τ τόπον, ἔχοντα περπότητα ἀφ' ἡ τ ἡσυχίαν καὶ καθάρλαν, συναγόμενοι, τὸ προκείμενον ἐπετέλεσαν. συνέτυχε δὲ ὕπως, ὥστε ἐν ἡμέραις ἑβδομήκοντα δυσὶ τελεσθῆναι τὰ τ μεταγραφῆς. οἱονεὶ κατ' αὐθέσίν τινα ὑπ' τοιούτου γεγενημένα.

Τελείωσιν δὲ ὅτε ἔλαβε, συναγαγὼν ὁ Δημήτριος ὅ πλῆθος τ Ιουδαίων εἰς τ τόπον, ὃ ἦ τὰ τ ἑρμηνείας ἐτελέσθη, πρανέγνω πᾶσι, πρόντων καὶ τ τὴν διερμηνευσάντων· οἵ τινες καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς παρὰ τοῦ πλήθους ἔτυχον, ὡς ἂν μεγάλων ἀγαθῶν παρόντι γεγενήτες. ὡσαύτως δὲ καὶ τ Δημήτριον ἀποδεξάμενοι, πρεκάλεσαν δοῦναι τοῖς ἡγουμένοις αὐτῶν μεταγράψαντα τ πάντα νόμον. καθὼς δὲ ἀνεγνώσθη τὰ τεύχη, φάντες οἱ ἱερεῖς, καὶ τ ἑρμηνέων οἱ πρεσβύτεροι, καὶ τ ἀπὸ τ πολιτεύματος οἵ τε ἡγούμενοι τ πλήθους, εἶπον· ἐπεὶ καλῶς καὶ ὁσίως διηρμήνευται, καὶ κατ' πᾶν ἠκριβωμένως· καλῶς ἔχον ἐστίν, ἵνα μεμένῃ ταῦτα οὕτως ἔχοντα, καὶ

convenientes in locum illum amœnum, jucundumque & ob silentium & ob lucis claritatem, rem sufficeptam studebant perficere. Ac quidem ita cecidit, ut illa interpretatio eorum perficeretur diebus septuaginta duobus, perinde ac si data opera hoc ab illis factum fuisset.

Finita autem interpretatione, Demetrius illam Judæis omnibus congregatis in locum illum, ubi ea perfecta erat, prælegit, præsentibus etiam ipsis interpretibus: qui etiam ut authores magnorum bonorum, magna laude & approbatione sunt accepti ab ipsa Judæorum multitudine. Similiter & Demetrium prosequuti sunt sua laude, rogaruntque ut istam legem descriptam suis etiam principibus dare vellet. Ut autem perfecta sunt ista volumina legis, adstantes & sacerdotes & interpretes seniores, gubernatoresque civitatis, & ipsi principes multitudinis, ita dixerunt: Quoniam recte, sancte, & per omnia accurate perfecta est ista interpretatio, par est, ut omnia permaneant

καὶ μὴ γένηται μεταβολή. πάντων δὲ ἐπιφωνησάντων τοῖς εἰρημένοις, ἐκέλευσε μεταθεῖναι, καθὼς ἔθος αὐτοῖς ἐστιν· εἴ τις μεταθείη, προσθεὶς, ἢ μεταφέρων τι τῶν συνόλων τῶν γεγραμμένων, ἢ ποιῶν ἀφαίρεσιν· καλῶς τοῦτο προέσοντες, ἵνα μεταθῇ παντὸς ἀένναα καὶ μένοντα φυλάσσηται.

Προσφωνηθέντων δὲ καὶ τούτων τῷ βασιλεῖ, μεγάλως ἐχάρη· τὴν γὰρ πρόθεσιν, ἣν εἶχεν, ἀσφαλῶς ἔδοξε τετελειῶσθαι. προσμεγνώσθη δὲ αὐτῷ πάντα, καὶ λίαν ἐξεθαύμασε τοῦ νομοθέτου διάνοιαν. καὶ πρὸς τὸν Δημήτριον εἶπε· πῶς τηλικούτων συντετελεσμένων οὐδεὶς ἐπεβάλετο τῶν Ἱστορικῶν ἢ Ποιητῶν ἐπιμνησθῆναι; ἐκεῖνος δὲ ἔφη· διὰ τὸ σεμνὴν εἶναι τὴν νομοθεσίαν, καὶ διὰ θεοῦ γεγονέναι· καὶ τῶν ἐπιβαλλομένων τινὲς, ὑπὸ τοῦ θεοῦ πληγέντες, τῆς ἐπιβολῆς ἀπέστησαν. καί γε ἔφησεν ἀκηκοέναι Θεοπόμπου, διότι μέλλων τινὰ τῶν προηρημένων ἐπισφαλέστερον ἐκ τοῦ νόμου μεθερμηνεύειν, παραχὺ λαβεῖν τῆς διανοίας

in ſuo habitu, nec ulla fiat immutatio. Omnibus ad hæc cum approbatione acclamantibus: juſſit Demetrius illos, ut haberent in more, imprecari dira illi, ſi quis immutaturus eſſet quid vel addendo, vel transferendo, vel auferendo. Quod recte fecerunt, ad hoc ut perpetuo conſervarentur illa ſalva, & cum diuturnitate inviolata.

Quæ & ipſa cum eſſent Regi denunciata, valde eſt gaviſus. Nam putabat ita præclare ſuum inſtitutum eſſe ad perpetuitatem confirmatum. Ac quidem cum ipſi omnia eſſent prælecta, valde admiratus eſt legiſlatoris mentem. Et ad ipſum Demetrium dixit: Quare tanti operis nullus Hiſtoriographorum aut Poetarum aggreſſus ſit mentionem facere? Ille inquit: Quia iſta lex eſt ſacroſancta, & divinitus lata: tum qui à nonnulli aggreſſi, divina plaga territi, ab inſtituto deſtiterunt. Nam audivi Theopompum, cum vellet quædam ex iſta lege, tum non ita commode verſa, in ſuam hiſtoriam inſerere, animo fuiſſe turbatum

ἀμφοίας πλεῖον ἡμερῶν τριάκοντα· χρὶ δὲ τὴν ἄνεσιν ἐξιλάσκεσθαι τὸν θεὸν, σαφὲς αὐτῷ γενέσθαι, πίνων χάλκειον συμβαῖνον ὕδωρ. δι' ὀνείρου δὲ σημανθέντος, ὅπως τὰ θεῖα βάλεται διεργασάμενον εἰς κοινὰς ἀνθρώπους ἀφέρειν· ἀποφαίνεσθαι δὲ, ὅτως ἀποκατασταθείη. ἡ δὲ Θεοδέκτου δὲ, τοῦ τῶν τραγῳδιῶν ποιητοῦ, μετέλαβον ἐγὼ, διότι φέρειν μέλλοντός τι τῶν ἀναγεγραμμένων ἐν τῇ βίβλῳ πρός τι δρᾶμα, τὰς ὄψεις ἀπεγλυκλώθη· καὶ λαβὼν ὑπόνοιαν, ὅτι διὰ τοῦτ' αὐτῷ τὸ σύμπτωμα γέγονεν· ἐξιλασάμενον τὸν θεὸν ἐν πολλαῖς ἡμέραις, ἀποκατέστη.

Μεταλαβὼν δὲ ὁ βασιλεὺς, καθὼς προεῖπον, περὶ τὸ Δημητρίου προσκυνήσας, ἐκέλευσε μεγάλῃ ἐπιμελείᾳ ποιεῖσθαι τῶν βιβλίων, καὶ συντηρεῖν ἀκριβῶς. προσκαλέσας δὲ καὶ τοὺς ἑρμηνεῖς, ἵνα προσγένωνται πυκνότερον πρὸς αὐτὸν, ἐὰν ἀποκαταστῶσιν εἰς τὴν Ἰουδαίαν. δίκαιον γὰρ, εἶπε, τὴν ἐκπομπὴν αὐτῶν γενέσθαι· προσ-

turbatum ultra dies triginta: & in morbi intermiſſione cum exoraſſet Deum votis, ut ſibi declararet, quam ob cauſam hoc ſibi accidiſſet: in ſomno ei tuiſſe indicatum, ideo accidiſſe, quia divina ſtudio ſuo evulgare conaretur, & referre ad multos homines. Hinc cum inſtitutum intermiſiſſet, dicitur fuiſſe liberatus à morbo. Accepi etiam de Theodecte tragico poeta, cum voluiſſet aliquid quod ſcriptum eſſet hoc libro, transferre in quandam ſuam fabulam, fuiſſe viſum ei ablatum, donec perpendiſſet hoc ſibi eveniſſe propter hoc ſuum factum, & per multos dies reconciliaſſet ſibi Deum votis ſuis.

Hic auditis Rex, & (ſicut diximus) accepta à Demetrio legis interpretatione, religioſa veneratione eſt eam proſecutus: & juſſit magnam curam haberi librorum iſtorum, eoſque religioſe obſervare. Ipſos etiam interpertes rogavit, ut poſt reditum ſuum in Judæam crebrius ad ſe venire vellent. Jam enim juſtum eſſe ut ipſos dimittat: ſed

παραγενηθέντας δὲ, ὡς ἡμᾶς, ἕξει αὐτοὺς φίλους, καὶ πολυωφελείας τε μείζονος τεύξεσθαι παρ' αὐτοῦ. τὰ δὲ πρὸς τὴν ἀποπομπὴν αὐτῶν ἐκέλευσεν ἑτοιμάζειν, μεγαλομερῶς τοῖς ἀνδράσι χρησάμενον, ἑκάστῳ στολὰς ἔδωκε τῶν κεκτίσθων τρεῖς, καὶ χρυσίου τάλαντα δύο, καὶ κυλίκιον ταλάντου, καὶ περικλίνην πᾶσαν κατάστρωσιν.

Ἔπεμπε δὲ καὶ τῷ Ἐλεαζάρῳ μετὰ τῆς ἀποπομπῆς αὐτῶν ἀργυρόποδας κλίνας δέκα, καὶ τὰ ἀκόλουθα πάντα· καὶ κυλίκιον ταλάντων τεττάρων, καὶ στολὰς δέκα, καὶ πορφύραν, καὶ στέφανον διαφανῆ, καὶ βυσσίνων ὀθονίων εἰς τοὺς ἑκατόν, καὶ φιάλας, καὶ πυέλλια, καὶ κρατῆρας χρυσοῦς δύο πρὸς ἀνάθεσιν. ἔγραψε δὲ καὶ παρακαλῶν, ἵνα ἐάν τινες τῶν ἀνδρῶν παραμένωσι πρὸς αὐτὸν ἀναχωρεῖν, μὴ κωλύσῃ· πρὸς πολλοῦ ποιούμενος, τοῖς πεπαιδευμένοις συνεῖναι, εἰς τοιούτοις τε καὶ πλοῦτον καταπίπτειν δικαίως, καὶ οὐκ εἰς μάταια.

Εὖ

si redirent ad ſe, ipſos, ut par ſit, pro amicis habiturum, & maximis muneribus ornaturum. Hinc juſſit adornari quæ facerent ad illos deducendos, magnaque munificentia eſt in eos uſus. Dedit cuique tres pulcherrimas ſtolas, & duo talenta auri, & calicem talenti unius, & omnem ornatum qui in cœnaculis expandi ſolet.

Mittebat etiam Eleazaro ſimul in deductione illa, decem menſas argenteis pedibus præditas, & omnem earum ornatum, & calicem triginta talentorum. Stolas item decem, & purpuram, ac coronam inſignem decore, tum circiter centum linteola byſſina. Ad hæc, phialas & pelves, & duos aureos crateras ad libationes ſacras. Præterea ſcripſit ad ipſum, & eum rogavit, ne prohibere vellet, ſi quando qui iſtorum virorum iter ad ſe ſuſcepturi eſſent. Nam ſibi gratiſſimam futuram converſationem cum tam doctis & intelligentibus viris: ſeque malle ſuas opes large & magnifice conferre in tales homines, quam in alias non tanti momenti res.

Atque

Εὖ δὲ, καθῶς ἐπηγγειλάμην, ἀπέχεις τὴν διήγησιν, ὦ Φιλόκρατες. τέρπειν γὰρ οἴομαί σε ταῦτα, ἢ τὰ τῶν μυθολόγων βιβλία. νένευκας γὰρ πρὸς φιλοσοφίαν, ᾗ σὺ τούτοις πλείονα χρόνον ἀφιερεῖς. πειράσομαι δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀξιολόγων ἀναγράφειν· ἵνα ἀφορμὰς αὐτὰ, κομίζῃ τοῦ βουλεύματος ὃ κάλλιστον ἔπαθλον.

Atque ita, Philocrates, quemadmodum promiſi tibi, habes hanc hiſtoriam: quali puto te magis oblectari, quam libris eorum qui fabulas continent. Nam intentus es ſtudio gravium rerum, & huc plus temporis impertis. Dabo autem operam, ut quæ alia commemoratu digna nanciſci potero, & illa ad te perſcribam: ut illis evolutis, conſequaris ſtudii tui pulcherrimum præmium.

FINIS.

DE LIBRO ARISTEÆ ET *De Verſione Græca LXXII Interpretum* TESTIMONIA VETERA.

Ariſtobulus Philoſophus Judaicus apud Euſeb. Præp. Evang. l. 13. c. 12. p. 664. Edit. Pariſ.

Διηρμήνευται τοῦ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως δι' ἑτέρων, πρὸ τῆς Αλεξάνδρου καὶ Περσῶν ὑπερατήσεως, τά τε κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν τὴν ἐκ Αιγύπτου τῶν Εβραίων, ἡμετέρων δὲ πολιτῶν, καὶ ἡ τῶν γεγονότων ἁπάντων αὐτοῖς ἐπιφάνεια, καὶ κράτησις τῆς χώρας, καὶ τῆς ὅλης νομοθεσίας ἐπεξήγησις. ——— Η δ' ὅλη ἑρμηνεία τῶν ἀφ' ἑνὸς νόμου πάντων, ὅτι τοῦ προαγορευθέντος Φιλαδέλφου βασιλέως, οὗ δὲ προήχθη, προθυμηθέντος μείζονα φιλοτιμίαν, Δημητρίου τοῦ Φαληρέως προαγαγόντος τὰ περὶ τούτων.

Philo Judæus l. 2. de vita Moſis p. 509, 510. Edit. Genev.

Τὸ παλαιὸν ἐγεκάφησαν οἱ νόμοι γλώττῃ Χαλδαϊκῇ, καὶ μένει πολλῷ διέμενιαν ὁμοίῳ τινὶ ἀφθέγκτῳ μεταβάλλοντες, ἕως μήπω ὁ κάλλιστος εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἀνέφηναν αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐκ καθ' ἑκάστην ἡμέραν συνεχοῦς μελέτης καὶ ἀσκήσεως τῶν

λεωμένων, ἀθάνατος ἐγένετο καὶ ἐπέρεις, καὶ ὃ κλέος ἐφοίτα πανταχόσε. —— Δεινὸν ἡγησάμενοί τινες, εἰ ἃ νόμοι τοῖς ἡμίσεσι τμήματι τῆς ἀνθρώπων γένους ἐξεταθήσονται μόνῳ τῷ βαρβαρικῷ, τὸ δ' Ἑλληνικὸν εἰς ἅπαν ἀμοιρήσει, τρὸς ἑρμηνείαν τ τύτων ἐτρέποντο. τὸ δ' ἔργον ἐπεὶ ἡ μέγα ἰὼ ἡ κοινωφελὲς, οὐκ ἰδιώταις, ἀλλ' ἀρχῦσιν, ὧν ἡ πολὺς ἀριθμὸς, ἀλλὰ βασιλεῦσι, ἡ βασιλέων ἀνετέθη τῷ δοκιμωτάτῳ. Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ὑπολαβεῖς —— ζῆλον ἡ πόθον λαβὼν τ νομοθεσίας ἡμῶν, εἰς Ἑλλάδα γλῶτταν τ Χαλδαϊκὴν μεθαρμόζεσθαι διενοεῖτο. ἡ τρέσβεις εὐθὺς ἐξέπεμπε τρὸς τ τ Ἰουδαίας ἀρχιερέα ἡ βασιλέα, (ὁ δ αὐτὸς ἰὼ) τό, τε βύβλημα δηλῶν, ἡ τροτρέπων ἀριστίδην ἐλέσθαι τὺς τ νόμον διερμηνεύσοντας· ὁ δ' (οἷα εἰκὸς) ἡσθεὶς, ἡ νομίσας οὐκ ἄνευ θείας ὑποφορσύνης τερὶ τὸ τοιῦτον ἔργον ἐσπουδακέναι τ βασιλέα, σκεψάμενος τὺς πρ' αὐτῷ δοκιμωτάτους Ἑβραίων, οἳ τρὸς τῇ πατρίῳ ἡ τ Ἑλληνικὴν ἐπεπαίδευντο παιδείαν, ἄσμενος ἀπέστελλε. —— δοκιμασθέντες δὲ, εὐθὺς ἤρχοντο τὰ τ καλῆς τροσβείας ὑπιτελεῖν· ἡ λογισάμενοι πρ' αὑτοῖς ὅσον εἴη τὸ τρᾶγμα διαπεφεύγειν, νόμους ξενικοῖς διερμηνεύειν, μήτ' ἀφελεῖν τι, μήτε τροσθεῖναι, μήτε μεταθεῖναι δυνάμενους, ἀλλὰ τ ἐξ ἀρχῆς ἰδέαν ἡ τ τύπον αὐτῶν διαφυλάττοντας, ἐσκόπουν τὸ καθαρώτατον τ τερὶ τὸν τόπον χωρίων, ἔξω πόλεως. —— Νῆσος ἡ Φάρος τρόκειται τ Ἀλεξανδρείας, ἧς αὐχὴν ἐσταύρωται τέτανται τρὸς τὴν πόλιν, τρικλυζόμενος ὀκ

ἀγχι-

ἀγχιβαθεῖ, τὰ δὲ πολλὰ πεναγώδει θαλάττῃ, ὡς ἡ τῶν κυμάτων φορὰς ἐν πολὺν ἦχον ἡ πάταγον οὐκ πάνυ μακρὸν ἀφικνήματος ποιεκλύεσθαι. τοῦτον δὲ ἁπάντων τῶν κύκλῳ κείνοντες ὑπτιοδειόταπον εἶ) τὸν τόπον συνεχάσαι ἡ συνερεμῆσαι, ἡ μόνῃ τῇ ψυχῇ πρὸς μόνους ὁμιλῆσαι τοὺς νόμους, συνηθοῖ κατέμειναν, ἡ ταῖς ἱεραῖς βίβλοις λαβόντες, ἀνατείνουσιν ἅμ' αὐτοῖς ἡ τὰς χεῖρας εἰς ὕψος, αὐτόμενοι τὸν Θεὸν μὴ ἁμαρτεῖν τὸ ποιήσεως· ὁ δ' ὑπνεύει ταῖς εὐχαῖς, ἵνα τὸ πλεῖον ἢ ἡ τὸ σύμπαν γένος τῶν ἀνθρώπων ὠφελήσῃ, χρησόμενον εἰς ἐπανόρθωσιν βίου φιλοσόφοις ἡ παγκάλοις διατάγμασι. καθίσαντες δ' ἐν ὑποκρύφῳ, ἡ μηδενὸς πρόντος ὅπ μὴ τῶν τῆς φύσεως μερῶν, γῆς, ὕδατος, ἀέρος, ὕφανοῦ, ἐξ ὧν ποιῆται τῆς γενέσεως ἔμελλον ἱεροφαντήσειν (κοσμοποιΐα γὰρ ἡ τῶν νόμων ἐστὶν ἀρχή·) καθάπερ συνηθισθέντες ποιεφητεύον οὐκ ἄλλα ἄλλοι, τὰ δ' αὐτὰ πάντες ὀνόματα ἡ ῥήματα, ὥσπερ ὑποβολέως ἐκάστοις ἀοράτως συνηχοῦντος. καίτοι τίς οὐκ εἶδεν, ὅτι πᾶσι μὲ ἀθάλεκτος, ἡ δ' Ελλάνικη ἀφωνεστέντος πλυτεῖ, ἡ ταὐτὸν συνήθημα οἷόν τε μεταφράζοντα καὶ ἀναφράζοντα σχηματίσαι πολλαχῶς, ἄλλοτε ἄλλοίας ἐφαρμόζοντα λέξεις· ὅθεν ὑπὸ ταύτης τῆς νομοθεσίας ἃ φασι συμβῆναι, συνενεχθῆναι δ' εἰς ταὐτὸ κύεια κυρίοις ὀνόμασι τὸ Ελλάνικα τοῖς Χαλδαϊκοῖς, συναρμοσθέντα εὖ μάλα τοῖς δηλουμένοις ποιήγμασιν. ὃν γὰρ τρόπον οἶμαι γεωμετρίας ἡ ἀθανατικῆς τὰ σημαινόμενα, ποικιλίαν ἑρμηνείας οὐκ ἀνέχεται, μένει δ' ἀμετάβλητος ἡ ἐξ

ἀρχῆς τελεῖσα· τ αὐτὸν (ὡς ἔοικε) τρόπον ἡ ὕστι συντρέχοντα τοῖς προγέγραμμασιν ὀνόματα ἐξευρεῖν, ἅτε δὴ μόνα μάλιστα βασανίσαι ἐμελλεν ἐμφαντικῶς τὰ δηλούμενα. σαφεστάτη δὲ τούτου πίστις· ἐάν τε Χαλδαῖοι τ Ἑλληνικὴν γλῶτταν, ἐάν τε Ἕλληνες τὴν Χαλδαίων ἀναδιδαχθῶσι, ἡ ἀμφοτέραις ταῖς γραφαῖς ἐντύχωσι, τῇ τε Χαλδαϊκῇ ἡ τῇ διερμηνευθείσῃ, καθάπερ ἀδελφαῖς, μᾶλλον δ' ὡς μιᾷ ἡ τὸν αὐτὸν ἐν τε τοῖς πράγμασι ἡ τοῖς ὀνόμασι πεπᾶσι ἡ προσκυροῦσιν, οὐχ ἑρμηνεῖς ἑκάτερος, ἀλλ' ἱεροφάνται, ἡ προφῆται προσαγορεύοντες, οἷς ἐξεγένετο συνδραμεῖν λογισμοῖς εἰλικρινέσι τῷ Μωσέως καθαρωτάτῳ πνεύματι.

Fl. Josephus Antiq. Jud. l. 12. c. 2. p. 389. Edit. Gen.

Ἐρομένου δ' αὐτὸν (scil. Demetrium Phalereum) ποτὲ ὁ Πτολεμαῖος, πόσας ἤδη μυριάδας ἔχοι συνειλεγμένας βιβλίων, τ μὲν ὑπαρχόντων εἰ περὶ εἴκοσι, ὀλίγου δὲ δεῖν, εἰς πεντήκοντα συναχθείσην, μεμηνῦσθαι δ' ἔλεγεν αὐτῷ πολλὰ εἰ ἡ προσῆκε τοῖς Ἰουδαίοις τῶν πάτρια αὐτοῖς νομίμων συγγράμματα, ἀπουδῆς ἄξια ἡ τ βασιλέως βιβλιοθήκης, ἃ τοῖς ἐκείνων χαρακτῆρσι ἡ τῇ ἑρμηνείᾳ γεγραμμένα, πόνον αὐτοῖς οὐκ ὀλίγον παρέξειν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μεταβαλλόμενα γλῶτταν. —— ἐδόκει οὖν ἔλεγε κωλύειν ἡ ταῦτα μεταβαλόντα (διύναται γὰρ τ εἰς ταὐτὰ χορηγίας εὐπορεῖν) ἔχειν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἡ τὰ πάτρια ἐκείνοις. δόξας οὖν ὁ βασιλεὺς ἄριστα τ Δημήτριον φιλοτιμού-

μενον

μενον περὶ τὸ πλῆθος αὐτῷ τῆς βιβλίων ἐπισπῆσθαι, γράφει τῷ τ' Ιουδαίων ἀρχιερεῖ ταῦτα γίνεσθαι. Αρίσταιος δέ τις φίλος ὢν καὶ τοῖς μάλιστα τῷ βασιλεῖ, καὶ σπουδαζόμενος ὑπ' αὐτοῦ διὰ μετριότητα, πολλάκις μὲν καὶ πρότερον ἔγνω παρακαλέσαι τὸν βασιλέα, ὅπως ἀπολύσῃ τοὺς Ιουδαίους, ὅσοι κατὰ τὴν βασιλείαν ἦσαν αὐτοῦ. νυνὶ δ' ὑπιδόμενος εἰς τὸν δοκιμάσας τῆς δεήσεως &c. (vide sis Aristæi petitionem, edictumque Philadelphi pro Judæis liberandis p. 390. item mutuas inter Ptol. Philadelphum & Eleazarum Judæorum Pontificem Epistolas p. 391, 392, &c.) —— p. 395. Παραγενομένων δὲ εἰς τὴν Αλεξανδρείαν (τῶν πρεσβέων scil. Ανδρέου καὶ Αριστέου,) ἀκούσας Πτολεμαῖος τὴν πρόθεσιν αὐτῶν, καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα τῶν πρεσβυτέρων ἐλπιδοφόρους, εὐθὺς μεταπέμπεται τὸν Ανδρέαν καὶ τὸν Αριστέαν τοὺς πρέσβεις. ἃ δὲ ἀφικόμενοι τάς τε ἐπιστολάς, ἃς ἐκόμιζον παρὰ τοῦ Αρχιερέως (τοῦ Ελεαζάρου,) ἀπέδωκαν, καὶ ὅσα φράζειν ἀπὸ λόγων ἐπύθετο, ταῦτα ἐδήλωσαν. ἀπεύδων δ' ἐντυχεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν Ιεροσολύμων ἥκουσι πρεσβυτέροις ὑπὲρ τὴν ἑρμηνείαν τῶν νόμων, τοὺς ἄλλους, ὡς χρείαν ἔσχε παρεῖναι σωέδριον, ἐκέλευσεν ἀπολύσαι, δόξαν τοῦτο ποιῶν καὶ διὰ τὸ ἦθος. —— τότε τοίνυν ἀπολύσας ἐκείνους, τοὺς πεμφθέντας ὑπὸ Ελεαζάρου παρέμεινεν. ὡς δὲ παρῆλθον μῆνες καὶ τῶν δώρων οἱ γό-

ϵντες, ἃ τῷ βασιλεῖ κομίσαι ὁ ἀρχιερεὺς αὐτοῖς ἔδωκε, καὶ τὰ διφθέρων, αἷς ἐγλελαμμένας εἶχον τὰς νόμους χρυσοῖς γράμμασιν, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς περὶ τῶν βιβλίων, ὡς δ' ἀποκαλύψαντες τὰ ὀνειλημάτων ἀπέδειξαν αὐτῷ, θαυμάσας ὁ βασιλεὺς τὴν ἰσχνότητος τῆς ὑμφάς, καὶ τὴν συμβολῆς τὸ ἀσπίγνωστον, (ἦτω γὰρ ἥρμοστο,) καὶ τοῦτο ποιήσας χρόνῳ πλείονι, χάειν εἶπεν ἔχειν αὐτοῖς τε ἐλθοῦσι, καὶ μείζονα τῷ πέμψαντι, περὶ δὲ πάντων τῷ Θεῷ, ᾧ τοὺς νόμους εἰ) συμβέβηκεν. —— p. 396. διελθουσῶν δὲ πολλῶν ἡμερῶν, προσκαλεῖται αὐτοὺς ὁ Δημήτριος, καὶ διελθὼν ὃ ἐπαφάδιον χῶμα τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν νῆσον, καὶ ἀφικὰς πρὸς τὴν γέφυραν, περιελθὼν ὅπη τὰ βόρεια μέρη, σωτήριον ἐποιήσατο ἐν τῷ προσκτίσματι νέον κατεσκευασμένῳ οἴκῳ, πρὸς ἀφάσκειν πραγμάτων ἠρεμίας καλῶς ἔχοντι. ἀγαθὸν οὖν αὐτοὺς ἐκεῖ παρεκάλει πάντων, ὧν ἂν δεήσει εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν νόμων, παρόντων, ἀκωλύτως ἐπιτελεῖν ὃ ἔργον. οἱ δ' ὡς ἔνι μάλιστα φιλοτίμως καὶ φιλοπόνως τὴν ἑρμηνείαν ἀκριβῆ ποιούμενοι, μέχρι μὲν ὥρας ἑνάτης περὶ τοῦτο διετέλουν ὄντες. ἔπειτ' ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπηλλάσσοντο θεραπείαν, ἀφθόνως αὐτοῖς τὰ πρὸς τὴν δίαιταν χορηγουμένων. —— περὶ δὲ περὶ τὴν αὐλὴν προσκυνούμενοι, καὶ τὸν Πτολεμαῖον ἀσπαζόμενοι, πάλιν ἀπὸ τὴν αὐτὸν ἀπίεσαν τόπον. καὶ τῇ θαλάσσῃ τὰς χεῖρας ἀπονιπτόμενοι καὶ καθαιρόντες αὐτούς, ἅπως ἀπὸ τοῦ τῶν νόμων ἑρμηνείαν ἐπέπονθε. μεταγεγραφέναι δὲ τὸν νόμον καὶ τὴν τὴν ἑρμηνείαν ἔργα πέλος ἐν ἡμέραις ἑβδομήκοντα καὶ δυσὶ λαβόντος,

δόντος, συναγαγὼν ὁ Δημήτριος τὺς Ιυδαίυς ἅπαντας εἰς τ τόπον ἔνθα ἡ μετεβλήθησαν οἱ νόμοι, πρόντων ἡ τ ἑρμηνέων, αἰέγω τύτυς. —— p. 397. ὁ δὲ πλῆθος ἀπεδέξατο μὲ ἡ τὺς ἀφασαφήσαντας τρεσβυτέρυς τ νόμον· ἐπήνεσαι δὲ ἡ τ Δημήτριον τ ὑπονοίας, ὡς μεγάλων ἀγαθῶν αὐτοῖς εὑρέτιν γεγενημένον. παρεκάλεσάν τε δοῦναι ἡ τοῖς ἡγυμένοις αὐτῶν ἀναγνῶναι καὶ νόμον. ἠξίωσάν τε πάντες, ὅτε ἱερεὺς ἡ τ ἑρμηνέων οἱ τρεσβύτεροι, ἡ ὅ πολιτεύμαλος οἱ τρεσηκότες, ἐπεὶ καλῶς τὰ τ ἑρμηνείας ἀπήρτισαι, ἡ ἀφαμεῖναι ταῦθ' ὡς ἔχ ἡ καὶ μὴ μετακινεῖν αὐτά. ἀπάντων δὲ αὐτῶν ἐπαινεσάντων τ γνώμιν, ἐκέλευε εἴτις ἢ πειρατόν τ τρεσγεγραμμένον ὁρᾶ τῷ νόμῳ, ἢ λεῖπον, πάλιν ἐπισκοπῆνται τῦτο ἡ ποιῆσα φανερὸν ἤρρητον, σωφρόνως τῦτο τρεάπτοντες, ἵνα τὸ κριθὲν ἅπαξ ἔχειν καλῶς, εἰς ἀεὶ ἀφαμείνῃ.

Juſtinus Philoſ. ac Martyr in cohortatione ad Græcos p. 13. Edit. Pariſ.

Πτολεμαῖος ὁ τῆς Αιγύπτυ βασιλεὺς, βιβλιοθήκην ἐν τῇ Αλεξανδρείᾳ κατασκευάσας, ἡ παντα χόθεν συναγαγὼν βιβλία, ἡ πληρώσας αὐτὴν, ἔπειτα μαθὼν ὅτι ἀρχαίας ἱστορίας τοῖς τ Εβραίων γράμμασι γεγραμμένας σάζεσθαι ἀκριβῶς συμβαίνει, γνῶναι τὰ γεγραμμένα βυλόμενος, σοφὺς ἄνδρας ἑβδομήκοντα, τὺς ἡ τὴν Ελλήνων ἡ Εβραίων ἀφέλεκτον εἰδότας, ἑρμηνεῦσαι αὐτοῖς τὰς βίβλυς τρεστάξεν, ἀπὸ τ Ιερυσαλὴμ μεταπειλάμενος· ἡ ἵνα πάσης ὀχλήσεως

ἐκτὸς

ἐκτὸς ὄντες θᾶττον ἑρμηνεύσωσι, προσέταξεν αὐτοῖς μὴ ὁ αὐτῇ τῇ πόλει, ἀλλὰ ἀπὸ ἑπτὰ σταδίων, ἔνθα τῷ Φάρῳ ᾠκοδομήθαι συμβαίνει, ἰσαρίθμους τοὺς ἑρμηνευόντων οἰκίσκους γενέσθαι μικρούς, ὅπῃ τῷ ἕκαστον ἰδίᾳ καθ' ἑαυτὸν τῷ ἑρμηνείαν πληρῶσαι· προστάξας τοῖς ἐφεστῶσιν ὑπηρέταις, πάσης μὲ αὐτοὺς θεραπείας τυγχάνειν, εἴργεσθαι δὲ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίας, ἵνα τὸ τῆς ἑρμηνείας ἀκριβὲς, καὶ διὰ τῆς πάντων συμφωνίας γνωσθῆναι δυνηθῇ. ἐπεὶ δὲ ἦλθον τοὺς ἑβδομήκοντα ἄνδρας μὴ μόνον τῇ αὐτῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ καὶ ταῖς αὐταῖς λέξεσι χρησαμένους, καὶ μηδὲ ἄχρι μιᾶς λέξεως τῆς πρὸς ἀλλήλους συμφωνίας διημαρτηκότας, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ καὶ ἀεὶ τὰ αὐτῶν γεγραφότας, ἐκπλαγεὶς, καὶ θείᾳ δυνάμει τὴν ἑρμηνείαν γεγράφθαι πιστεύσας, πάσης μὲ τιμῆς ἀξίους αὐτοὺς, ὡς θεοφιλεῖς ἄνδρας διέγνω· μὴ πολλῶν δὲ δώρων αὐτοὺς εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα ἐπανελθεῖν προσέταξε· τοὺς δὲ βίβλους θαυμάσας (ὡς εἰκὸς) καὶ ἀσπασάμενος, ἐκεῖσε ἀνέθηκε. ταῦτα καὶ μῦθος ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, οὐδὲ πεπλασμένας ἱστορίας ἀπαγγέλλομεν· ἀλλ' αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ γενόμενοι, καὶ τοὺς οἴκους τῶν οἰκήσαντων ἐν τῇ Φάρῳ ἑωρακότες ἔτι σωζόμενα, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκεῖ, ὡς τὰ πάτρια ἀρειμανίων ἀκηκοότες, ταῦτα ἀπαγγέλλομεν.

Idem in 2da pro Chriſtianis Apologia. p. 72. Edit. Pariſ.

ΟΤΕ δὲ Πτολεμαῖος ὁ Αἰγυπτίων βασιλεὺς βιβλιοθήκην κατεσκεύασε &c. —— προσέπεμψε τῷ τῶν Ἰουδαίων τότε βασιλεύοντι Ἡρώδῃ, ἀξιῶν ἀγα-

πεμφθῆναι

πεμφθῆναι αὐτῷ τὰς βίβλους τῶν προφητειῶν. ἃ ὁ μὲν βασιλεὺς Ηρώδης τῇ πρεσειρημένῃ Ἑβραΐδι αὐτῶν φωνῇ γεγραμμένας διεπέμψατο &c.

Idem in Dialogo cum Tryphone Judæo. p. 297. Edit. Paris.

ΑΛΛ' ἐγὼ τοῖς διδασκάλοις ὑμῶν πείθομαι, μὴ σωτεθειμένοις καλῶς ἐξηγεῖσθαι τὰ ὑπὸ τῶν προ Πτολεμαίου τοῦ Αιγυπτίων γενομένου βασιλέως ἑβδομήκοντα πρεσβυτέρων· ἀλλ' αὐτοὶ ἐξηγεῖσθαι πειρῶνται· καὶ ὅτι πολλὰς γραφὰς πέλεον ἀφεῖλον ἀπὸ τῶν ἐξηγήσεων τῶν γεγενημένων ὑπὸ τῶν προ Πτολεμαίου γεγενημένων πρεσβυτέρων, ——— εἰδέναι ὑμᾶς βούλομαι.

Irenæus Lugdun. adverſus Hæreſes. l. 3. c. 25.

PRius enim quam Romani poſſiderent regnum ſuum, adhuc Macedonibus Aſiam poſſidentibus, Ptolemæus Lagi filius cupiens eam Bibliothecam quæ à ſe fabricata eſſet in Alexandria, omnium hominum dignis conſcriptionibus ornare, petiit à Hieroſolymitis in Græcum ſermonem interpretatas habere ſcripturas eorum. Illi vero (obediebant enim tunc adhuc Macedonibus) eos quos habebant perfectiores ſcripturarum intellectores, & utriuſque loquelæ, Septuaginta ſeniores miſerunt Ptolemæo, facturos hoc quod ipſe voluiſſet. Ille autem experimentum eorum ſumere volens, & metuens ne forte conſentientes eam veritatem quæ eſſet in ſcripturis, abſconderent per interpretationem, ſeparans eos ab invicem, juſſit omnes eandem in-

terpretari ſcripturam, & hoc in omnibus libris fecit. Convenientibus autem ipſis in unum apud Ptolemæum, & comparantibus ſuas interpretationes, Deus glorificatus eſt, & ſcripturæ vere divinæ creditæ ſunt, omnibus eaſdem & eiſdem verbis & eiſdem nominibus recitantibus ab initio uſque ad finem; uti & præſentes Gentes cognoſcerent, quoniam per aſpirationem Dei interpretatæ ſunt ſcripturæ, & non eſſe mirabile Deum hoc in eis operatum, quando in ea captivitate populi, quæ facta eſt à Nabuchodonoſor, corruptis ſcripturis, & poſt LXX annos Judæis deſcendentibus iu regionem ſuam, & poſt deinde temporibus Artaxerxis Perſarum regis, inſpiravit Heſdræ ſacerdoti tribus Levi, præteritorum prophetarum omnes rememorare ſermones, & reſtituere populo eam legem, quæ data eſſet per Moyſem. Cum tanta igitur veritate & gratia Dei interpretatæ ſint ſcripturæ, ex quibus præparavit, & reformavit Deus fidem noſtram, quæ in Filium ejus eſt, & ſervavit nobis ſimplices ſcripturas in Ægypto: —— & hæc earum ſcripturarum interpretatio, priuſquam Dominus noſter deſcenderet, facta ſit, & antequam Chriſtiani oſtenderentur, interpretata ſit: (Natus eſt enim Dominus noſter, circa primum & quadrageſimum annum Auguſti imperii, multo autem vetuſtior fuit Ptolemæus, ſub quo interpretatæ ſunt ſcripturæ:) vere impudorati & audaces oſtenduntur, qui nunc volunt aliter interpretationes facere, quando ex ipſis ſcripturis arguuntur à nobis, & in fidem adventus Filii Dei concluduntur. Firma eſt autem, & non ficta, & ſola vera, quæ ſecundum nos eſt, fides, mani-

manifeſtam oſtenſionem habens ex his ſcripturis, quæ interpretatæ ſunt illo modo quo prædiximus, & Eccleſiæ annunciatio ſine interpolatione. Etenim Apoſtoli cum ſint his omnibus vetuſtiores, conſonant prædictæ Interpretationi, & interpretatio conſonat Apoſtolorum traditioni. Etenim Petrus, & Joannes, & Matthæus, & Paulus, & reliqui deinceps, & horum ſectatores, Prophetica omnia ita annuntiaverunt, quemadmodum Seniorum interpretatio continet. Unus enim & idem Spiritus Dei, qui in Prophetis quidem præconavit, quis & qualis eſſet adventus Domini, in Senioribus autem interpretatus eſt bene, quæ bene prophetata fuerant: ipſe & in Apoſtolis annunciavit plenitudinem temporum adoptionis veniſſe, & proximaſſe regnum cælorum, & inhabitare intra homines credentes in eum, qui ex Virgine natus eſt Emanuel.

Clemens Alexandrinus Stromatum l. 1. p. 250. Edit. Lugduno-Batav. p. 341, 342. Edit. Pariſ.

Ἑρμηνεύθησαν δὲ τὰς γραφὰς τάς τε τοῦ νόμου, καὶ τὰς προφητικάς, οὐκ ἀπὸ τῶν Ἑβραίων ἀφελέκτῳ εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶτταν φασὶν ὅτι βασιλέως Πτολεμαίου τοῦ Λάγου· ἢ (ὥς τινες) ὅτι τοῦ Φιλαδέλφου ὅτι κληθέντος, τῷ μείζονι φιλοπονίᾳ εἰς τοῦτο προσενεγκαμένου Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, καὶ τὰ περὶ τὴν ἑρμηνείαν ἀκριβῶς πραγματευσαμένου. ἐπὶ γὰρ Μακεδόνων τῶν Ἀσίαν κατεχόντων, φιλοπονώτερον ὁ βασιλεὺς τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς αὐτὸν γενομένην βιβλιοθήκην πάσαις

καταϰοσμῆσαι γεγραφᾶς, ἠξίωσε ϰαὶ τὰς Ιεροσολυμίτας τὰς περὶ αὐτοῖς προφητείας εἰς τὴν Ελλάδα διάλεϰτον ἑρμηνεῦσαι. οἱ δὲ, ἅτε ἔτι ὑπαϰούοντες Μαϰεδόσι, τῆς παλαιᾶς σοφίσιν εὐδοϰιμωτάτων, περὶ τὰς γεγραφὰς ἐμπείρους, ϰαὶ τὴν Ελληνιϰῆς ἀϕελέϰτου εἰδήμονας, ἑβδομήϰοντα πρεσβυτέρους ἐπελεξάμενοι, ἀπέστειλαν αὐτῷ μετὰ τῶν θείων βίβλων· ἑϰάστου δὲ ἐν μέρει ϰατ' ἰδίαν ἑϰάστην ἑρμηνεύσαντος προφητείαν, συνέπνευσαν αἱ πᾶσαι ἑρμηνεῖαι συναπεληλεῖσαι, ϰαὶ ταῖς ἀϕωνίαις ϰαὶ ταῖς λέξεις. Θεοῦ γὰρ ἦν βούλημα μεμελετημένον εἰς Ελληνιϰὰς ἀϰοάς. ὁ δὲ ξένον ὑπνον Θεοῦ, τοῦ τὴν προφητείαν δεδωϰότος, ἢ τὴν ἑρμηνείαν, οἱονεὶ Ελληνιϰὴν προφητείαν, ἐνεργεῖσθαι.

Tertullianus Apologet. c. 18.

PTolemæorum eruditiſſimus (quem Philadelphum ſupernominant) & omnis literaturæ ſagaciſſimus, cum ſtudio bibliothecarum Piſiſtratum (ut opinor) æmularetur, inter cætera memoriarum, quibus aut vetuſtas aut curioſitas aliqua ad famam patrocinabatur, ex ſuggeſtu Demetrii Phalerei Grammaticorum tunc probatiſſimi, cui præfecturam mandaverat, libros à Judæis quoque poſtulavit, proprias ſcilicet atque vernaculas litteras, quas ſoli habebant. —— Sed ne notitia vacaret, hoc quoque Ptolemæo à Judæis ſubſcriptum eſt, ſeptuaginta duobus Interpretibus indultis. —— Affirmavit hæc vobis etiam Ariſtæas, ita in Græcum Stylum ex aperto monimenta reliquit.

Euſe-

Euſebius Cæſarienſis Præpar. Evang. l. 8. c. 1. p. 349. Edit. Pariſ.

ΘΕὸς αὐτὸς ὁ τῶνδε τ᾽ ἀγαθῶν αἴτιος, προλαβὼν τὸ μέλλον ὡς ἂν Θεὸς τῇ προγνώσει, ἅτε δὴ πάντων ἀνθρώπων οὐκ εἰς μακρὸν ἀναφαινομένου Σωτῆρος —— προῤῥήσεις ἐποκαλυφθῆναι τοῖς πᾶσι, εἰς φῶς τε ἐλθεῖν, ἐπ᾽ ἀκριβὲς μεταβληθείσας, δημοσίας τε βιβλιοθήκης ἀνατεθείσας, δι᾽ ἑρμηνείας, βασιλεῖ Πτολεμαίῳ τοῦτο προσῆξαι κτίσιν νέαν ἐμβαλὼν, εἰς προφητικὴν (ὡς ἔοικε) τιμὴν τῶν ἐθνῶν ἁπάντων ὅσον ὑπὸ μελλήσης ἐξ αὐτοῦ ἔσεσθαι μεταλήψεως. ὧν γὰρ οὐκ ἂν ἄλλως ἐτύχομεν παρὰ Ἰουδαίων, ἐποκρυφάντων ἂν τὰ περὶ αὐτοῖς λόγια διὰ τὸ φθόνον πρὸς ἡμᾶς· τούτων οὐκ ἂν ἦσθεν οἰκονομηθείσης ἑρμηνείας ἠξιώθημεν, πρὸς τῶν περὶ αὐτοῖς ὑπό τε σπουδῆς καὶ τῇ πατρίῳ παιδείᾳ δεδοκιμασμένων ἀνδρῶν, μεταβληθέντων. γράφει δὲ ταῦτα Ἀριστέας, ἀνὴρ λόγιος μὲ ἄλλως, ἀ μὴν ἀλλὰ καὶ παρατυχὼν τοῖς πραχθεῖσι κατὰ τὸ δεύτερον Πτολεμαῖον, τὸν ἐπικληθέντα Φιλάδελφον, καθ᾽ ὃν καὶ ἡ ἑρμηνείας τῶν Ἰουδαϊκῶν γραφῶν, διὰ σπουδῆς τοῦ βασιλέως γενόμενα, τῆς κατὰ τὴν Ἀλεξανδρείαν βιβλιοθήκης ἠξιώθη.

Athanaſius in Synopſi S. Scripturæ. tomo 2. p. 156. Edit Pariſ.

ΠΡώτη ἐστὶν ἡ τῶν οβ ἑρμηνευθέντων [προφῆτις.] οἵτινες Ἑβραῖοι ὄντες, ἐξελέγησαν ἀπὸ ἑκάστης φυλῆς ἓξ, καὶ ἡρμήνευσαν τὴν θείαν γραφὴν ἐπὶ Πτολεμαίου βασιλέως τοῦ Φιλαδέλφου, διὰ διακοσίων πεντήκοντα ἐνιαυτῶν

ἑαυτῶν ἡ τῆ σάρκα γενήσεως τῦ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ.

Cyrillus Hierosolymitanus Cateches. p.36,37. Edit. Paris.

Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος, φιλολογώτατος γενόμενος βασιλεύς, τὰς τῆ παντοίας βίβλους συναθροίζων, ἐπὶ Δημητρίυ τῦ Φαληρέως τῆ βιβλιοθήκης προστάττοντος, εἰς τὰ νομικῶν καὶ προφητικῶν θείων γραφῶν ἐπακύσας, καὶ πολὺ κάλλιον κρίνας, καὶ ἐπὶ ἀκόντων ἀναγκαστῶς τὰ βιβλία κτήσασθαι, ἀλλ' ἐξιλεώσασθαι δώροις μᾶλλον καὶ φιλίᾳ τὸν ἔχοντα· καὶ γινώσκων ὅτι ὃ μὴ ἀναγκαστὸν δοκῆται, πολλάκις ἀπροαιρέτως διδόμενον· τόδ' ὂν προαιρέσεως διδόμενον, σὺν ἀληθείᾳ τοῖς πᾶσι δωρεῖται, Ἐλεαζάρῳ τῷ τότε ἀρχιερεῖ, πλεῖστα δῶρα πέμψας εἰς τὰ ἅγια τῶν Ἱεροσολύμων ναὸν, ἐξ οὗ φυλὴ τῶν δώδεκα τῦ Ἰσραὴλ φυλῶν πρὸς ἑαυτὸν εἰς ἑρμηνείαν ἐποίησεν ἀποστολήν· εἶτα καὶ τῆ θείας εἰ μὴ τὰς βίβλους εἰληφάνων ἀπόπειραν· καὶ ὃ μὴ συνδυάσας πρὸς ἀλλήλας τὰς ἀποκαλύψεις ὑποπτεύσας, ὃν τῇ λεγομένῃ Φάρῳ τῇ πρὸς Ἀλεξάνδρειαν κειμένῃ, τῶν παραγενομένων ἑρμηνευτῶν, ἑκάστῳ ἴδιον οἶκον ἀποδείξας, ἑκάστῳ πάσας τὰς γραφὰς ἐπέτρεψεν ἑρμηνεῦσαι. τούτων δὲ ὃν ἑβδομήκοντα καὶ δύο ἡμέρας πληρωσάντων τὰς ὁμῶ πάντων ἑρμηνείας καὶ διαφόρῳ οἴκῳ ἀλλήλοις μὴ προσπέντες, ἐποίησε θαυμάσιον ὅτι ὃ αὐτὸ ἃ μόνον ἐν νοήμασιν, ἀλλὰ καὶ ἐν λέξεσιν εὗρεν συμφωνοῦντας. ἃ γὰρ εὑρεσιλογία καὶ κατασκευὴ σοφισμάτων

σμάτων ἀνθρωπίνων ἰῶ ὃ γινόμενον, ἀλλ' ὀκ πνεύματος ἁγίου ἢ τῷ ἁγίῳ πνεύματι λαληθεισῶν θείων γραφῶν ἑρμηνεία συνετελεῖτο.

Epiphanius Cyprius libro de Menſuris & Ponderibus. §. 3. tom. 2. Edit. Pariſ.

Ἀφ' ἑαυτῶν γὰρ οἱ ἑβδομηκονταδύο ἑρμηνευταὶ τὰς λέξεις προσέθηκαν, ὀκ εἰς μάτην, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς ὠφέλειαν. τὰς γὰρ ἐλλιπῶς ἐχούσας λέξεσι προσθετικότες εἰς σαφήνειαν, τῷ ἀνάγνωσιν πρήναγον· ὥθ' ὑπολαμβάνειν ἡμᾶς, ὡς εὐμοίρους αὐτοὺς γεγενῆσθαι πνεύματος ἁγίου. ὧν γὰρ ὀκ ἰῶ χρεία, διανοηθῆναι πρῆκαν. ὅπου δὲ χωλὸν ἐδόκει ὃ ῥῆμα εἶναι, εἰς Ἑλληνικὴν ἀφέλκυστον μεταφερόμενον, ὠκεῖ τῇ προθέσει ἐποίησαντο. θαυμάσαι δέ ἐστιν ὅπῃ τούτῳ, ὡς μὴ τολμᾶν μέμψιν ἐπάγειν, ἀλλὰ μᾶλλον ἔπαινον, ὡς ὀκ βουλῆς Θεοῦ γεγενημένου συνιέναι τὴν εὐλάβειαν. ἑβδομηκονταδύο γὰρ ὄντες τὸ ἀριθμοῦ, ὡς ἐν τῇ Φαρίᾳ νήσῳ ——— ἀπικρὺ τῆς Ἀλεξανδρείας ὡς λ' ἀπὸ ἐξ οἰκίσκοις, ζυγὴ ζυγὴ κατ' οἰκίσκον, ἀπὸ ἑσπέρας ἕως ἑσπέρας συγκλειόμενοι, ὡς ὃ ἑσπέρας ὡς λς σκαφιδίοις φραγόμενοι, εἰς ὃ ὑπὸ Πτολεμαίου Φιλαδέλφου παλάπον, ὡς μετ' αὐτοῦ ἑστιώμενοι, ὡς κατ' ζυγὴν ὡς κοιτῶσι λς καθεύδοντες, εἰς ὃ μὴ συνδιάσαι μετ' ἀλλήλων, ἀλλ' ἀνοθεύτως ἑρμηνεῦσαι, ὕτως διετέλουν. Τοὺς γὰρ προφημένους λς οἰκίσκους ὁ ῥηθεὶς Πτολεμαῖος καταασκευάσας ὡς τὸ πέραν εἰς τὴν νῆσον, διπλοῦς τε αὐτοὺς ποιήσας, δύο δύο ὠνέκλεισεν, (ὡς ἔφην) καὶ παῖδας

δύο

δύο ὑπηρετεῖν αὐτοῖς ἅμα ἐκέλευεν, ὀψοποιίας ἕνεκεν, καὶ ὑπηρεσίας, μὴ καὶ ταχυδάφων. ἀλλ' ὅτε θυείδας τοῖς οἰκίσκοις ἐκείνοις ἐκ τοίχων ἐποίησεν, ἀλλ' ἄνωθεν ἐκ τῶν δωμάτων τὰς κεκλιμένας ἀναφωτίδας ἀνέῳξεν. ⓐ δὲ ὕτως ἀφήγοντες ἀπὸ θεοῦ ἕως ἑσπέρας ὑπὸ κλεῖδα συγκεκλεισμένοι ὕτως ἡρμήνευσαν. ἐκάστῃ δὲ ζυγῇ βίβλος μία ἐπεδίδοτο· ὡς εἰπεῖν, ἡ βίβλος τοῦ κόσμου γενέσεως μιᾷ ζυγῇ, ἡ Ἐξοδος τῶν υἱῶν Ισραὴλ τῇ ἄλλῃ ζυγῇ, Λευϊτικὸν τῇ ἄλλῃ, καὶ ἀριθμῶν ἄλλη βίβλος τῇ ἄλλῃ. —— §. 6. Οτε δὲ ἐτελειώθησαν, ἐκαθέζετο ὁ βασιλεὺς ὅπου θέσις ὑψηλή, καὶ λς ἀναγνώσεις ἔχοντες ἑκάστης βίβλου τὰ λς ἰσόστιχα, καὶ εἷς ἔχων τὴν βίβλον τὴν Ἑβραϊκῆς ἀντίγραφον. ἑνὸς δὲ ἀναγινώσκοντος ἀναγνώσου, καὶ τῶν ἄλλων ἐπεχόντων, οὐκ εὑρέθη ἀμφωνία. ἀλλὰ Θεοῦ θαυμάσιον ἔργον εἰς τὸ γνωσθῆναι, ὅτι πνεύματος ἁγίου ἔχοντες δωρεὰν ἐκεῖνοι οἱ ἄνδρες, ὁμοφώνησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ὅπερ προετέθειτο λόγος, ὑπὸ πάντων εὑρέθη προτεθειμένον. ὅπερ δὲ ἀφείλοντο, πάντες ὅτι ἴσης εὑρέθησαν ἀφελόμενοι. καὶ ὧν μὲ ἀφείλοντο οὐκ ἔστι ψευδία, ὧν δὲ οὐκ ἀφείλοντο, ὅτι ψευδία. —— §. 9. Καὶ προφητοι μὲ ἑρμηνευθηναὶ γεγόνασι τὴν αὐτῆς θείας γραφῆς, ἀπὸ Ἑβραϊκῆς διαλέκτου εἰς Ελληνίδα, ἑβδομηκονταδύο ἄνδρες ⟨ϟβ⟩ ἀριθμὸν, τὴν αὐτὴν προφητίαν ἑρμηνείαν ὅτι Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου ἑρμηνεύσαντες. οἵπινες ἐξελέγησαν ἐκ τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ισραὴλ, ἓξ ἄνδρες κατὰ φυλὴν, ὡς ἐξέδωκεν Αριστέας ἐν τῷ αὐτοῦ συντάγματι. —— Αυτοὶ (scil. Judæi)

Judæi) δὲ δεξάμενοι ὑπὸ τοῦ Φιλαδέλφου (viz. Ptol. Philadelphi) καὶ τὰ δῶρα ἀσμένως, ἀφ' ἁπλῆς ἔσχον σφόδρα. καὶ ἀμελητὶ χρυσοῖς γράμμασιν Ἑβραϊκοῖς τὰς βίβλους μεταγραψάμενοι τὰς ἤδη μοι προτεταγμένας, ἀπέστειλαν ΧΒ μὲν τὰς ἐνδεδομηκονταδύο δὲ τὰς ἀποκρύφους. ὁ δὲ βασιλεὺς κομισάμενος καὶ ἐντυχὼν, καὶ μὴ δυνάμενος ἀναγνῶναι, τὴν τοιχείων Ἑβραϊκῶν ὑπαρχόντων, καὶ ἀλαλέκτῳ τῇ Ἑβραϊκῇ γεγραμμένων, δευτέραν ὑπὸ Φιλαδέλφου ἀναγκάζεται αὐτοῖς γράψαι, καὶ αἰτῆσαι ἑρμηνευτὰς τοὺς δυναμένους ἀπὸ φράσαι τὰς βίβλους εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἀδιάλεκτον· ἀφ' ἧς Ἑβραίους. ——— τότε τοὺς ἑβδομηκονταδύο ἑρμηνευτὰς ἐκλεξάμενοι, οἱ τὴν Ἑβραίων διδάσκαλοι ἀποστέλλει, κατὰ τύπον, ὃν ποτε ἐποίησε Μωϋσῆς, ἡνίκα ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὄρος διὰ προστάγματος Κυρίου. ——— αὐτὸς δὲ διὰ τὴν πρὸς τὰς φυλακὰς εἰρήνην, ἵνα μὴ ἐξ οἰκίων λάβῃ πέντε ἄνδρας, ἐξ ἄλλων ἓξ, καὶ ποιήσῃ φασὶν ἐν ταῖς φυλαῖς, διενοήθη μᾶλλον ἑβδομηκονταδύο προσλαβεῖν, καὶ τῷ ἀριθμῷ προσθεῖναι. τῷ ἀπὸ δὲ βόπω (ὡς ἔφην) καὶ τούτους ἀπέστειλαν, οἵτινες ἡρμήνευσαν τὰς βίβλους ἐν τῇ Φαρίᾳ καλουμένῃ νήσῳ. καὶ οὕτως αἱ βίβλοι εἰς Ἑλληνίδα ἐκτεθεῖσαι ἀπετέθησαν ἐν τῇ πρώτῃ βιβλιοθήκῃ τῇ ἐν τῇ Βρυχίῳ οἰκοδομηθείσῃ.

Hieronymus Stridonenſis, Præfatione in Pentateuchum Moyſi. Epiſt. 104. Edit. Antuerp.

NEſcio quis primus Auctor, ſeptuaginta cellulas Alexandriæ mendacio ſuo extruxerit, quibus diviſis, eadem ſcriptitarint: cum Ariſteas,

riſteas, ejuſdem Ptolemæi ἀρχιφύλακος, & multo poſt tempore Joſephus, nihil tale retulerint: ſed in una Baſilica congregatos contuliſſe ſcribant, non prophetaſſe. Aliud eſt enim vatem, aliud eſt eſſe interpretem: ibi ſpiritus ventura prædicit, heic eruditio & verborum copia, ea quæ intelligit, transfert.

Idem in Procemio Quæſtionum in Geneſim. Epiſt. 155.

NEque vero LXX Interpretum, ut invidi latrant, errores arguimus: nec noſtrum laborem, illorum reprehenſionem putamus: cum illi Ptolemæo regi Alexandriæ, myſtica quæque in ſcripturis ſanctis prodere noluerint, & maxime ea quæ Chriſti adventum pollicebantur; ne viderentur Judæi & alterum Deum colere; quos ille Platonis ſectator magni idcirco faciebat, quia unum Deum colere dicerentur. Sed & Evangeliſtæ, & Dominus quoque noſter atque Salvator, necnon & Paulus Apoſtolus, multa quaſi de veteri Teſtamento proferunt, quæ in noſtris codicibus non habentur. Ex quo perſpicuum eſt, illa magis vera eſſe exemplaria, quæ cum novi Teſtamenti autoritate concordant. Accedit ad hoc quoque, quod Joſephus, qui LXX Interpretum proponit Hiſtoriam, quinque tantum ab iis libros Moyſi tranſlatos refert: quos nos quoque confitemur pluſquam cæteros cum Hebraicis conſonare.

Auguſtinus Hipponenſis de civitate Dei l. 18. c. 42.

HUic autem ſuccedens alius Ptolemæus, qui eſt appellatus Philadelphus —— petivit ab Eleazaro tunc Pontifice, dari ſibi ſcripturas, quas

quas profecto audierat fama prædicante divinas: & ideo concupiverat habere in Bibliotheca, quam nobiliſſimam fecerat. Has ei cum idem Pontifex miſiſſet Hebræas: poſt etiam ille interpretes poſtulavit, & dati ſunt ei LXXII, de ſingulis duodecim tribubus ſeni homines, linguæ utriuſque doctiſſimi, Hebrææ ſcilicet atque Græcæ. Quorum interpretatio ut Septuaginta vocetur, jam obtinuit conſuetudo. Traditur ſane tam mirabilem ac ſtupendum planeque divinum in eorum verbis fuiſſe conſenſum, ut cum ad hoc opus ſeparatim ſinguli ſederint: (ita enim eorum fidem Ptolemæo regi placuit explorare,) in nullo verbo, quod idem ſignificaret, & tantundem valeret, vel in verborum ordine alter ab altero diſcreparet; ſed tanquam ſi unus eſſet interpres, ita quod omnes interpretati ſunt, unum erat, quoniam revera ſpiritus erat unus in omnibus.

Ibid. c. 43. Ex hac Septuaginta interpretatione etiam in Latinam linguam interpretatum eſt, quod Eccleſiæ Latinæ tenent. Quamvis non defuerit temporibus noſtris Presbyter Hieronymus homo doctiſſimus & omnium trium linguarum peritus, qui non ex Græco ſed ex Hebræo in Latinum eloquium eaſdem ſcripturas converterit. Sed ejus tantum literarum laborem, quamvis Judæi fateantur eſſe veracem, LXX vero interpretes in multis erraſſe contendant: tamen Eccleſiæ Chriſti tot hominum autoritati ab Eleazaro tunc Pontifice ad hoc tantum opus electorum, neminem judicant præferendum: quia etſi non in eis unus apparuiſſet ſpiritus ſine dubitatione divinus: ſed inter

ſe verba interpretationis ſuæ LXX docti more hominum contuliſſent, ut quod placuiſſet omnibus, hoc maneret, nullus eis unus interpres debuit anteponi. Cum vero tantum in eis ſignum divinitatis apparuit, profecto quiſquis alius illarum ſcripturarum ex Hebræa in quamlibet aliam linguam interpres eſt verax, aut congruit illis LXX interpretibus, aut ſi congruere non videtur, altitudo ibi Prophetica eſſe credenda eſt. Spiritus enim qui in Prophetis erat, quando illa dixerunt; idem ipſe erat etiam in Septuaginta viris, quando illa interpretati ſunt. Qui profecto autoritate divina & aliud dicere potuit, tanquam Propheta ille utrumque dixiſſet, (quia utrumque idem Spiritus diceret, & hoc ipſum aliter, ut ſi non eadem verba, idem tamen ſenſus bene intelligentibus diluceſceret,) & aliquid prætermittere & aliquid addere; etiam ut hinc oſtenderetur non humanam fuiſſe in illo opere ſervitutem, quam verbis debebat interpres, ſed divinam potius poteſtatem, quæ mentem replebat & regebat interpretis. —— Si igitur (ut oportet) nihil aliud intueamur in ſcripturis illis, niſi quid per homines dixerit Dei Spiritus, quicquid eſt in Hebræi codicibus, & non eſt apud interpretes LXX, noluit hoc per iſtos, ſed per illos Prophetas Dei Spiritus dicere. Quicquid vero eſt apud LXX, in Hebræis autem codicibus non eſt, per iſtos maluit, quam per illos idem Spiritus dicere, ſic oſtendens utroſque fuiſſe Prophetas. Quicquid porro apud utroſque invenitur, per utroſque dicere voluit unus atque idem Spiritus: ſed ita ut illi præcederent prophetando, iſti ſequerentur prophetice illos interpretando. Joh.

Joh. Chryſoſtomus l. 1. adverſus Judæos tom. 1. p. 443. Edit. Pariſ. Sed juxta Edit. Savilianam in libello, cui titulus, πρὸς τοὺς Ιουδαΐζοντας tom. 6. p. 373.

Πτολεμαίου ὁ Φιλάδελφου τὰς παντα χόθεν βιβλους συναγαγων, καὶ μαθων ὅτι ἡ τοῦ Ιουδαίοις εἰσὶ γεγραφαὶ τοῦ Θεοῦ φιλοσοφοῦσαι ἡ πολιτείας ἀείσης· μεταπεμψάμενου ἄνδρας ἐκ τῆς Ιουδαίας, ἡρμήνευσεν αὐτὰς δι' ἐκείνων· ἡ ἀπέθετο εἰς τὸ τοῦ Σεραπίδος ἱερόν· (ἡ γὰρ ἦν Ελλὰς ὁ ἀνὴρ·) ἡ μέχει νῦν ἐκεῖ τῶν προφητῶν αἱ ἑρμηνευθεῖσαι βίβλοι μένουσι.

Hilarius Pictav. in 2^dum Pſalmum. p. 439. Edit. Baſil.

MEdiis legis temporibus, priuſquam unigenitus Dei Filius ante ſecula manens Deus, Verbum homo naſceretur: poſcente rege Ptolemæo, Septuaginta ſeniores libros veteris Teſtamenti ex Hebræis literis in Græcas tranſtulerunt. Erat autem jam à Moſe antea inſtitutum in Synagoga omni Septuaginta eſſe doctores. Nam idem Moſes quamvis veteris Teſtamenti verba in literis condidiſſet: tamen ſeparatim quædam ex occultis legis ſecretiora myſteria Septuaginta ſenioribus, qui doctores deinceps manerent, intimaverat. Doctrina ergo horum in poſterum, quæ ab ipſo ſcriptore legis accepta, in hoc ſeniorum & numero & officio conſervata eſt. Hi itaque ſeniores libros hos transferentes, & ſpiritualem ſecundum Moſi traditionem occultarum cognitionum ſcientiam adepti, ambigue lingua Hebraica dicta & varia quædam ex ſe nunciantia, ſecundum virtutes rerum certis & propriis verborum ſignificationibus tranſtulerunt, doctri-

næ ſcientia multimodam illam ſermonum intelligentiam temperantes. Et ex eo fit, ut qui poſtea tranſtulerunt, diverſis modis interpretantes magnum gentibus attulerint errorem: dum occultæ illius à Moſe profectæ traditionis ignari, ea quæ ambigue lingua Hebraica commemorata ſunt, incertis ipſi judiciis ediderunt.

Theodoretus Epiſc. Cyri in præfatione Pſalmorum.

ΕΜοὶ δοκεῖ τολμηρὸν εἶναι τὰς ἀνέκαθεν ἐμφερομένας ὑπὸ Πτολεμαίου, καὶ τοῦ Αἰγύπτου μετὰ τὴν Αλέξανδρον βασιλεύσαντος, ἀναγέγραφὰς, ἃς οἱ ἑβδομήκοντα πάντες ἁρμοσθύτερσι μετέθεσαν εἰς τὴν Ελλάδα φωνὴν, ὡς μὴ τὴν ἄλλην ἅπασαν θείαν γεγραφήν. πρὸ πεντήκοντα δὲ μὴ ἑκατὸν τῆς ἑρμηνείας ἐνιαυτῶν, θείας ἀναπλησθεὶς χάριτος ὁ θαυμάσιος Εσδρας τὰς ἱερὰς ἀνέγραψε βίβλους, ὑπὸ τῆς τῶν Ιουδαίων ἀμελείας, καὶ τῆς τῶν Βαβυλωνίων δυσσεβείας πάλαι διαφθαρείσας. εἰ δὲ καὶ κεῖνος ἐκ τοῦ παναγίου πνεύματος τὴν τούτων ἀνενεώσατο μνήμην· καὶ ὅτοι, μὴ δίχα τῆς θείας ἐπινοίας, μιᾶς πολλῆς συμφωνίας μετέδωκαν ταύτας εἰς τὴν Ελλάδα φωνήν.

AD-

ADDENDA.

P. 110. l. 9. post συμβέβηκεν adjunge ex eodem Josepho p. 395, 396. —— συνεπαδῆναί τε αὐτῷ αὐτὸς ἐκέλευσε. —— Διαλιπὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐφ' ὅσον ἔδοξεν ἐπιχρῶντα χαρὰν εἶναι, φιλοσοφεῖν ἤρξατο, καὶ ἕκαστον αὐτῶν λόγους ἐπιρώτα φυσικοὺς, καὶ περὶ τῶν ζητουμένων θεωρίαν. ἀκριβῶς δ' ἐκείνων παντὸς ὑπνοσοῦν ὁ λέγων αὐτοῖς προβληθείη διασαφήσαντων, ἡδόμενος, τοιοῦτον ἐφ' ἡμέρας ιβ συμπόσιον ἐποιήσατο. ὡς τῷ βασιλομένῳ τὰ κατὰ μέρος γνῶναι τῶν ἐν τῷ συμποσίῳ ζητηθέντων, εἶναι μαθεῖν, ἀναγνόντι τὸ Ἀριστάρχου βιβλίον ὃ συνέγραψε διὰ ταῦτα. —— διελθουσῶν δὲ τριῶν &c.

TESTIMONIA

ALIQUOT

SCRIPTORUM ORIENTALIUM

DE

LXXII *INTERPRETIBUS*

Eorumque Verſione.

TESTIMONIA
ALIQUOT
SCRIPTORUM ORIENTALIUM
DE
LXXII *INTERPRETIBUS*
Eorumque Verſione.

Ex Præfatione in Pentateuchi Arabici bina exemplaria inter MSS. LAUDINA.

INterpretationum librorum prædictorum reperiebantur in manibus Judæorum ſex exemplaria, quæ omnia concinnavit & inter ſe contulit Origenes. Erat autem *Prima* Interpretatio operis hujus ita compoſiti & exarati Verſio LXXII Sapientum Hebræorum Tiberienſium, qui accerſiti ſunt à Ptolemæo Rege Ægypti, ut libros iſtos ex Hebraico in Græcum transferrent, ex Exemplari ſcil. iſto literis aureis exarato, quod eo tempore miſerunt Hebræorum Doctores ad Regem iſtum. Ille vero LXXII Sapientes in ædibus diſtinctis, ita ut ſingulis in cellis bini eſſent, incluſit, qui libros iſtos (uti dixi) interpretati ſunt, ita ut inter ſe dum conferebantur Verſiones eorum, convenirent prorſus, & ſimiles eſſe reperirentur ſine ulla diſcrepantia, redundantia vel defectu in ſenſu, adeoque ſecuræ eſſent ab omni objectione vel mutatione. Contigit autem hoc ante adventum *Chriſti* pluſquam * 100 annis. (* *Debet eſſe* 300.)

Interpretatio *Secunda*, erat Verſio Aquilæ Sinopenſis Pontici, qui tempore Adriani Regis floruit, poſt Interpretationem LXXII, annis 430, referente Epiphanio.

Interpretatio *Tertia*, erat Verſio Symmachi, qui è Samaritanorum doctis erat vixitque inter Judæos. Fuitque hoc tempore Severi Regis, poſt Aquilam annis circiter 50.

Interpretatio *Quarta*, Verſio Theodotionis Marcioniſtæ qui Sinopenſis etiam erat, floruitque tempore Commodi Secundi Regis, idque poſt Symmachum, annis prope 10.

Interpretatio *Quinta*, illa quæ *Quinta* appellatur; quæ reperta eſt una cum multis aliis libris in dolio in urbe Hierichunte tempore Antonini cognomento Getæ, filii Severi Regis.

Interpretatio *Sexta*, illa quæ *Sexta* audit, in dolio etiam reperta eſt in urbe Nicopoli, quæ prope Actium eſt, tempore Alexandri Mammææ.

Hæ Interpretationes cum in Origenis manus incidiſſent, ille animadverſa magna illa quæ inter eas erat in verbis diſcrepantia, cum ſenſu convenirent, eſſeque quæ redundarent alicubi & deficerent in ſola verborum explicatione, in bonum ordinem opus ſumma cura redegit, contulitque cum Hebræorum libris, poſtquam linguam populi illius & ſcripturam calluerat, & ex his omnibus Volumen grande confecit, quod in octo ordines diſpeſcuit.

Horum 1us. continebat ſcripturam Hebraicam, ſermone ac literis Hebraicis.

2^dus^. autem ſcripturam Græcam, ſermonem vero plane Hebraicum inſtar præcedentis, ut ita Græce ea legerent, qui ſcripturam Hebraicam nequaquam callerent.

3^ius^. Verſionem Aquilæ, aut ſignum (A) Alpha Græcum, primam ſcilicet nominis ejus literam appoſuit.

4^tus^. Verſionem Symmachi, quam appoſita prima nominis ejus litera Σ notavit.

5^tus^. Verſionem LXXII, quam literis Ain & Beth numerum LXXII exprimentibus notavit.

6^tus^. Verſionem Theodotionis, quam litera Θ prima nominis ejus litera notavit.

7^mus^. Interpretationem Hierichunte inventam, cujus Authoris nomen cum lateret, litera He, ſigno numeri quinarii eam notavit.

8^vus^. Verſionem Nicopoli inventam, cujus itidem Author, cum nomine notus non eſſet, Sexti notam ei indidit, quam litera Vaw ejus numeri indicio ſignavit.

Atque hic intellectum & oculos in teſtimonium adhibuit. Siquidem ſint licet Hebræis Exemplaria diverſa, verbis

bis diſcrepantia, ſenſu tamen inter ſe conveniunt. Atque ad hoc quod dico probandum facit illud Exemplar Legis, quod in manibus Samaritanorum eſt; quanquam ſint in ipſo diſcrepantiæ quod ad verba & repetitiones ab eo quod apud Judæos reperitur, cum tamen utraque Hebraice exarata ſint: cujus cauſa ei, qui rem recte perpenderit, hæc apparebit, quod omnes libri lacerati & combuſti fuerint ab impiis apud Iſraelitas regibus, aliiſque qui eos diverſis temporibus adfixerunt: inſtaurati vero ſunt denuo à doctis quibuſdam Judæis qui eo tempore floruerunt, eoſque memoriter tenuerunt; qui cum eos è memoriæ penu proferrent, nemo ex illis ab altero in rerum ſenſu diſſenſit: niſi quod Judæorum quidam Repetitiones quaſdam facilitatis gratia omiſerint; Samaritani vero eas poſuerint, ne deeſſet aliquid ſolliciti. Verumtamen quæ jam reperiuntur apud Samaritanos addita & iterata in libro Exodi, ſed ibidem apud Judæos deſiderantur, eadem ipſa integre apud Judæos habentur libro Deuteronomii, uti lecturus es ac percepturus. Atque hæc ſumma eſt eorum quæ narrantur de ſex iſtis verſionibus Græcis, quæ in manus *Symmachi* (forte, *Origenis*) pervenerunt, ex quibus conflatum eſt volumen illud quod in 8 ordines diſpeſcuit, titulo Octapla.

Quod ad eaſdem autem verſiones, num ex eodem exemplari Hebraico tranſlatæ fuerint aut ex diverſis exemplaribus inter ſe diſcrepantibus in aliquibus ob cauſam prædictam, ego neſcio, Deus novit: cum de veritate rei apud nos non conſtet. Hoc autem novimus, in ſenſu apud omnes ſummam eſſe convenientiam, non obſtantibus lectionum varietate & quæ in verbis eſt alicubi repetitione. Ut autem pateat eorum quæ diximus & explicuimus, veritas; convenit ut deſcribamus tibi aliqua de principio Legis prout in textu Hebraico habentur, & ab omnibus Interpretibus prædictis verſa, ut inde percipere poſſis, volente Deo, quid ſit quod in hac Epiſtola noſtra volumus.

Reperimus igitur primum ordinem claſſis primæ libri iſtius, qui à Symmacho concinnatus fertur, Hebraice exaratum, eumque ſonare verba, Bereſhith bara Elohim eth haſhamaim veeth haaretz. Quorum verborum ſecundum linguæ Hebraicæ proprietatem interpretatio eſt: Primo creavit Deus

Elementum Cœlorum & Elementum terræ: in 2do ordine eadem Hebraica literis Græcis exarata invenimus: in 3^tio Verſionem Aquilæ, In principio creavit Deus Cœlos & Terram: in 4to Symmachi, Primo creavit Deus Cœlos & Terram: in 5to Verſionem LXXII, Primo creavit Deus Cœlos & Terram: in 6to Verſionem Theodotionis, Primo creavit Deus Cœlos & Terram: in 7mo Verſionem Quintam, Primo creavit Deus Cœlos & Terram: in 8vo Verſionem 6^tam Primo creavit Deus Cœlos & Terram. Atque ita proceſſit oratio in octo ordinibus, perrexitque ſingula ordine deſcribendo: quoties vero ad particulam vel verbum, quod in uno ſolum interprete reperiretur, non in reliquis, aut in textu Hebraico, non in Interpretum aut omnium aut aliquorum Verſionibus, perveniret, illud ſolum in iſto ordine deſcripſit; apud illum interpretem qui verbum illud omiſerat, vacuum duntaxat ſpacium relinquens. Eodem modo, ſiquid occurreret quod in textu Hebraico non reperiretur, ſpacium vacuum in textus Hebraici ſerie reliquit, nihil in eo ſcribens: atque ita in cæteris omnibus ſiquid ab interprete aliquo omiſſum fuerat, uſque ad finem libri. Idemque factum in omnibus libris omnibuſque eorum Verſionibus & ordinibus. Abſoluto demum & perfecto quanta fieri potuit diligentia opere iſto, novum aggreſſus eſt, ſingulas inter ſe verſiones omneſque cum veritate Hebraica conferendi; adeo ut ex illis librum ſelectum, perfectum, omnibuſque numeris abſolutum concinnarit, in quo radicis, fundamenti,& medii ordinis,& quaſi cæterarum cauſæ locum obtineret verſio LXXII, uti præfatum. Primo ſiquidem libri Geneſios verſiculo, prout à LXXII verſus eſt,deſcripto,viz. Principio creavit Deus Cœlos & Terram; eum deinde contulit cum tribus Interpretationum ordinibus ei præmiſſis, atque etiam cum illis quæ illam ſequebantur. Eum nempe in finem Verſionem ο' LXXII in ordine mediam collocaverat, quo facilius inſtitueretur collatio. Cumque omnes in hujus verſiculi interpretatione conſentientes videret, (uno excepto Aquila, qui loco, Primo, In principio ſubſtituit,) particulam in ipſo libro ſigno quodam notavit, adſcriptis ordine literis minutis in margine operis, In principio, eodemque ſigno notatis quo in libro notabatur verbum

verbum Primo, iiſque primam nominis Aquilæ literam A ſuperimpoſuit, indicans Aquilam ſolum ex omnibus iſtis Interpretibus interpretatione hujus particulæ à cæteris diſceſſiſſe, atque hoc modo perrexit, ſingulas literas, ſingula verba, ſinguloſque verſus notis ſuis ſignando. Atque hoc ita factum, quod Verſionem LXXII nulla ex parte imminutam libri textum conſtitueret, adſcriptis in margine ordine quodam quæcunque ab illa diverſa eſſent in reliquis Verſionibus, notatis ſignis ſuis iſtis Verſionibus; quæ primæ nominum eorum, qui eas confecerant, literæ erant. Quodſi particulæ aliquæ in Verſione LXXII occurrerent, quas in textu Hebraico inter conferendum non reperiret, neque in cæteris Interpretibus, eas in libri textu inſcripſit quidem, ſed ſignis ſuis notatas, linea nimirum, cui nullum apponitur punctum, ad hanc formam ——— hujuſmodi linea Græce ὄβελον nominavit.

Ubicunque igitur hujuſmodi linea particulæ alicui vel verbo, vel nomini, vel ſententiæ adſcripta reperitur, ſcias ita ſe habere illud in omnibus LXXII exemplaribus, non autem in textu Hebraico, neque in cæteris Interpretibus. Quod ſi quid apud duo Interpretum paria reperiatur, in quo à cæteris eorum paribus diverſi abeant, ita ut cæteris aliquid addidiſſe videantur ipſi, hoc etiam libri textui inſertum linea duobus punctis infra ſcil. & ſupra inſignita notavit, ad hanc formam —:— quod ſignum Græco nomine Lemniſcum appellavit, id eſt, lineam inter duo puncta tranſeuntem. Atque ubicunque reperitur hujuſmodi Lemniſcus literæ aut verbo aut nomini aut ſententiæ appoſitus, hinc voluit indicium ſumeres reperiri illud apud duo Interpretum paria, non autem occurrere vel in textu Hebraico vel in cæteris Interpretibus. Quod ſi apud unum ſolummodo Interpretum par, quid à cæteris ea in re diſſenſerit, atque adeo reperiatur apud illud par aliquid iis quæ habeant cæteri additum, illud pariter textui libri inſeruit linea cui punctum ſuppoſitum ſigni loco notatum, hac forma, —·— quam Græce Hypolemniſcum indigitavit, id eſt, lineam puncto ſuppoſito. Qualis ſicubi reperiatur literæ, verbo, nomini, vel ſententiæ adſcriptus, exinde percipies reperiri illud

illud apud par unum ex Interpretibus, cum in textu Hebræo & cæteris Verſionibus deſideretur. Neque tamen putet aliquis, cum audierit mentionem factam verbi, vel quod ab uno pari vel duobus Interpretum paribus adhibitum, aliquam heic ſubeſſe contrarietatem, dicatque, Quomodo ergo eadem protulerint Interpretes? cum par unum aut alterum à cæteris diverſa protuliſſe videamus, quod & de omnibus dici poſſit. Quia quod ad ſenſum & veram intentionem conveniunt eorum ſermones, licet acciderit aliquando diſcrepantia in verbis, & repetitio, & contractio, adeo ut è verbis & interpretationibus omnium parium ſelectus fuerit iſte ſermonis tenor, qui maxime congruus & appoſitus videretur.

Porro ut ſcias, Lector, licet aliqua acciderit differentia in verbis rebuſque quibuſdam repetendis & contrahendis, ſenſus eſſe convenientiam, his ſigna quædam appoſuit, quibus notum tibi faceret unde & à quo ortum duxerit iſta diſcrepantia in verbis, ſive ab uno ſive ab altero Interpretum pari fluxerit. Cum autem ad verbum aliquod differens perveniret in aliqua arearum, ſcil. in textu Hebraico vel aliquo Interpretum præter LXXII, quod neceſſarium duceret libri textui inſerendum, inſeruit ei in ſignum ſtellæ quatuor punctis circa crucem figura adſcripta ad hanc formam ※, quam Græce Aſteriſcum, id eſt, ſtellulam nominavit. Ubicunque igitur reperitur hujuſmodi Aſteriſcus literæ, nomini, verbo, aut lectioni appoſitus, hoc tibi indicio eſt occurrere illud vel in textu Hebraico vel Interpretum aliquo, præter LXXII. Quare ei inſuper primam nominis ejus apud quem habetur literam adſcripſit. Porro unam notam communem omnibus, in quibus aliqua fuit diſcrepantia, ſive Obelo, id eſt, ſimplici linea; ſive Hypolemniſco, i. e. linea puncto ſuppoſito; ſive Lemniſco i. e. linea duobus punctis inſignita, notanda, qua clauderetur, adſcripta differentia ſive particulæ ſive nominis ſive verbi, ſive ſententiæ adhibuit; quam Completoriam nominavit, hujuſmodi figura deſcriptam ⸗3.

Quod ſi deſcrepans illud quod textui libri inſeri deberet, in textu Hebraico reperiretur, non in aliis areis, illud Aſteriſco ſolo notavit, non appoſita libri Hebraici alia aliqua nota.

nota. Si vero in aliquo trium Interpretum Verſioni LXXII præmiſſorum obtigiſſet differentia, ſive occurreret illud in quo diſcreparet in textu Hebraico ſive non, Theodotionis ſententiam reliquis prætulit, quod ad LXXII propius accedere ſoleret: illudque ex ejus Verſione deſumptum textui inſeruit, aſteriſco primaque nominis ejus litera notatum. Diſcrepantias vero in Aquila & Symmacho repertas in margine adſcripſit, prima nominis eorum litera ſignatas. Quod ſi tres illi illud textui inſertum eodem modo interpretati eſſent, illi literas A. Σ. Θ. Elif, Sin, & The, nominum ipſorum initiales adſcripſit, cujus rei in ſignum literam Γ. ג numeri ternarii notam adhibuit, unaque aſteriſcum appoſuit. Quod ſi diſcrepantia illa textui inſerta ex Verſione 5ta vel 6ta deſumeretur, illud aſteriſco, unaque nota ad indicaudum utrius eorum eſſet, E. ς. 5tus an ſextus, inſignivit. Atque hoc totum eſt quod ſpectat ad illud quod in ipſo libri textu (ἐδάφει) ſcribebatur, lineaſque ac aſteriſcos ei appoſitas, literaſque nominum Interpretum initiales. Eſtque hæc norma & Canon, quo de omni ex quo conſtat ἔδαφος ſeu textus libri, dijudicari poſſit, num verum recteque poſitum ſit, an erratum tollendumque ex libri textu illud in quo iſta eſt diſcrepantia, quodque ſignis iſtis notatum. Quod ſi lectionem atque orationem abſque his invenias perfectam & æquabili tenore procedentem, illud æquabile & verum eſſe ſcias. Quod ſi non recto ordine & æquabili tenore procedat, ſcias erratum heic incidiſſe: quod conjectari σὺν Θεῷ poteris. Porro in areola quadam exterius adſcripſit differentias quotquot reperiebantur in Interpretum antiquorum Verſionibus eodem ſigno unicuique verbo diſcrepanti atque illi quod ei in textu reſpondebat interius exteriuſque adſcripto, atque exterius inſuper prima nominis ejus à quo adhibitum fuerat, litera, prout ſuperius explicatum eſt. Verum extra etiam in margine libri in areola iſti rei deſtinata characteres appoſuit Hebraicos, quibus conſtat magnum & magnificum illud nomen, quod apud Hebræos Shem Hammephoraſh audit. Quia ſcil. invenerat Origenes in ſcriptura Hebraica literas Domini nomen continentes, quæ ſonare videbantur Yeh Yeh,

vel Yeh Veh, cum Vaw Hebraicum Ye referat, vix ullo inter ea apparente diſcrimine, uti ex adſcriptis videre eſt: ' enim ita pingunt, eodemque fere modo ו, ita ut tota fere diſcrepantia a prolatione petenda ſit. Cum autem inter legendum ad aliquem ex his locum, in quibus literæ iſtæ occurrunt, pervenerint Judæi, illo, quod ſonare videntur literæ iſtæ inter ſe compoſitæ, relicto nomen Adonai ſubſtituunt; ut cum dicatur, Dixit Dominus Moſi, quod prout ſcribitur eſſet, Dixit *Jehovah* Moſi, inter legendum proferetur, Dixit Adonai Moſi. Atque ita hoc nomen legunt. Nomen autem Adonai interpretanti eſt Dominus. Hinc factum, ut Interpretum nonnulli nomen hoc quaſi Adonai ſcriptum eſſet, Dominum nempe reddiderint: alii ad literas primigenias animum advertentes in textu Dominum poſuerint, in margine vero literas adſcripſerint, quales apud Hebræos pinguntur illarum formæ. Quod magno apud Græcos errori ortum dedit, qui adeo altas inter eos radices egit, ut etiam ad Syros propagatus fuerit. Is unde originem ſumpſit, tibi paucis explicabo. Quandoquidem Hebræis, quoties literas pingunt, mos eſt à dextra ſiniſtrorſum in ſcribendo pergere; Græcis vero è contra à ſiniſtra dextrorſum; cum viderent Græcorum ſcribæ figuras iſtas literarum Hebraicarum Græcorum Pi & Jota, ΠΙ. referre, eaſque Græcanicas eſſe putarent, necnon eas prout ſonant non proferre Hebræos animadverterent, eis juxta Alphabeti ſui rationem, quæ illi quam ſequuntur Hebræi contraria eſt, à ſiniſtra dextrorſum pergendo, compoſitis, loco characterum Hebraicorum Græcos ſubſtituerunt hoc fere modo, ΠΙ ΠΙ. Cumque poſtea librorum iſtorum verſionem è lingua Græca in Syriacam aggrederentur Syri, tranſtulerunt literas iſtas, decepti errore qui primo è lingua Hebraica fluxerat, & in libris ſuis ad marginem adſcripſerunt Fi Fi, nota ei numeri LXXII impoſita, οβ'. Ain & Be ſcilicet. Atque hæc origo fuit erroris qui Fi Fi in libros ſacros invexit. Sublatus eſt deinde à nonnullis in multis exemplaribus iſte error, ita ut ab aliquibus ſcriberetur Fi Fi, ab aliis Yehoveh, cum tamen de hoc inter omnes conveniat, denotari iſto, *Yehovah.*

Yehovah. Si ideo reperias ſcriptum *Yehovah* aut Yeh Yeh, vel characteres additos Hebraicos; ſcias ita in textu Hebraico haberi, licet in ejus verſione diſſenſerint Interpretes.

Aliud præterea in margine libri reperitur, cui adſcriptum Origenis nomen; literæ etiam & verba quaſi in erroris (indicium) quæ in margine in areola quadam apponuntur una cum eo quod in libro eſt inter legendum adjungenda, nullius tamen Interpretum ſigno notata: quorum quædam in textu Hebraico reperiuntur, quædam non. Occurrunt inſuper exterius in margine libri verba quædam quaſi ad confirmandum illud quod in textu legitur adhibita, nullo notata ſigno. Quinetiam & verba Græca & Syriaca ad elucidanda ea quæ in textu ſunt adhibita, quæ tenuis ductus circulo notantur. Quinetiam libris ipſis præmiſit ſcriba Capitula quædam, ex quibus paucis percipere poſſis quid in univerſo libro contineatur.

Collatus eſt etiam Liber Legis, qui in manibus Judæorum reperitur cum eo, qui apud Samaritanos habetur. Reperitur autem in codicibus Samaritanis redundantia quædam & repetitio ultra illud quod recipiunt Judæi: quæ vel in unaquaque pagina infra textum vel ad calcem libri notata, uti lecturus & percepturus es σὺ θεῶ.

Contulit inſuper inter ſe exemplaria iſta Hebraica ſumma cura Lucianus, & ſiquid vel deficiens vel redundans deprehenderet, illud in locum ſuum reſtituit, particulæ quam emendavit initiali nominis præfati litera appoſita, ſcil. litera Lam. Ubicunque igitur in his libris literæ aut verbo appoſitum ſignum LXXII aut literas numerum eorum indicantes, hanc lectionem ab illis eſſe ſcias, illoſque ita inter Interpretes vertiſſe. Ubicunque autem lineas vel ſine puncto, unove vel duobus punctis inſignitas, illam à quibuſdam e LXXII; atque ubi aliquid aſteriſco notatum vel in textu vel extra in margine, tale eſſe illud quod à LXXII omiſſum. Quodcunque nota libros Hebraicos denotante eſt ſignatum, ſcil. عبر literis Ain Be & Ra, illud ſcias in textu Hebraico reperiri; ſin vero litera Elif in textu vel ad marginem, illud apud Aquilam lectum:

ſi litera Sin, à Symmacho ſumptum; litera Θ, à Theonotione: ſi Ε. He, è Verſione quinta: ſi litera ϛ. Vaw, è ſexta. Quod ſi adſcribantur literæ Elif Vaw & Ra, ipſa eſſe Origenis; ſi demum litera Lam, Λ. Luciani eſſe. Hæc ſunt quæ σὺ σῷ ſcire debes.

Ab Hiſtoricis Joſephi Ben Gorion, *quem Munſterus quidem & alii ediderunt Hebraice; at vero Arabice, parum licet conſtii, πολυγλώττων Londinienſium conditores venerandi titulo alterius Maccabaicorum protulerunt.*

Libri III. Cap. 2. Sebaſtiano Munſtero Interprete.

PRoinde Ptolemæus Macedo, qui ſuper Ægyptum conſtitutus fuit rex, vir erat miſericors, ſapiens, prudens, & qui libenter legebat in libris. [Hic præcepit duobus principibus ſuis, quorum nomina erant Ariſtæus & Andreas, ut congregarent libros multos. Collectis autem plurimis voluminibus ſcriptis Medorum atque aliorum populorum linguis, dixit rex ad eos, quot habetis libros? Reſponderunt ei, nongentos & nonaginta quinque. Et ſubridens rex ait ad eos, Agite apponamus adhuc quinque, ut aſcendant ad millenarium numerum. Ad quem dixit Ariſtæus, Obſecro, Domine, ne attendas quod fruſtra laboravimus pro libris iſtis, in quibus nulla eſt utilitas: quare ſi regi bonum videtur, ſcribat ad Pontificem Ieroſolymitanum, ut ille ad te mittat ſapientes, qui in illa ſunt urbe, callentes linguam Græcam, qui tibi explicent Legem ſuam. Illa enim ſcriptas habet res ſanctas, & omnes alii libri non habent niſi vanitatem.] Fecit itaque rex ſecundum illum modum, mittens ſcribas & munera ad Pontificem, qui erat in diebus illis, qui conferrent cum eo, & conſultarent ſuper hac re. Tunc miſit Pontifex ad eum ſeptuaginta ſacerdotes, inter quos præcipuus erat Eleazarus vir gravis, [qui poſtea Antiochi temporibus probatus eſt & interfectus pro Domino Deo ſuo.] Cumque veniſſet Eleazarus cum ſeptuaginta ſacerdotibus & Interpretibus in Ægyptum, conſtituit eis rex ſingulas domos, ſeparans unum ab alio, & aſſignans unicuique

ſuique ſcribas expeditos. Sacerdotes autem illi explicuerunt totam Legem, & reliquos Biblicos libros, viginti ſcilicet quatuor quos tranſtulerunt ſeptuaginta ſacerdotes de lingua ſancta in linguam Græcam, & obtulit Eleazarus ſcriptum eorum regi. Tunc legit rex uniuſcujuſque ſcriptum, ut illi tranſtulerant, & ecce omnium Interpretum una erat & concors expoſitio idemque ſenſus; de qua re lætatus eſt rex plurimum. Et proferens argentum & aurum dedit Eleazaro & Septuaginta ſacerdotibus, miſitque eos Hieroſolymam. Sed & Judæos dimiſit liberos in die illa, centum ſcilicet & quinquaginta, (*in Arabico* 130000.) tradens ſingulis centum & quinquaginta drachmas aureas: & mittens pro munere Deo noſtro menſam ex auro mundo factam, cujus pondus erat mille talentorum; in qua ſculpſit effigiem totius terræ Ægypti una cum Nilo fluvio & divertigio, quod ex Nilo fluit & irrigat univerſam terram Ægypti. Adhibuit præterea menſæ varios lapides pretioſos, ut inſtar illius menſæ nemo unquam viderit in univerſa terra. Miſitque eam rex Ptolemæus in Jeruſalem pro munere in domum Dei magni, Dei orbis. [ ] Deſunt in Arabico, nec immerito. Has etiam fabulas Salomon Jarchius, A.Zacutus, D.Ganzius, & Judæorum alii lubentes & creduli ſatis referunt.

Teſtimonia vero, quæ ſequuntur, Latine vertit Edvardus Bernardus.

E Chronico inedito Georgii Homædidæ.

CUm Ptolemæus, cognomentis Galeb Lauz & Philadelphus, ut erat ſcientiæ ac præcipue Hiſtoriarum ſtudioſiſſimus rimator, intellexerat in ſcriptis Moſis ac prophetarum Hebræorum curioſa plurima reperiri, abs Hieroſolymis LXXII Seniores & ſapientia inſignes viros accerſivit. Duo tamen iſtius collegii itinere periere; reliqui vero Legem & Prophetas in Græcum transferebant ex Hebræo, juſſu principis, conclavibus ſigillatim incluſi. Placuit autem Ptolemæo ea verſio; adeo ut ſigillo addito in æde Dei ſui illam reponeret, & ſenes ipſos muneribus largis dimitteret, additis etiam contribulibus quos captos bello Ægyptus tenuerat. Fuit autem juſtus ille Symeon è numero LXXII virorum Interpretum.

E Godoliæ Serie Traditionum Hebraicarum.

ANno quidem Mundi conditi 3500. qui fuit Templi ſecundi annus 92. Theologiam Moſaicam ab Antigono ordine accepit Joſes aut Joſephus filius Joezeri Seridenſis. Eo autem tempore Eleazarus pontifex ſeniores aliquot, expoſcente quidem Ptolemæo rege, in Ægyptum miſit, qui legem Græce verterent ex Hebræo. Id opus miſere corruperunt Nazareni, ſuppoſita etiam narratione fabuloſa nomine Ariſteæ.

In corpore ♆ *magborim* titulo Megilla cap. 1. §. 8.

IN eo quidem differunt ſacra biblia à phylacteriis & ſchedulis januæ, quod illa omni quidem charactere dialectoque ſcribi liceat; hæc autem literis duntaxat Aſſyriacis exarantur. Verumtamen in ea fuit ſententia Raban Symeon filius Gamalielis, Sacram Scripturam literis duntaxat Græcis deſcribi fas prælegique, non exoticis aliis. Submonent autem Gemariſtæ Babylonii f. 9. decretum Symeonis Gamalielidæ de Pentateucho ſolo obtinere, non de reliquo Bibliorum ſacrorum. De rege enim Ptolemæo, inquiunt illi, iſta fertur hiſtoria: Senes ipſum LXXII ſibi accitos tot conclavibus concluſiſſe, ignaros plane cur convenerint: tum vero ſingulos juſſiſſe, ut ſibi legem Moſis doctoris ſui Græce deſcriberent: Deus autem tam miro opere unumquemque illorum animo adjuvit, ut in verſione Legis omnes omnino conſentirent. Eadem profert & Maſſecheth Sopherim cap. 1.

Item titulo Megilla Patres Jeroſolymitani. fol. 71.

TRedecim autem loca immutaverunt in Lege Interpretes Ptolemaici. Scripſerunt enim *Gen.* 1. 1. Deus in principio fecit. *Gen.* 1. 26. Faciam hominem in ſimilitudine & imagine. *Gen.* 1. 29. Maſculum & Fœminam creavit eos. *Gen.* 2. 2. Et conſummavit die ſexta, atque requievit die ſeptima. *Gen.* 11. 7. Venite, confundam linguam eorum.

Gen.

Gen. 18. 12. Risit Sara apud proximos suos. *Gen.* 49. 6. In furore suo interfecerunt taurum, & in impetu suo effoderunt murum. *Gen.* 9. 20. Moses sumtis uxore & filiis ipsos jumentis imposuit. *Exod.* 12. 40. Habitatio autem filiorum Israël, quatenus habitaverunt in terra Ægypti & in terra Chanaan, ipsi & patres eorum, fuit per annos quadringentos & triginta. *Exod.* 24. 5. Miserunt autem δυνατους & præstantiores de filiis Israël; pariter ac versu 11. Inque electis filiorum Israël nullus defuit. *Num.* 16. 15. Nullius cujusquam desiderabile ipse ego accepi. *Deut.* 4. 19. Lunam & stellas, quas distribuit Dominus Deus tuus, ut cunctis nationibus collucerent. *Deut.* 17. 3. Quæ vos colere ego neutiquam volui. *Deut.* 14. 7. & *Lev.* 11. 6. Loco λαγωὸν vocem δασύποδα reponere maluerunt Septuaginta illi senes, ne forte Lagidam offenderent.

Item titulo Megilla fol. 9.

HÆc eadem repetunt in Talmudo suo doctores Babylonii, & eodem sæculo auctores Mecilta fol. 7. & Breit raba f. 12. atque post eos compilator Massictæ Sopherim cap. 1. & Josephus ille Gorionides, & alii. Azarias denique Idumæus librum integrum Aristeæ à se versum Hebraice initio operis eruditissimi Meor Enaim edi curavit; necnon captibus 7. & 8. ejusdem commentarii de Interpretatione ספר ס׳. præclare differuit.

Ex Chronico Samaritano Abulphetachi.

ANno ante Christum 275. Mundi 4150. Annoque decimo Ptolemæi Philadelphi egregii literatorum fautoris, accitis Alexandriam Aarone & lectissimis Samaritarum, necnon doctoribus Judæorum sub Eleazaro suo Legem Mosaicam in Græcorum dialectum ut transferrent ex Hebraico; cum de monte locoque electo Templi, & in *Deut.* 32. 35. *de die retributionis* in Græco & Samaritico, pro ἐμοὶ ἐκδίκησις Pauli Apostoli & Masoretarum, aliisque in versubus versiones istæ variarent, rex approbavit magis Samaritarum interpretationem, eosque splendidis muneribus donavit;

navit; imo vero Judæos ille monte benedicto Garizim rescripto omnino arcuit. Referunt autem triduanas tenebras passum fuisse mundum, cum Judæi in Græcum Mosis libros verterent. Hoc autem tempore inter Judæos exortæ sunt tres sectæ: *Pharisæi* quasi nomine suo Schismatici, patres quidem traditionum; & *Sadducæi*, qui rationi amant tribuere quantum Legi Mosis: & tertia portio *Hasidæi*, quod est viri probi & sani. Hi sunt Philosophorum Samaritanorum adfines, & prope Hargarizim ultro habitant.

In libri pervetusti Megillat Taanit appendice etiam veteri subnexum est in impressis & admonitum.

DIe autem quinta mensis Tebet jejunamus propter Legem Græce versam jussu regis Ptolemæi. Quinvero eodem tempore caligo per tres dies terrarum orbem oppressit: Simili etiam imprudentia compilator Massechet Sopherim cap. 1. studium illud tot senum cum vitulo aureo Pontificis primi confert pariter damnatque.

F I N I S.